

PRÁVO NA INFORMÁCIE

výklad k zákonu o slobodnom prístupe k informáciám
problémy z praxe
rozhodnutia súdov

PRÁVO NA INFORMÁCIE

Výklad k zákonu o slobodnom prístupe k informáciám

Problémy z praxe

Rozhodnutia súdov

Občan a demokracia

Vydavateľ:

Občan a demokracia
Ul. 29. augusta 38
811 09 Bratislava
www.oad.sk

Autorský kolektív:

Autori jednotlivých častí:
Peter Wilfling: časť I., II., III. a V.
Kristína Babiaková: časť IV. a VI.
Oponentúra:
Zuzana Dlugošová

Recenzenti:

Eva Kováčechová, Vladimír Šárnik

Grafický dizajn: Július Kotus

Náklad: 700 ks

Rok vydania: 2006

© 2006 Občan a demokracia

Táto publikácia vznikla vďaka finančnej podpore Európskej komisie.

Európska komisia nezodpovedá za obsah a použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii. Za obsah tejto publikácie zodpovedajú autori.

OBSAH

Úvod	7
I. časť	
Základné princípy zákona o slobode informácií	8
Ústavné základy práva na informácie	8
Čo je „informácia“	9
Dva spôsoby sprístupňovania informácií	10
Kto je povinný sprístupňovať informácie	11
Organizačné úlohy povinných osôb	12
Kto môže žiadať informácie	12
Rozsah informačnej povinnosti povinných osôb	13
Princíp „čo nie je tajné, je verejné“	15
Princíp prevažujúceho verejného záujmu	16
Aké informácie má povinná osoba „k dispozícii“	16
Spôsob obmedzovania práva na informácie	18
Zákon o slobode informácií a mlčanlivosť	19
Vzťah k iným predpisom o sprístupňovaní informácií	19
II. časť	
Kategórie informácií, ktoré sa nesprístupňujú (§ 8 – § 11).....	21
Utajované skutočnosti (§ 8)	21
Čo je utajovaná skutočnosť	21
Materiálna podmienka	21
Formálna podmienka	22
Označenie informácie za utajovanú skutočnosť	23
Zoznam utajovaných skutočností	24
Medze a kritériá utajovania	24
Odôvodnenie rozhodnutia v prípade utajovaných skutočností	25
Čiastočné obmedzenie prístupu k dokumentom	25
Daňové a bankové tajomstvo (§ 8)	27
Osobné údaje a informácie o súkromí (§ 9)	27
Súkromie	28
Osobné údaje	29
Princíp prevažujúceho verejného záujmu	29
Postup povinnej osoby a anonymizácia	30
Obchodné tajomstvo (§ 10)	31
Znaky obchodného tajomstva	32
Označenie za obchodné tajomstvo a odôvodnenie rozhodnutia	33
Tzv. dôverné informácie	36
Obchodné tajomstvo a prevažujúci verejný záujem	36

Informácia poskytnutá bez právnej povinnosti (§ 11 ods. 1 písm. a)	38
Informácia zverejňovaná na základe osobitného zákona (§ 11 ods. 2 písm. b)	41
Informácia, ktorej sprístupnením možno porušiť ochranu duševného vlastníctva (§ 11 ods. 1 písm. c)	42
Informácia o rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní (§ 11 ods. 1 písm. d)	44
Informácia týkajúca sa miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín (§ 11 ods. 1 písm. e)	45
Informácia nesprístupnená na základe právne záväzných aktov Európskej únie alebo medzinárodnej zmluvy (§ 11 ods. 1 písm. f)	45
Informácia týkajúca sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru (§ 11 ods. 1 písm. g)	45
Informácia získaná od tretej osoby, ktorá priamo nesúvisí s úlohami povinnej osoby podľa osobitného zákona (§ 11 ods. 3)	46
Všeobecná zásada: Obmedzovanie práva na informácie v súlade s ústavou	46
III. časť	
Postup pri sprístupňovaní informácií	49
Žiadosť o informácie	49
Spôsob podania žiadosti o informácie	49
Náležitosti žiadosti o informácie	50
Vzor žiadosti o informácie	51
Moment podania žiadosti	51
Oznámenie o výške materiálnych nákladov	52
Postúpenie žiadosti	52
Odkaz na zverejnenú informáciu	53
Spôsob sprístupnenia informácií	53
Informácie zo správneho konania a úradného spisu	54
Lehoty na vybavenie žiadosti	55
Predĺženie lehoty	56
Počítanie lehôt	56
Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia	57
Rozhodnutie zápisom v spise	57
Rozhodnutie o nesprístupnení informácie	58
Aj list môže byť rozhodnutím	59
Osobitný postup povinných osôb podľa § 2 ods. 3	60
Fikcia zamietavého rozhodnutia	61
Opravné prostriedky	62
Podanie opravného prostriedku a jeho druhy	63
Spôsob podania opravného prostriedku	63
Náležitosti odvolania	64
Vzor odvolania proti doručenému písomnému rozhodnutiu	64

Vzor odvolania proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu	65
Kto rozhoduje o odvolaní alebo o opravnom prostriedku	65
Lehota na rozhodnutie o odvolaní	66
Rozhodnutie o odvolaní	67
Zastavenie konania – prekážka rozhodnutej veci	68
Preskúvanie rozhodnutia súdom	68
Iné spôsoby nápravy nezákonného rozhodnutia alebo nezákonného postupu	69
Úhrada nákladov za prístupnenie informácií	70
IV. časť	
Aktívne zverejňovanie informácií	71
V. časť	
Zodpovednosť za porušenie zákona	73
Priestupky	73
Konanie o priestupku	73
Vzor návrhu na prejednanie priestupku	74
Kto je zodpovedný	74
Zavinenie	75
Výška pokuty	75
Disciplinárna a trestná zodpovednosť	75
VI. časť	
Právo na prijímanie informácií z prebiehajúcich udalostí	76
Príloha	
Úplné znenie zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám	78
Poznámky	87

ÚVOD

Právo na informácie je základným právom, bez ktorého nie je existencia skutočného demokratického zriadenia možná. Umožňuje občanom vytvoriť si názor o konaní politikov a verejných činiteľov, o činnosti úradov a o stave spoločnosti, štátu či obce. Informácie sú nazývané aj „kyslíkom demokracie“. Prístup k pravdivým, včasným a úplným informáciám je nevyhnutnou podmienkou toho, aby rozhodovanie občanov vo voľbách malo zmysel. Len informovaní občania môžu skutočne rozhodovať a kontrolovať verejnú moc alebo používanie verejných financií.

Spoluautor českého zákona o prístupe k informáciám Oldřich Kužílek hovorí: „Občan je pravým vlastníkom všetkých informácií, ktoré zhromaždili a vytvorili úrady. Môže si ich kedykoľvek vyžiadať. Môže vedieť, prečo sa to či ono rozhodlo tým či oným spôsobom, aby mohol skutočne informovane a teda slobodne rozhodnúť, komu dá svoj hlas v nadchádzajúcich voľbách.“ Prístup k informáciám prispieva aj k dobrému a zodpovednému fungovaniu verejnej správy, znižuje riziko korupcie a zároveň posilňuje dôveru občanov v štát a jeho orgány.

Právo na informácie ako základné ústavné právo zakotvuje Ústava Slovenskej republiky a Listina základných práv a slobôd. Právo na prístup k informáciám, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci a iné verejné inštitúcie, podrobne upravuje zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „zákon o slobode informácií“).

Táto publikácia obsahuje najmä výklad zákona o slobode informácií a situácií vznikajúcich pri jeho praktickom uplatňovaní. Je určená najmä občanom – žiadateľom o informácie a prípadne aj zamestnancom verejnej správy, ktorí pri svojej práci podľa zákona o slobode informácií postupujú. Prvá časť obsahuje výklad základných princípov zákona, druhá časť výklad konkrétnych kategórií informácií, ktoré sa nespřístupňujú, v tretej časti je opísaný postup pri sprístupňovaní informácií na žiadosť, štvrtá časť hovorí o informáciách, ktoré musia úrady a inštitúcie aktívne zverejňovať, piata časť hovorí o zodpovednosti za porušenie zákona. Posledná, šiesta časť, krátko spomína právo na prijímanie informácií z prebiehajúcich udalostí, ktoré vyplýva priamo z Ústavy SR. Publikácia obsahuje aj výňatky zo súdnych rozhodnutí, niekoľko praktických vzorov podaní a úplné znenie zákona o slobode informácií účinné k 1. novembru 2006.

Úplné znenie zákona o slobode informácií, ako aj úplné znenia a novely všetkých v publikácii spomínaných zákonov, možno nájsť aj na internetovej stránke <http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1>. Základnú príručku pre používateľov zákona a príručku pre pracovníkov verejnej správy možno nájsť na internetovej stránke <http://www.infozakon.sk>.

V publikácii sú citované aj rozsudky súdov z Českej republiky týkajúce sa uplatňovania českého zákona č. 109/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, a to z dôvodu, že český zákon je založený na podobných princípoch a bol predlohou pri tvorbe slovenského zákona. Závety a princípy vyvedené českými súdmi uvedené v publikácii možno vziať aj na výklad a uplatňovanie slovenského zákona.

I. ČASŤ

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY ZÁKONA O SLOBODE INFORMÁCIÍ

Do prijatia zákona o slobode informácií neexistovala zákonná úprava všeobecného prístupu k informáciám, ktorá by presnejšie vymedzovala okruh informácií, na ktorých sprístupnenie má každý právo. Bolo síce možné domáhať sa prístupu k informáciám na základe ustanovení Listiny základných práv a slobôd alebo Ústavy SR, ktoré zakotvujú právo na informácie, avšak orgány verejnej moci všeobecné ustanovenia ústavy buď väčšinou nerešpektovali alebo ich nevedeli uplatňovať. Nebol stanovený žiadny procesný postup sprístupňovania informácií. O sprístupňovaní informácií síce hovorilo viacero osobitných zákonov, avšak upravovali sprístupňovanie informácií iba určitým osobám v špecifických situáciách (napríklad poskytovanie informácií účastníkom správneho konania a iným vymedzeným osobám podľa zákona o správnom konaní) alebo poskytnutie informácie podľa týchto zákonov záviselo od subjektívneho posúdenia orgánu verejnej moci (napríklad podľa stavebného zákona mohli do dokumentácie stavieb nazrieť iba osoby a organizácie, ktoré preukázali „odôvodnenosť svojej požiadavky“). Presný postup a podmienky sprístupňovania informácií pre všetky osoby stanovil až zákon o slobode informácií.

Ústavné základy práva na informácie

Ako sme už spomínali, právo na informácie ako základné ústavné právo zakotvuje Ústava Slovenskej republiky (č. 460/1992 Zb.) a Listina základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.). Zákon o slobode informácií na ne odkazuje hneď v ustanovení § 1.

§ 1

Predmet úpravy

Tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu informáciám.¹⁾

¹⁾ Čl. 26, 45 a 34 Ústavy Slovenskej republiky; čl. 17, 25 a 35 Listiny základných práv a slobôd.

Podľa článku 26 ods. 1 Ústavy SR „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.“ Podľa článku 26 ods. 2 prvá veta Ústavy SR „Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.“ Z článku 26 ods. 5 Ústavy SR okrem toho výslovne vyplýva povinnosť orgánov verejnej moci primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Ústava v článku 26 ods. 4 stanovuje aj dôvody pre obmedzenie práva na informácie. Ide o prípady, keď je to „v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti“, pričom konkrétne dôvody a spôsob odmietnutia prístupu k informáciám musia byť stanovené iba predpisom so silou zákona. V článku 45 Ústavy SR je osobitne zakotvené právo každého na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.

Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach potvrdil, že z článku 26 ústavy vyplýva každému právo na prístup k informáciám, ktoré sú v dispozícii štátnych orgánov a orgánov verejnej

¹ Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 10/99 „Ústava SR prostredníctvom práva na informácie vytvára tri skupiny informácií. Prvú predstavujú informácie, ktoré štátne orgány a orgány územnej samosprávy musia predložiť oprávneným osobám. Druhú skupinu tvoria informácie, ktoré štátne orgány ani iné orgány verejnej moci nemusia predložiť oprávneným osobám, ale musia strpieť prístup k nim, ak oprávnené osoby uplatnia svoje právo na informácie. Tretiu skupinu informácií tvoria informácie, ktoré nemožno zverejniť, pretože ide o informácie podliehajúce úprave čl. 26 ods. 4 Ústavy SR. ... Predmetom práva na informácie môžu byť všetky informácie, pokiaľ nejde o informácie podliehajúce obmedzeniu čl. 26 ods. 4 Ústavy SR.“

moci. Ak si niekto uplatní svoje právo na informácie, orgán verejnej moci je povinný strpieť prístup ku konkrétnym informáciám, t. j. informáciu mu musí sprístupniť.¹

Zákon o slobode informácií však nevyčerpáva celý obsah ústavného práva na informácie. Upravuje iba právo na prístup k informáciám, ktoré sú už nejakým spôsobom uchované (napr. zaznamenané na nosiči informácií), a teda sú už k dispozícii. Ďalším aspektom ústavného práva na informácie je právo na prijímanie a zaznamenávanie informácií z prebiehajúcich a neopakovateľných udalostí, pri ktorých informácie bezprostredne vznikajú a bez zaznamenania budú nenávratne stratené. Konkrétne ide napríklad o právo na vyhotovovanie zvukového alebo obrazového záznamu z činnosti orgánov verejnej moci (pozri VI. časť tejto publikácie).

Čo je „informácia“

Základným pojmom zákona o slobode informácií je pojem „informácia“. Zákon výslovnú definíciu tohto pojmu neobsahuje, ale význam pojmu „informácia“ vyplýva z kontextu ustanovení zákona a z iných právnych dokumentov. Podľa odbornej literatúry je informácia „každé oznámenie obohacujúce vedomie príjemcu“² alebo „akýkoľvek energetický či hmotný prejav, ktorý môže mať zmysel buď pre toho, kto ho oznamuje, alebo pre toho, kto oznamované prijíma“³. Pri používaní zákona o slobode informácií niet žiadneho dôvodu tieto vymedzenia pojmu „informácia“ zužovať a chápať ho napríklad iba v bežnom hovorovom význame.⁴ Pojem „informácia“ používaný v zákone o slobode informácií je právnym pojmom, ktorého význam môže byť odlišný od významu používaného v bežnom hovorovom jazyku.⁵

Pre používanie zákona o slobode informácií je vhodná definícia pojmu „informácia“ obsiahnutá v zákone o ochrane utajovaných skutočností,⁶ podľa ktorej je informáciou „obsah písomnosti, náčrtu, výkresu, mapy, fotografie, grafu alebo iného záznamu, obsah ústneho vyjadrenia alebo obsah elektrického, elektromagnetického, elektronického alebo iného fyzikálneho transportného média“.

Informáciami sú aj „dáta“ a „údaje“. Ide napríklad o informácie v rôznych databázach alebo registroch. Zákon o slobode informácií nerobí rozdiel medzi informáciami a dátami resp. údajmi a zaručuje prístup aj k dátam aj k údajom.

V minulosti sa v praxi niektorých úradov vyskytli pochybnosti, či „informáciou“ podľa zákona o slobode informácií sú aj **celé dokumenty** (napr. rozhodnutia, zmluvy, mapy), a to z toho dôvodu, že tieto sú vlastne tvorené viacerými čiastkovými informáciami. Kladná odpoveď na túto otázku vyplýva z kontextu ustanovení zákona o slobode informácií. Ide napríklad o ustanovenie § 5 zákona o slobode informácií, z ktorého vyplýva, že povinne zverejňovanými informáciami sú aj celé dokumenty – napríklad zápisnice zo schôdzí parlamentu, texty schválených zákonov, materiály predložené na rokovanie vlády, uznesenia vlády alebo materiály programového a koncepčného charakteru. Tiež ustanovenie § 16 zákona o slobode informácií počíta so sprístupňovaním kópií „predlôh s požadovanými informáciami“ alebo kópií „zo spisov a z dokumentácie“ (t. j. celých dokumentov). Informáciou je aj fotokópia originálu

² Madar, Z. a kol.: Slovník českého práva. Zv. 1. Praha : Linde Praha a. s., 1995, s. 336.

³ Mates, P. – Matoušková, M.: Evidence, informace, systémy – právní úprava. Praha : Codex Bohemia, 1997, s. 27.

⁴ Podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka je informácia „správa, údaj, poučenie“ (Krátky slovník slovenského jazyka. 2. vyd. Redigovali Ján Kačala a Mária Pisárčiková. Bratislava : Veda 1989, s. 136).

⁵ Porov. Knapp, V.: Teorie práva. Praha : C. H. Beck, 1995, s. 122.

⁶ § 2 písm. b) zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností.

určitej listiny, ktorá je nielen informáciou o významovom obsahu dokumentu, ale aj obrazovou informáciou o skutočnej podobe listiny, ktorá obsahuje napríklad aj podpisy alebo odtlačok pečiatky. Na nesprístupnenie takýchto obrazových informácií neexistuje zákonný dôvod. Právo verejnosti na prístup k celým dokumentom jednoznačne vyplýva aj zo smerníc Európskej únie o opakovanom použití informácií verejného sektora⁷ a o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí.⁸ Podľa týchto smerníc je dokumentom „každý obsah bez ohľadu na nosič tohto obsahu (na papieri alebo v elektronickej forme, alebo ako zvukový, vizuálny alebo audiovizuálny záznam)“ alebo „akákoľvek časť takého obsahu“⁹. Pojem „informácia“ je potrebné vykladať v súlade s týmito smernicami tak, že zahŕňa aj celé dokumenty.¹⁰

K možnosti požadovať kópie celých dokumentov sa vyjadrili aj sudy:

Rozsudok Krajského súdu v Českých Budějoviach sp. zn. 10 Ca 232/2001 zo dňa 24. októbra 2001

„Podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, lze po právu vyžadovat kopie listin; pak nepostačuje poskytnout z písemnosti výpis. Přitom je třeba dodržovat zákonná omezení sledující ochranu dat zajišťovanou jinými právními předpisy, a chráněné údaje vyloučit.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 As 40/2004 zo dňa 25. augusta 2005

„Nejvyšší správní soud považuje žádost o kopii zápisů ze schůze rady města, jak byla stěžovatelkou podána, za jednoznačnou žádost o informace v těchto zápisech obsaženou; ... Pokud stěžovatelka požadovala kopie zápisů jako celek, pak nevyloučila žádný z údajů v něm obsažených jako takový, který nepožaduje.

...rovněž pochyby žalované o tom, že žádost o kopii určité listiny vzešlé z činnosti orgánu obce není žádostí o informaci o skutečnostech v nich obsažených, nejsou důvodné. Jak by asi měla taková žádost vypadat za situace, kdy občan obce ani neví, co bylo na programu schůze rady obce?“

Dva spôsoby sprístupňovania informácií

Zákon o slobode informácií pozná dva spôsoby sprístupňovania informácií. Prvým spôsobom je sprístupňovanie informácií **na základe žiadosti** žiadateľov, ktorému sa venuje III. časť tejto publikácie. Druhým spôsobom je tzv. **aktívne zverejňovanie** informácií, kedy musí povinná osoba zverejniť informácie bez toho, aby ju o to niekto vopred požiadal. Tomuto spôsobu sa venuje IV. časť tejto publikácie.

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora.

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí.

⁹ Čl. 2 ods. 3 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora.

¹⁰ Podľa princípov uplatňovania práva Európskej únie je potrebné slovenské právne predpisy vykladať v súlade so smernicami tak, aby bol dosiahnutý cieľ smerníc.

Kto je povinný sprístupňovať informácie

Podľa zákona o slobode informácií majú povinnosť sprístupňovať informácie tzv. **povinné osoby**. Ide o inštitúcie resp. organizácie, a v určitých prípadoch aj fyzické osoby, ktoré vykonávajú verejnú správu, rozhodujú o právach a povinnostiach občanov, hospodária s verejnými prostriedkami alebo vykonávajú činnosť vo verejnom záujme. Zákon o slobode informácií definuje **kategórie subjektov** povinných sprístupňovať informácie v ustanovení § 2.

§ 2

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len "povinné osoby") sú štátne orgány, obce, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

Štátnymi orgánmi sú napríklad Národná rada Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Kancelárie NRSR, vláda Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Úradu vlády SR, prezident Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Kancelárie prezidenta SR), všetky ministerstvá, iné ústredné orgány štátnej správy (napr. Protimonopolný úrad SR, Štatistický úrad SR, Úrad pre verejné obstarávanie, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Národný bezpečnostný úrad SR), krajské a obvodné úrady („všeobecné“ i špecializované, pôsobiace na jednotlivých úsekoch verejnej správy), daňové úrady, colné úrady, vojenské správy, inšpektoráty práce, sudy (okresné, krajské, vojenské, najvyšší, špeciálny, ústavný), prokuratúra (okresná, krajská, vojenská obvodná, vyššia vojenská, generálna), Najvyšší kontrolný úrad, Národná banka Slovenska, Telekomunikačný úrad SR, Úrad pre štátnu pomoc atď.

Obcami sú všetky obce v Slovenskej republike (vrátane všetkých miest) a v Bratislave a Košiciach aj jednotlivé mestské časti.

Právnickými osobami a fyzickými osobami, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, sa rozumie špecifická kategória subjektov. Ide napríklad o členov vodnej stráže, lesnej stráže alebo členov stráže prírody, ktorí sú podľa zákona oprávnení ukladať pokuty, alebo o neštátne stredné školy pri uskutočňovaní prijímacieho konania.

§ 2

(2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona.²⁾

²⁾ § 21 až 24 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov.

Právnickými osobami zriadenými zákonom sú napríklad vyššie územné celky (samosprávne kraje), Sociálna poisťovňa, Slovenská televízia, Slovenský rozhlas, Rada pre vysielanie a retransmisiiu, Ústredie a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, Fond národného majetku SR, verejné vysoké školy alebo štátne účelové fondy (napr. Štátny fond rozvoja bývania alebo Environmentálny fond).

Právnickými osobami zriadenými štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona sú najmä rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené týmito subjektami (napr. základné a stredné školy, zariadenia sociálnych služieb zriaďované obcami a pod.).

§ 2

(3) Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2.

Toto ustanovenie pokrýva napríklad štátne podniky, obchodné spoločnosti alebo tzv. záujmové združenia právnických osôb založené štátnym orgánom, obcou, vyšším územným celkom alebo rozpočtovou či príspevkovou organizáciou.

§ 2

(4) Osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe.³⁾

³⁾ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 149/1975 Zb. o archívniectve v znení neskorších predpisov.

Ustanovenie vyjadruje skutočnosť, že zákon o slobode informácií nie je jediným predpisom, ktorý stanovuje, kto má informácie sprístupňovať. Povinnosť sprístupňovať informácie stanovujú alebo môžu stanoviť aj iné predpisy.

Organizačné úlohy povinných osôb

Osobou povinnou sprístupňovať informácie je podľa zákona o slobode informácií zákona celá povinná osoba (celá inštitúcia), nie jej jednotliví pracovníci,¹¹ alebo určité oddelenie, útvar či sekcia. Povinnosťou inštitúcie, resp. toho, kto inštitúciu riadi, je zabezpečiť, aby plnila povinnosť poskytovať informácie vyplývajúcu zo zákona. Vedenie inštitúcie by teda malo určiť konkrétne osoby alebo oddelenia zodpovedné za poskytovanie informácií. Ak vedúci celej inštitúcie neurčil žiadne osoby alebo oddelenia ako zodpovedné za poskytovanie informácií, zodpovednosť za prípadné porušovanie zákona nesie priamo on.

Kto môže žiadať informácie

§ 4

(1) Žiadateľom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá požiadala o sprístupnenie informácie.

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

(3) Informácie sa sprístupňujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

¹¹ V prípade osôb uvedených v § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií sú poskytovať informácie povinné priamo fyzické osoby (napr. členovia stráže prírody, lesnej alebo vodnej stráže).

Z ústavy aj zo zákona o slobode informácií vyplýva, že právo na informácie má „každý“, čo znamená, že toto právo majú **všetky fyzické i právnické osoby**. Ide nielen o občanov Slovenskej republiky, ale aj o cudzích štátnych príslušníkov. Oprávnenie žiadať informácie nie je obmedzené ani bydliskom žiadateľa alebo jeho vzťahom k povinnej osobe. Informácie o určitej obci alebo regióne môže žiadať aj osoba, ktorá nemá na ich území bydlisko. Informácie o činnosti povinnej osoby môže žiadať napríklad aj zamestnanec tejto povinnej osoby. Akýkoľvek žiadateľ teda môže žiadať o informácie všetky povinné osoby v Slovenskej republike. Žiadateľom môže byť aj právnická osoba so sídlom v zahraničí.

Informácie musí povinná osoba žiadateľovi sprístupniť **bez toho, aby žiadateľ musel uviesť či preukázať dôvod**, pre ktorý informáciu žiada, alebo preukázať oprávnenosť či opodstatnenosť žiadosti. Ide o princíp, ktorý je európskym štandardom.¹² Povinná osoba teda nemôže podmieňovať sprístupnenie informácie podaním vysvetlenia, za akým účelom žiadateľ informáciu požaduje a tiež nie je oprávnená zisťovať dôvod žiadosti. Na prípadné otázky zamestnancov povinnej osoby, prečo alebo na aký účel žiadateľ informáciu požaduje, nie je žiadateľ povinný odpovedať.

Rozsah informačnej povinnosti povinných osôb

Rozsah informácií, ktoré musia povinné osoby sprístupňovať, vymedzujú nasledovné ustanovenia zákona o slobode informácií:

§ 2

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len “povinné osoby”) sú štátne orgány, obce, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.
(2) Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí,^{3a)} o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

^{3a)} Zákon č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí.

V zmysle týchto ustanovení má väčšina povinných osôb informačnú povinnosť **v plnom rozsahu**. Znamená to, že okruh informácií, z ktorého musia informácie poskytovať, sú **všetky** informácie, ktoré majú k dispozícii alebo ktoré by mali mať k dispozícii.¹³

¹² Napr. čl. 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí alebo čl. V. ods. 1 Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy o prístupe k verejným dokumentom č. Rec(2002)2 zo dňa 21. februára 2002.

¹³ Podľa rozsudku Krajského súdu v Prahe sp. zn. 44 Ca 179/2002 zo dňa 3. decembra 2002 „*Povinné subjekty majú úplnou informačnú povinnosť, to znamená, že okruh informácií, z nehož musejí poskytovať, je úplný, musí poskytovať ze všeho, čo majú nebo by měli mít.*“

Ide o tieto povinné osoby:

- štátne orgány a obce (§ 2 ods. 1)¹⁴
- právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona (§ 2 ods. 2).

Niektoré povinné osoby však sprístupňujú informácie **iba v obmedzenom rozsahu**. Ide o tieto povinné osoby:

- právnické a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach osôb v oblasti verejnej správy (§ 2 ods. 1). Tieto povinné osoby sprístupňujú **iba informácie v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti**. Informácie v rozsahu rozhodovacej činnosti sú napríklad informácie o obsahu rozhodnutí, ktoré tieto osoby vydávajú, o okolnostiach ich vydania, o konaní, ktoré ich vydaniu predchádzalo, všeobecné alebo súhrnné (napr. štatistické) informácie o rozhodovacej činnosti povinnej osoby a pod.
- právnické osoby založené inými povinnými osobami uvedené v § 2 ods. 3 (najmä obchodné spoločnosti a štátne podniky). Tieto povinné osoby sprístupňujú **iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami**,¹⁵ **o nakladaní s majetkom štátu, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí**,¹⁶ **o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia**¹⁷ **a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy**.

Ak niektorá konkrétna povinná osoba spĺňa znaky povinnej osoby s informačnou povinnosťou v plnom rozsahu, a zároveň aj znaky povinnej osoby s informačnou povinnosťou v obmedzenom rozsahu (napr. Sociálna poisťovňa je právnickou osobou zriadenou zákonom podľa § 2 ods. 2 zákona, ale aj právnickou osobou rozhodujúcou o právach podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií), informačnú povinnosť má **podľa ustanovenia, ktoré zakotvuje širšiu povinnosť**.¹⁸

¹⁴ Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR 4 SŽ 4/2004 zo dňa 16. decembra 2004 „*Štátne orgány a obce majú informačnú povinnosť o všetkých informáciách, ktoré majú k dispozícii, pokiaľ nejde o informácie podľa § 8 až 11.*“

¹⁵ Podľa § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy „*verejnými prostriedkami*“ sú „*finančné prostriedky, s ktorými hospodária právnické osoby verejnej správy; verejnými prostriedkami sú aj prostriedky Európskej únie a odvody Európskej únie*“. Podľa § 3 ods. 2 tohto zákona subjektami verejnej správy sú napr. štátne rozpočtové organizácie a štátne príspevkové organizácie, štátne účelové fondy, Fond národného majetku Slovenskej republiky, Slovenský pozemkový fond, verejné vysoké školy, obce a vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie, Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne. Verejnými prostriedkami sú teda prostriedky, s ktorými hospodária uvedené inštitúcie.

¹⁶ Podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí informáciou o životnom prostredí je napríklad *akákoľvek informácia v písomnej, obrazovej, zvukovej, elektronickej alebo inej materiálnej forme o stave zložiek životného prostredia, krajiny a voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov, biotopov, ako aj o interakciách medzi týmito zložkami, o faktoroch, ako sú látky, energia, hluk, vibrácie, žiarenie, odpady vrátane rádioaktívnych odpadov, emisie, o činnostiach a opatreniach vrátane administratívnych opatrení, predpisoch, politikách, plánoch, programoch a dohodách vo veciach životného prostredia, ktoré ovplyvňujú alebo môžu ovplyvniť uvedené zložky alebo faktory, o stave zdravia a bezpečnosti osôb vrátane prípadnej kontaminácie potravinového reťazca, o fyzikálnych, chemických a biologických faktoroch životného prostredia vo vzťahu k zdraviu ľudí, o kultúrnych lokalitách a sídelných štruktúrach, ak sú alebo môžu byť dotknuté v dôsledku stavu zložiek životného prostredia uvedených vyššie atď.*

¹⁷ Informáciou o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia je napríklad informácia o prevádzkovaní spaľovni odpadov, o regulácii koryt vodných tokov, o plánovaných zásahoch do lesov, o prevádzkovaní vodární a kanalizácií a pod.

¹⁸ Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 SŽ-o-KS 88/2005 zo dňa 25. januára 2006 „*Legálne definície povinných osôb uvedené v ustanoveniach § 2 ods. 1, 2, 3 zákona o slobode informácií sú na sebe navzájom nezávislé a preto ak povinná osoba napĺňa pojmové znaky viacerých z nich, podlieha právnomu režimu najširšej, ktorú spĺňa, pričom legálna definícia s užším rozsahom je fakticky konzumovaná širšou.*“

Vyššie uvedené ustanovenia stanovujú iba rozsah informačnej povinnosti a automaticky neznamenajú, že všetky informácie v tomto rozsahu sa musia aj sprístupniť. Pri sprístupňovaní týchto informácií je potrebné z požadovaných informácií vylúčiť informácie chránené podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií.

Princíp „čo nie je tajné, je verejné“

Zákon o slobode informácií je založený na základnom princípe „čo nie je tajné, je verejné“. Inak povedané, požadované informácie musia byť sprístupnené, okrem tých, ktoré zákon zo sprístupnenia vylučuje. Ide o princíp otvorenosti (publicity) verejnej správy. Na princípe „čo nie je tajné, je verejné“ sú založené aj právne predpisy Európskej únie a dokumenty Rady Európy týkajúce sa prístupu k informáciám.¹⁹

Tento základný princíp je vyjadrený v § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií formuláciou „Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.“ a v § 12 zákona o slobode informácií formuláciou „Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie ... po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon.“

Kategórie informácií, ktoré sú chránené a nemôžu sa sprístupniť, **sú vymedzené v § 8 až § 11** zákona o slobode informácií. Ide o tieto informácie:

- utajované skutočnosti, daňové a bankové tajomstvo (§ 8),
- informácie dotýkajúce sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby a osobné údaje fyzickej osoby (§ 9),
- obchodné tajomstvo (§ 10),
- informácie odovzdané povinnej osobe osobou, ktorej takú povinnosť zákon neukladá (§ 11 ods. 1 písm. a),
- informácie zverejňované na základe osobitného zákona (§ 11 ods. 1 písm. b),
- informácie, ktorých sprístupnením možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom (§ 11 ods. 1 písm. c),
- informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy (§ 11 ods. 1 písm. d),
- informácie týkajúce sa miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín (§ 11 ods. 1 písm. e),
- informácie, ktorých sprístupnenie by bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 11 ods. 1 písm. f),
- informácie, ktoré sa týkajú výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci podľa osobitných predpisov okrem informácií o rozhodnutí alebo inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak ich sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy (§ 11 ods. 1 písm. g),
- informácie získané povinnou osobou od tretej osoby na plnenie úlohy na základe osobitného zákona, ktoré priamo nesúvisia s úlohami povinnej osoby (§ 11 ods. 3).

¹⁹ Napr. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí alebo Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy o prístupe k verejným dokumentom Rec (2002)2 zo dňa 21. februára 2002.

Tieto informácie sú zo sprístupnenia vylúčené samotným zákonom o slobode informácií, ale často sú výslovne chránené aj osobitnými zákonmi.²⁰

Podrobne sa týmito výnimkami zo sprístupnenia informácií venujeme v II. časti tejto publikácie.

Princíp prevažujúceho verejného záujmu

Okrem vymedzenia informácií, ktoré sa nesprístupňujú, je v niektorých ustanoveniach zákona o slobode informácií zakotvený aj **princíp prevažujúceho verejného záujmu**. Zákon vymedzuje určité situácie (výnimky), kedy je vo verejnom záujme potrebné sprístupniť aj informácie, ktoré sú inak podľa zákona chránené.

Ide konkrétne o

- výnimku z ochrany osobných údajov - § 9 ods. 3 (nemožnosť uplatnenia ochrany osobných údajov napr. pri platoch alebo odmenách volených funkcionárov alebo vedúcich zamestnancov verejnej správy)
- výnimku z ochrany obchodného tajomstva - § 10 ods. 2 (nemožnosť uplatnenia ochrany obchodného tajomstva napr. pri informáciách týkajúcich sa používania verejných financií alebo nakladania s majetkom štátu či majetkom obce)
- výnimku z ochrany informácií poskytnutých povinnej osobe inou osobou bez právnej povinnosti - § 11 ods. 2 (nemožnosť uplatnenia tejto výnimky zo sprístupnenia informácií napr. v prípade informácií týkajúcich sa použitia verejných prostriedkov)

Princíp prevažujúceho verejného záujmu vyplýva z článku 26 ods. 4 Ústavy SR, podľa ktorého možno právo na informácie obmedziť iba ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Tento princíp vyplýva aj z medzinárodných dokumentov.²¹

Aké informácie má povinná osoba „k dispozícii“

Podľa § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií musí povinná osoba **poskytovať informácie, ktoré má „k dispozícii“**. Ide napríklad o informácie, ktoré povinná osoba pri svojej činnosti používa, využíva alebo s ktorými narába. Nejde iba o tie informácie, ktoré povinná osoba sama vytvorila, ale aj o tie, ktoré boli povinnej osobe postúpené inými osobami alebo organizáciami.

²⁰ Napr. zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností, zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, zákon č. 618/2003 Z. z. o autorských právach a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon).

²¹ Ide napr. o Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy o prístupe k verejným dokumentom č. Rec(2002)2 zo dňa 21. februára 2002. Rovnaký princíp je vyjadrený aj v Dohovore Európskej hospodárskej komisie OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. Aarhuský dohovor), publikovanom v Zbierke zákonov pod číslom 43/2006 Z. z., kde sa v článku 4 ods. 4 uvádza, že dôvody nesprístupnenia informácií uvedené v dohovore „budú vykladané reštriktívne, berúc do úvahy verejný záujem, ktorému zverejnenie slúži...“. Aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí v článku 4 ods. 2 výslovne stanovuje, že členské štáty Európskej únie nesmú zamietnuť žiadosť o informácie, ktorá sa týka emisii do životného prostredia, a to ani keby sprístupnené informácie mohli nepriaznivo ovplyvniť napríklad dôvernosc obchodných alebo priemyselných informácií, dôvernosc osobných údajov alebo spisov vzťahujúcich sa na fyzickú osobu alebo záujmy osoby, ktorá informácie poskytla bez právnej povinnosti.

Nie je podstatné, že nejde priamo o informácie o kompetenciách resp. činnosti samotnej povinnej osoby. Povinná osoba musí sprístupňovať nielen informácie, ktoré má fakticky k dispozícii, ale aj tie informácie, ktoré podľa zákonov **musí mať k dispozícii**. Ak ich v rozpore so zákonom k dispozícii nemá, musí ich urýchlene doplniť a sprístupniť.²²

Povinnosť sprístupňovať informácie sa vzťahuje **aj na informácie vytvorené pred účinnosťou zákona o slobode informácií resp. pred účinnosťou novely zákona**, ktorá rozšírila prístup k informáciám.²³ Nie je podstatné, kedy boli informácie vytvorené, podstatná je skutočnosť, že povinná osoba ich má k dispozícii.

Ak bola požadovaná informácia medzitým uložená do štátneho archívu, žiadateľ má možnosť požiadať o jej sprístupnenie podľa zákona o archívoch.²⁴ Zákon o slobode informácií sa **nevzťahuje na sprístupňovanie informácií zo štátnych archívov**.²⁵ O tento prípad však nejde, ak bola informácia uložená iba do archívu povinnej osoby (napr. orgánu verejnej moci) alebo iného archívu, ktorý nie je štátnym archívom. V tom prípade nejde o štátny archív a povinná osoba je povinná tieto informácie sprístupňovať postupom podľa zákona o slobode informácií.

Zákon o slobode informácií **neukladá povinnej osobe povinnosť vytvárať** na základe žiadosti informácie, ktoré v momente podania tejto žiadosti ešte neexistujú. Sprístupnenie takýchto informácií môže povinná osoba odmietnuť z dôvodu, že ich nemá k dispozícii. Ide napríklad o prípady, keď žiadatelia požadujú od povinných osôb spracovanie analýz, referátov alebo stanovísk. Povinná osoba takisto nie je povinná spracovávať a vytvárať prehľady alebo tabuľky informácií, ktoré v momente podania žiadosti o informácie ešte neexistovali alebo inak usporadúvať informácie podľa kritérií stanovených žiadateľom v žiadosti o informácie.²⁶

Ak ide o **informáciu vybranú automaticky z databázy** (napríklad zadaním príkazu do tabuľkového procesoru Excel alebo inej databázy), nejde o informáciu, ktorá nie je k dispozícii. Počítačová databáza je sama osebe tvorená informáciami usporiadanými podľa rôznych kritérií a zadaním príkazu sa z nej v krátkom okamihu informácie iba vyberú. Ak teda databáza obsahuje v sebe nejakú kvalifikáciu alebo kritérium, potom požiadavka na výpis z databázy podľa tohto kritéria, napríklad podľa bydliska, okresu, dátumu alebo výrobcu, neznamená vytváranie nových informácií.

K tomu, čo znamená „mať informácie k dispozícii“, sa vyjadrili aj súdy:

Rozsudok Krajského súdu v Prahe sp. zn. 44 Ca 179/2002 zo dňa 3. decembra 2002

„Princíp prístupu k informáciám znamená možnosť podívať sa na údaje, ktoré na úradě ,leží‘, s nimiž úřad pracuje. Informací se mní to, co v okamžiku dotazu je, nebo mítí má, v úřadu k dispozici. Pokud úřad zjistí, že nemá informací, kterou podle svých povinností stanovených právními předpisy má mít, je povinen ji okamžitě doplnit a poskytnout.“

²² Podobne napr. rozsudok Krajského súdu v Prahe sp. zn. 44 Ca 179/2002 zo dňa 3. decembra 2002.

²³ Napr. novela zákona o slobode informácií č. 628/2005 Z. z. účinná od 2. januára 2006, na základe ktorej sú verejné napríklad odmeny a platy vedúcich zamestnancov verejnej správy.

²⁴ Zákon č. 149/1975 Zb. o archívniectve bol účinný do 31. decembra 2002, zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov je účinný od 1. januára 2003.

²⁵ Štátnymi archívmi sú Slovenský národný archív, Štátny ústredný bankský archív a štátne archívy s regionálnou pôsobnosťou (Archív hlavného mesta SR Bratislavy, štátny archív v Banskej Bystrici, Bratislave, Bytči, Košiciach, Levoči, Nitre a Prešove) a ich pobočky.

²⁶ V niektorých prípadoch je však vytváranie prehľadov, tabuliek alebo usporadúvanie požadovaných informácií aj pre samotnú povinnú osobu jednoduchšie a uľahčuje jej vybavenie žiadostí o informácie. Zákon o slobode informácií samozrejme takýto postup povinnej osoby dovoľuje.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 31/02 zo dňa 16. mája 2002 (Rs 37/2003)

„Povinná osoba disponuje požadovanými informáciami, okrem iného, aj vtedy, ak s požadovanými informáciami pri svojej činnosti pracuje, resp. ak sú predmetom jej činnosti. Dostatočným dôvodom na odmietnutie poskytnutia informácií nebude skutočnosť, že požadovanú informáciu má k dispozícii len organizačná zložka (súčasť) povinnej osoby alebo len odkaz na to, že táto nie je podľa vnútorných predpisov povinná požadované informácie uschovávať.“

Spôsob obmedzovania práva na informácie

§ 12

Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nesprístupnenia.

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že ak sú medzi požadovanými informáciami aj informácie, ktoré sú podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií vylúčené zo sprístupnenia, povinná osoba nemôže zamietnuť sprístupnenie všetkých požadovaných informácií (napr. celého dokumentu obsahujúceho osobné údaje alebo utajované skutočnosti). Musí takéto informácie vylúčiť (napr. znečitateľniť prekrytím a oxeroxovaním alebo začerniť) a ostatné informácie musí sprístupniť.

Ak teda požadované dokumenty obsahujú čo len niektoré čiastkové informácie, ku ktorým nie je podľa zákona vylúčený prístup, povinná osoba je tieto informácie povinná sprístupniť. Nie je možné zamietnuť prístup ku všetkým informáciám nachádzajúcim sa v dokumente z dôvodu, že iba niektoré informácie podliehajú ochrane.²⁷

Ak požadované informácie (napr. dokument) obsahujú osobné údaje, vylúčenie týchto informácií sa vykonáva anonymizáciou²⁸ osobných údajov – t. j. tým, že sa znečitateľní údaj, pomocou ktorého by bolo možné fyzickú osobu identifikovať (napríklad adresa bydliska alebo rodné číslo). Podobne v prípade dokumentu, ktorý obsahuje informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami alebo obchodným tajomstvom, sa tieto informácie znečitateľnia.

Ak sú spomedzi požadovaných informácií niektoré informácie vylúčené, ide o nesprístupnenie informácií, o ktorom je potrebné vydať **písomné rozhodnutie** (pozri s. 58).

Z druhej vety § 12 zákona o slobode informácií vyplýva princíp dočasnosti ochrany informácií. Znamená to, že ak informácia prestane byť podľa zákona chránenou (napr. prestane platiť jeden zo základných znakov obchodného tajomstva, že informácia nie je v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupná), nie je možné, aby ju povinná osoba naďalej odmietala sprístupniť.

²⁷ Podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 3/2002 zo dňa 14. januára 2004 *„Pokud jde o rozsah, v jakém lze odmítnout poskytnutí osobních údajů, Nejvyšší správní soud má za to, že osobním údajům je poskytnuta dostatečná ochrana již jejich znečitelněním v autentickém textu a proto nelze odmítnout poskytnout celou ucelenou část textu tyto údaje obsahující.“*

²⁸ Podľa § 4 ods. 1 písm. k) zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov „anonymizovaným údajom“ je „osobný údaj upravený do takej formy, v ktorej ho nemožno priradiť dotknutej osobe, ktorej sa týka“.

Zákon o slobode informácií a mlčanlivosť

§ 13

Sprístupnenie informácií podľa tohto zákona sa nepovažuje za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť podľa osobitného zákona.²⁶⁾

²⁶⁾ Napríklad § 73 ods. 2 písm. b) zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, § 34 ods. 4 zákona č. 229/1992 Zb. o komoditných burzách v znení neskorších predpisov, § 10 ods. 2 zákona č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii, § 54 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 15 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 16 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky, § 12 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1996 Z. z. Colný zákon v znení neskorších predpisov, § 40 a 41 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 11 ods. 2 písm. k) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe, § 80 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Viaceré zákony ustanovujú pre zamestnancov rôznych inštitúcií povinnosť mlčanlivosti. Táto povinnosť sa týka informácií, ktoré sa dozvedeli pri výkone svojej funkcie alebo pri výkone určitej kontroly. Ustanovenie § 13 zákona o slobode informácií znamená, že povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa vzťahuje iba na jednotlivých zamestnancov povinnej osoby a nijak neovplyvňuje povinnosť celej povinnej osoby sprístupňovať informácie. Ak teda poverený zamestnanec povinnej osoby sprístupní v mene povinnej osoby informáciu podľa zákona o slobode informácií, neporuší povinnosť mlčanlivosti.

Rozsudok Mestského súdu v Prahe sp. zn. 33 Ca 100-103/2001 zo dňa 30. apríla 2002

„Subjekt povinný poskytnout informaci podle zákona o svobodném přístupu k informacím nemůže ve smyslu § 19 cit. zák. odmítnout poskytnout informaci s odkazem na povinnost zachovávat mlčenlivost stanovenou zvláštním právním předpisem, kterým je např. § 12 odst. 2 písm. f) zák. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole nebo § 53 odst. 2 písm. b) zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči). V uvedených právních předpisech zakotvená povinnost mlčenlivosti se týká totiž pouze kontrolních pracovníků, ale nikoli správního orgánu, který má podle zákona č. 106/1999 Sb. povinnost podat informaci.“

Vzťah k iným predpisom o sprístupňovaní informácií

Povinné osoby majú k dispozícii aj informácie, ktoré sa žiadateľom sprístupňujú postupom stanoveným podľa osobitných zákonov. Môže ísť napríklad o informácie z katastra nehnuteľností, živnostenského registra, obchodného registra a pod. Tieto zákony často vyžadujú za sprístupnenie informácie zaplatenie poplatku.

Vzťah medzi týmito zákonmi a zákonom o slobode informácií je pomerne zložitý. Podľa názoru autorov tejto publikácie treba na základe zákona o slobode informácií (t. j. bez poplatku) sprístupňovať informácie nachádzajúce sa v informačných systémoch, ktoré majú byť podľa § 6 ods. 3 zákona o slobode informácií zverejnené na voľne prístupnej internetovej stránke (napr. mnohé informácie z katastra nehnuteľností). Keďže sa tieto informácie majú na základe zákona o slobode informácií zverejňovať, neexistuje prekážka, aby sa tieto informácie sprístupňovali aj na žiadosť.

Podľa zákona o slobode informácií ale nemožno žiadať úradne potvrdené výpisy (napr. úradne potvrdený výpis z katastra nehnuteľností použiteľný na právne úkony – pri predaji nehnuteľnosti a pod.). Za takéto výpisy je potrebné zaplatiť poplatok.

Osobitné zákony môžu výslovne stanoviť, že niektoré druhy informácií sú neverejné alebo sú prístupné výlučne iba určitému okruhu osôb (napr. zbierka listín v katastri nehnuteľností). V takom prípade má osobitná úprava v týchto zákonoch prednosť pred zákonom o slobode informácií. Tieto informácie sa nesprístupňujú na základe zákona o slobode informácií, ale podľa osobitných zákonov (napr. katastrálny zákon, živnostenský zákon).²⁹ O takýto prípad však nejde pri sprístupňovaní informácií zo správneho (napr. stavebného) konania. Podľa zákona o slobode informácií majú aj žiadatelia právo na informácie zo správneho konania, hoci v užšom rozsahu ako účastníci konania (pozri s. 54).

²⁹ Kamenec, T. – Pirošík, V.: Čo nie je tajné, je verejné. Ako používať zákon o slobodnom prístupe k informáciám. 2. vyd. Bratislava : Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, Nadácia Občan a demokracia a Občianska iniciatíva za dobrý zákon o prístupe k informáciám, 2001, s. 15.

II. ČASŤ

KATEGÓRIE INFORMÁCIÍ, KTORÉ SA NESPRÍSTUPŇUJÚ (§ 8 – 11)

Utajované skutočnosti (§ 8)

§ 8

Ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona¹²⁾ alebo je predmetom bankového tajomstva alebo daňového tajomstva podľa osobitného zákona,¹²⁾ ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nesprístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis.¹²⁾

¹²⁾ Napríklad zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 91 až 93a zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 40 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 122 Trestného zákona, § 23 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.

Čo je utajovaná skutočnosť

Informácie, ktorých sprístupnenie by mohlo spôsobiť štátu ujmu, sú utajovanými skutočnosťami. V minulosti boli tieto informácie označované ako štátne a služobné tajomstvo.³⁰ Ochranu a narábanie s utajovanými skutočnosťami upravuje zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností. V zákone je utajovaná skutočnosť definovaná ako informácia **ktorú treba chrániť v záujme Slovenskej republiky a ktorá môže vzniknúť v oblastiach stanovených nariadením vlády**.³¹

Utajovaná informácia teda musí súčasne spĺňať **dve podmienky** (znaky) - musí existovať potreba chrániť informáciu v záujme Slovenskej republiky (tzv. materiálna podmienka) a zároveň informácia musí spadať do oblastí utajovaných skutočností určených nariadením vlády SR (tzv. formálna podmienka).

Materiálna podmienka

Aby mohla byť informácia utajovanou skutočnosťou, musí existovať potreba chrániť ju v záujme Slovenskej republiky. Znamená to, že sprístupnením takejto informácie by mohla byť spôsobená ujma na záujmoch Slovenskej republiky, alebo by sprístupnenie mohlo byť pre Slovenskú republiku nevýhodné.

Utajované skutočnosti sa označujú stupňami utajenia prísne tajné, tajné, dôverné alebo vyhradené.³² Vyšším stupňom utajenia sa označujú tie utajované skutočnosti, ktorých sprístupnenie by znamenalo vážnejšiu ujmu na záujmoch Slovenskej republiky. Ujma sa podľa závažnosti delí na mimoriadne vážnu ujmu, vážnu ujmu, jednoduchú ujmu a nevýhodnosť pre záujmy Slovenskej republiky.

³⁰ Zákon č. 100/1996 Z. z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov účinný do 1. júla 2001.

³¹ § 2 písm. a) zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností.

³² § 3 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností.

Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností

§ 3

(3) Stupňom utajenia Prísne tajné sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo byť vážne ohrozené zachovanie ústavnosti, zvrchovanosti a územnej celistvosti štátu alebo by mohli vzniknúť nenahraditeľné a vážne škody v oblasti obrany, bezpečnosti, ekonomických záujmov, zahraničnej politiky alebo medzinárodných vzťahov, a tým mohla vzniknúť mimoriadne vážna ujma na záujmoch Slovenskej republiky.

(4) Stupňom utajenia Tajné sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo byť ohrozené zahraničnopolitické postavenie, obrana, bezpečnosť a záujmy štátu v medzinárodnej a ekonomickej oblasti, a tým by mohla vzniknúť vážna ujma na záujmoch Slovenskej republiky.

(5) Stupňom utajenia Dôverné sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu, a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky.

(6) Stupňom utajenia Výhradené sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by neoprávnená manipulácia s ňou mohla zapríčiniť poškodenie právom chránených záujmov právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktoré by mohlo byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky.

Formálna podmienka

Oblasti, do ktorých môžu spadať jednotlivé utajované skutočnosti, stanovuje nariadenie vlády SR č. 216/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností (znenie ustanovenia uvádzame bez odkazov pod čiarou).

Nariadenie vlády SR č. 216/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností

§ 1

Utajovaná skutočnosť môže vzniknúť v oblasti

- a) zachovania bezpečnosti a zabezpečenia obrany Slovenskej republiky,
- b) zabezpečenia vnútorného poriadku a bezpečnosti Slovenskej republiky,
- c) ochrany života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb pred protiprávnym konaním,
- d) ochrany určených osôb a ochrany chránených osôb,
- e) ochrany predmetov a objektov, ochrany určených objektov,
- f) štátnych hmotných rezerv,
- g) dovozu a vývozu vojenského materiálu,
- h) ochrany jadrovej bezpečnosti, bezpečnosti jadrových zariadení, prepravy a ukladania jadrových materiálov a bezpečnosti chemických zariadení a nebezpečných látok pred protiprávnym konaním,
- i) organizácie, foriem, metód a výsledkov činnosti spravodajských služieb, ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov a Národného bezpečnostného úradu a prostriedkov ich utajenia,
- j) používania informačno-technických prostriedkov a informačno-operatívnych prostriedkov a prostriedkov operatívno-pátracej činnosti,
- k) výskumu, vývoja a výroby zbraňových systémov a zariadení,
- l) vedecko-technických a technologických postupov, výroby, výskumu a vývoja materiálov a technických prostriedkov,
- m) zabezpečenia ochrany a bezpečnosti komunikačných a informačných systémov,
- n) prípravy amnestie udeľovanej prezidentom republiky,
- o) výskumu, vývoja, výroby a používania prostriedkov na ochranu utajovaných skutočností,
- p) medzinárodných rokovaní a ich prípravy vrátane medzinárodných rokovaní o zmluvných dokumentoch, ak to ich povaha vyžaduje, a medzinárodných zmlúv a ich plnenia, ak sa na tom zmluvné strany dohodnú,
- r) rozhodnutí, návrhov, žiadostí a informácií súvisiacich s úkonmi v trestnom konaní, ktoré by mohli ohroziť životy alebo bezpečnosť jednotlivých fyzických osôb alebo by mohli viesť k mareniu trestného konania,
- s) zabezpečovania zahraničnej politiky Slovenskej republiky a vzťahov Slovenskej republiky k ostatným štátom a medzinárodným organizáciám a ochrany zastupiteľských úradov a diplomatických misii v Slovenskej republike,
- t) vzájomnej spolupráce ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov, Slovenskej informačnej služby a Národného bezpečnostného úradu a ich spolupráce s príslušnými službami, zborními alebo orgánmi cudzej moci,
- u) menovej politiky a peňažného obehu,
- v) dokumentácie týkajúcej sa vynálezov dôležitých pre obranu alebo bezpečnosť štátu alebo pre iný dôležitý záujem podľa § 3 ods. 3 až 6 zákona.

Zákon o ochrane utajovaných skutočností obsahuje aj **zákaz utajovať určité druhy informácií**. Tieto informácie sa nemôžu stať utajovanými skutočnosťami, a to ani v prípade, že by tak boli označené.

Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností

§ 4

Zákaz utajovania niektorých informácií

(1) Utajovanou skutočnosťou nemôže byť informácia o

- a) nezákonomom alebo nesprávnom postupe alebo nezákonomom rozhodnutí verejných činiteľov a orgánov verejnej moci,
- b) trestnej činnosti verejných činiteľov,²⁾
- c) nehospodárnom, neefektívnom a neúčelnom nakladaní s verejnými prostriedkami,
- d) závažnom ohrození alebo poškodení životného prostredia, života a zdravia,
- e) platových náležitostiach, hmotnom zabezpečení a hmotných výhodách verejných činiteľov.

(2) Ak informácia obsahuje okrem skutočností uvedených v odseku 1 aj ďalšie čiastkové informácie podliehajúce utajeniu, pôvodca utajovanej skutočnosti urobí také opatrenia, ktoré zabránia ujme na chránených záujmoch.

²⁾ § 89 ods. 9 Trestného zákona v znení neskorších predpisov.

Označenie informácie za utajovanú skutočnosť

Vedúci povinnej osoby³³ (napr. minister, predseda VÚC, starosta) podľa oblastí v nariadení vlády **vymedzí (určí) jednotlivé informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami**. Ako už bolo spomínané, nestačí iba skutočnosť, že informáciu možno zaradiť do určitej oblasti, ale zároveň musí existovať skutočná potreba chrániť informáciu v záujme Slovenskej republiky – t. j. musí existovať situácia, kedy by zverejnením informácie mohlo prísť k ujme na záujmoch štátu. Zároveň vedúci stanovuje lehotu, počas ktorej bude informácia utajená.³⁴

Z uvedeného vyplýva, že označením informácie za utajovanú skutočnosť sa informácia nestáva automaticky utajovanou skutočnosťou. Informácia nemusí spĺňať zákonné znaky utajovanej skutočnosti napriek tomu, že bola za utajovanú označená. Informácia, ktorá je označená za utajovanú tiež môže prestať spĺňať znaky utajovanej skutočnosti (napríklad ak pomíne potreba chrániť informáciu v záujme štátu). V zmysle § 7 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností je pôvodca utajovanej skutočnosti povinný skúmať potrebu utajenia informácie počas celej jej existencie. Ak nastane situácia, že utajovaná informácia sa síce nachádza v oblastiach, avšak ju už nie je potrebné chrániť, pôvodca je povinný utajenie zrušiť. Zrušením utajenia sa v takom prípade teda iba potvrdzuje skutočnosť, že informácia už predtým prestala byť utajovanou skutočnosťou. Uplynutím stanovenej lehoty utajovania prestáva byť informácia chránená ako utajovaná skutočnosť napriek tomu, že je tak stále označená. Pôvodca je povinný buď utajenie zrušiť alebo lehotu utajovania predĺžiť.

Iba samotné označenie informácie za utajovanú skutočnosť nie je dôvodom na nesprístupnenie informácie podľa zákona o slobode informácií. Informácia môže byť v konaní o sprístupnení informácie sprístupnená aj vtedy, ak je označená za utajovanú skutočnosť, avšak

- informácia nespĺňa znaky utajovanej skutočnosti (buď materiálny alebo formálny)
- ide o informáciu, na ktorú sa vzťahuje zákaz utajovania informácií
- uplynula lehota utajenia informácie

³³ Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností „*Ochranu utajovaných skutočností je povinný zabezpečiť v štátnom orgáne štatutárny orgán, v obci starosta, vo vyššom územnom celku predseda a v inej právnickej osobe štatutárny orgán (ďalej len "vedúci"); ak je štatutárnym orgánom kolektívny orgán, je vedúcim na účely tohto zákona ním písomne poverený člen kolektívneho orgánu.*“

³⁴ § 7 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností.

Ak boli v prvých dvoch prípadoch informácie označené za utajované skutočnosti, toto označenie bolo v rozpore so zákonom a informácia sa napriek označeniu nestáva utajovanou skutočnosťou.

Zoznam utajovaných skutočností

Na základe konkrétnych informácií, ktoré boli utajené, zostaví vedúci **zoznam utajovaných skutočností**, ktoré vznikajú pri činnosti právnickej osoby. Zoznam vydá vedúci písomne. Nariadenie vlády výslovne stanovuje, že zoznam je **verejný**.³⁵ Je vhodné, aby ho povinná osoba zverejnila na svojej internetovej stránke, a ak ju nemá k dispozícii, na verejne prístupnej vývesnej tabuli umiestnenej vo svojom sídle. Verejnosť zoznamu znamená aj to, že na požiadanie musí povinná osoba zoznam sprístupniť.

Podľa nariadenia vlády je obsahom zoznamu utajovaných skutočností konkrétne určenie utajovaných skutočností, určenie ich stupňa utajenia,³⁶ ich zaradenie do oblastí utajovaných skutočností stanovených nariadením vlády³⁷ a odôvodnenie potreby ich označenia príslušným stupňom utajenia.

Náležitým **odôvodnením potreby označenia príslušným stupňom utajenia** nemôže byť iba zopakovanie veľmi všeobecnej charakteristiky niektorého zo stupňov utajenia v § 3 zákona o ochrane utajovaných skutočností (znejúce napríklad tak, že by „*následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu, a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky*“). V praxi sa to však stáva a zoznamy utajovaných skutočností potom fakticky neobsahujú žiadne zdôvodnenie, ale iba strohé a nezdôvodnené konštatovanie, že sprístupnením informácie by mohlo prísť k ujme. Povinná osoba musí podrobnejšie odôvodniť, prečo by k takej ujme mohlo dôjsť.

Zoznam utajovaných skutočností zostavený vedúcim **nie je záväzným predpisom**. Záväznými sú iba oblasti utajovaných skutočností stanovené nariadením vlády. Zoznam utajovaných skutočností zostavený podľa nariadenia vlády má informatívnu hodnotu. Preto skutočnosť, že určitá informácia sa nachádza v tomto zozname utajovaných skutočností, ešte neznamená, že môže byť naozaj utajovaná. Informácie môžu byť utajovanými skutočnosťami, iba ak spadajú do oblastí v nariadení vlády.

Medze a kritériá utajovania

Vzhľadom na to, že zákonné podmienky utajovania informácií sú veľmi všeobecné (všeobecne vymedzené oblasti utajovaných skutočností i všeobecne vymedzená potreba chrániť informácie v záujme štátu), je pri každom rozhodovaní o žiadosti o informácie dôležité prihliadať na ústavné kritériá obmedzovania práva na informácie, ktoré sú bližšie spomínané na s. 46.

³⁵ § 2 ods. 3 nariadenia vlády SR č. 216/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností.

³⁶ Podľa § 3 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností.

³⁷ Podľa § 1 nariadenia vlády SR č. 216/2004 Z. z. ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností.

Odôvodnenie rozhodnutia v prípade utajovaných skutočností

Odôvodnenie rozhodnutia o nesprístupnení informácií z dôvodu ochrany utajovaných skutočností musí obsahovať zdôvodnenie, prečo je splnená formálna podmienka utajenia – t. j. zaradenie predmetných informácií pod konkrétnu položku oblastí utajovaných skutočností (ale aj pod konkrétnu formuláciu resp. slovné spojenie tejto položky), ako aj materiálna podmienka – t. j. prečo naozaj existuje potreba chrániť predmetné informácie v záujme Slovenskej republiky.

Pri zdôvodňovaní potreby chrániť požadovanú informáciu v záujme Slovenskej republiky tiež nemožno iba doslovne a mechanicky zopakovať všeobecnú charakteristiku utajovanej skutočnosti určitého stupňa utajenia (prevzatú z § 3 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností). Odôvodnením potreby utajovať informáciu nemôže byť iba jednoduché konštatovanie, že sprístupnením informácie by prišlo k ujme na záujmoch Slovenskej republiky. Povinná osoba musí v rozhodnutí podrobnejšie odôvodniť, prečo by k takej ujme malo dôjsť.

Čiastočné obmedzenie prístupu k dokumentom

Aj v prípade, ak je celý dokument označený napr. stupňom utajenia „Tajné“, zo zákona o ochrane utajovaných skutočností zjavne vyplýva, že nie každá informácia (napr. každá veta, každý číselný údaj) obsiahnutá v takomto dokumente je utajovanou skutočnosťou. Toto označenie sa používa iba na účely zachovania pravidiel tzv. administratívnej bezpečnosti pri manipulácii s dokumentom³⁸ a upozorňuje na skutočnosť, že dokument obsahuje určitú utajovanú skutočnosť. Pri vybavovaní žiadosti o informácie podľa zákona o slobode informácií je potrebné znepřístupniť tie informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami (napr. začiatniť ich), a ostatné informácie, ktoré nie je potrebné chrániť v záujme Slovenskej republiky, je potrebné sprístupniť. Označenie celého dokumentu napríklad označením „Tajné“ postupom podľa vyhlášky Národného bezpečnostného úradu SR o administratívnej bezpečnosti teda neruší povinnosť vyplývajúcu z § 12 zákona o slobode informácií poskytnúť informácie, ktoré nie sú utajovanými skutočnosťami (napr. informácie, ktorých sprístupnenie neohrozí záujmy Slovenskej republiky) a ktoré nie sú chránené ani inými predpismi. Vyhláška Národného bezpečnostného úradu SR o administratívnej bezpečnosti upravuje **technické postupy** súvisiace s označovaním a ochranou písomností, ktoré obsahujú aj utajované skutočnosti. Nestanovuje, ktoré informácie v dokumentoch sú utajované, ani to, že všetky informácie v dokumentoch označených na základe tejto vyhlášky sú utajovanými skutočnosťami.³⁹

Prípady, ktoré sa týkali nesprístupnenia informácií z dôvodu ochrany utajovaných skutočností, viackrát posudzovali aj súde:

Ministerstvo hospodárstva SR odmietlo žiadateľovi sprístupniť materiál predložený na rokovanie vlády - návrh na udelenie dotácie na regionálny rozvoj mesta Žiliny. Materiál súvisel so štátnou podporou pre investíciu spoločnosti KIA. Ako dôvod nesprístupnenia ministerstvo uviedlo, že materiál bol označený za utajovanú skutočnosť stupňa utajenia „Vyhradené“

³⁸ Vyhláška Národného bezpečnostného úradu SR č. 338/2004 Z. z. o administratívnej bezpečnosti.

³⁹ „Predmetom zákonnej ochrany sú iba skutočnosti, ktoré majú v zákone ustanovené vlastnosti utajovaných skutočností, nie celé materiály, ktoré obsahujú utajované skutočnosti. ... Ak napríklad písomnosť obsahuje utajovanú skutočnosť, štátny orgán s právomocou ju chrániť môže utajovanú skutočnosť začiatniť alebo inak urobiť verejnosti neprístupnou, ale nemôže odmietnuť uverejnenie všetkého ostatného, čo sa uvádza v písomnosti.“ (Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Šamorín : Heuréka, 2004, s. 197).

a obsahuje informácie a podklady týkajúce sa prípravy medzinárodnej zmluvy, ktoré nie je možné zverejniť, pretože zverejnenie by mohlo zapríčiniť poškodenie právom chránených záujmov štátneho orgánu, ktoré by mohlo byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky. Ministerstvo konštatovalo, že nesprístupnenie požadovanej informácie je v súlade s § 8 zákona o slobode informácií. Súd zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 SŽ 97/2004 zo dňa 8. apríla 2005

„Žalovaný vo svojom rozhodnutí bližšie neuvádza okolnosti označenia obsahu požadovaného materiálu za štátne tajomstvo prípadne služobné tajomstvo, ku ktorej žiadateľ nemá prístup. Zo zápisnice o rokovaní rozkladovej komisie, nachádzajúcej sa v spise rovnako nevyplýva, kto a kedy rozhodol o utajení predmetného materiálu, a či bol materiál takto označený v súlade s právnymi predpismi. Rozkladová komisia sa uspokojila v tomto smere s konštatovaním, že materiál je ‚Vyhradený‘.

Požiadavku určitosti, zrozumiteľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného v zmysle §§ 46 a 47 správneho poriadku by spĺňalo len také rozhodnutie, v ktorom by boli uvedené skutočnosti, na základe ktorých je možné posúdiť, či informácie nachádzajúce sa v požadovanom materiáli boli utajené v súlade so zákonom a či nevyhovenie žiadosti o sprístupnenie sa zakladá na skutočnostiach predpokladaných ustanovením § 8 zákona. Rozhodnutie o rozklade týmto požiadavkám zákona nezodpovedá. Nezaoberá sa ani dôvodmi uvedenými v rozklade žalobcu, pričom dôvody rozkladu súd považuje za právne relevantné.“

Ekologické občianske združenie požiadalo o informácie o plánovanom hospodárení v konkrétnej časti lesa (napr. o plánovaných výruboch) nachádzajúce sa v tzv. lesnom hospodárskom pláne. Ministerstvo pôdohospodárstva SR informácie odmietlo sprístupniť z dôvodu, že podľa vtedy platnej vyhlášky Národného bezpečnostného úradu SR sú utajovanými skutočnosťami aj „údaje bázy dát súvisiacich s tvorbou lesných hospodárskych plánov“. Súd zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 SŽ 101/03 zo dňa 26. novembra 2003

„Zoznam utajovaných skutočností v rezorte Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky je prílohou č. 5 k vyhláške Národného bezpečnostného úradu č. 432/2001 Z. z. Pod bodom 11 sú ako utajovaná skutočnosť so stupňom utajenia ‚Vyhradené‘ uvedené údaje bázy dát súvisiacich s tvorbou lesných hospodárskych plánov.

Z obsahu žiadosti žalobcu z 10. februára 2003 súd zistil, že žalobca nežiadal podkladové údaje slúžiace na tvorbu lesného hospodárskeho plánu, ale žiadal informácie z vyhotoveného a schváleného lesného hospodárskeho plánu (§ 3 zákona č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva), ktoré nepodliehajú utajeniu podľa prílohy č. 5. ... Správny orgán rozhodol, hoci nemal presne a úplne zistený skutočný stav veci. Nedôvodne si stotožnil ‚údaje bázy dát súvisiacich s tvorbou lesných hospodárskych plánov‘ s informáciami obsiahnutými v schválenom lesnom hospodárskom pláne, a tým v rozpore so zákonom označil za utajovanú skutočnosť celý lesný hospodársky plán.“

Daňové a bankové tajomstvo (§ 8)

Daňovým tajomstvom sú informácie, ktoré daňové úrady alebo daňové riaditeľstvo získali z daňových priznaní daňovníkov alebo pri daňovej kontrole. Tieto informácie môžu byť poskytnuté iba na základe písomného súhlasu daňovníka. Bez súhlasu daňovníka môžu byť poskytnuté iba zákonom určeným subjektom (napr. prokuratúre, súdu atď.). Porušením daňového tajomstva však podľa § 23 ods. 6 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov nie je napríklad zverejnenie zoznamu fyzických osôb, ktoré majú daňový nedoplatok vyšší ako 500 000 Sk a právnických osôb s daňovým nedoplatkom vyšším ako 5 000 000 Sk, zverejnenie zoznamu osôb, ktorým bol odpustený daňový nedoplatok alebo pokuta alebo zverejnenie údajov o spáchaní daňového trestného činu.

Bankovým tajomstvom sú podľa zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách najmä informácie o klientoch banky, o bankových obchodoch, stavoch účtov alebo stavoch vkladov. Okrem pracovníkov banky a orgánov bankového dohľadu sa s týmito informáciami môžu oboznamovať iba zákonom určené subjekty (napr. orgány polície, prokuratúra, súdy). Komerčné banky nie sú povinnými osobami podľa zákona o slobode informácií, povinnou osobou je však napríklad Národná banka Slovenska.

Osobné údaje a informácie o súkromí (§ 9)

§ 9

Ochrana osobnosti a osobných údajov

(1) Informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon, alebo s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby. Ak doknutá osoba nežije, taký súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba.¹³⁾ Ustanovenia osobitných predpisov nie sú doknuté.¹⁴⁾

(2) Informácie o osobných údajoch fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanoveným osobitným zákonom, povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon, alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby. Ak dotknutá osoba nemá spôsobilosť na právne úkony, taký súhlas môže poskytnúť jej zákonný zástupca.¹⁶⁾ Ak dotknutá osoba nežije, taký súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba.¹³⁾

(3) Povinná osoba sprístupní na účely informovania verejnosti osobné údaje fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom⁹⁾ o fyzickej osobe, ktorá je verejným funkcionárom,^{16a)} poslancom obecného zastupiteľstva,^{16b)} predstaveným v štátnej službe,^{16c)} odborníkom plniacim úlohy pre člena vlády Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky alebo podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky,^{16d)} vedúcim zamestnancom vykonávajúcim práce vo verejnom záujme,^{16e)} vedúcim zamestnancom zamestnávateľa, ktorým je orgán verejnej moci,^{16f)} nadriadeným v služobnom pomere^{16g)} alebo členom hodnotiacej komisie alebo iného obdobného orgánu, ktorý sa zúčastňuje na procese rozhodovania o použití verejných

prostriedkov.^{16h)} Podľa prvej vety sa sprístupňujú osobné údaje v rozsahu

- a) titul,
- b) meno,
- c) priezvisko,
- d) funkcia a deň ustanovenia alebo vymenovania do funkcie,
- e) pracovné zaradenie a deň začiatku výkonu pracovnej činnosti,
- f) miesto výkonu funkcie alebo pracovnej činnosti a orgán, v ktorom túto funkciu alebo činnosť vykonáva,
- g) mzda, plat alebo platové pomery a ďalšie finančné náležitosti priznané za výkon funkcie alebo za výkon pracovnej činnosti, ak sú uhrádzané zo štátneho rozpočtu alebo z iného verejného rozpočtu.

(4) Osobné údaje osoby, ktorá je nadriadeným v služobnom pomere,^{16g)} povinná osoba sprístupní v rozsahu a na účel podľa odseku 3, len ak sprístupnenie nie je v rozpore s povinnosťou mlčanlivosti podľa osobitných predpisov¹⁶ⁱ⁾ a zároveň sprístupnenie tejto informácie neohrozí bezpečnosť alebo obranu Slovenskej republiky, ochranu verejného poriadku alebo plnenie úloh týchto osôb alebo orgánov, v ktorých vykonávajú svoju činnosť; ustanovenie § 13 sa v tomto prípade nepoužije.

⁹⁾ Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

¹³⁾ § 116 Občianskeho zákonníka.

¹⁴⁾ § 11 až 16 Občianskeho zákonníka.

¹⁶⁾ § 26 až 30 Občianskeho zákonníka.

^{16a)} Čl. 2 ods. 1 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

^{16b)} Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

^{16c)} § 5 ods. 3 až 5 a § 9 zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

^{16d)} § 25 ods. 2 písm. b) zákona č. 312/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.

^{16e)} § 5 ods. 1 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

^{16f)} § 9 ods. 3 Zákonníka práce.

^{16g)} Napríklad zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.

^{16h)} § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁶ⁱ⁾ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Súkromie

Právom na ochranu osobnosti je podľa § 11 Občianskeho zákonníka najmä právo osoby na ochranu života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, mena a prejavov osobnej povahy. Právom na ochranu osobného súkromia je právo osoby rozhodnúť podľa vlastného uváženia, či, v akom rozsahu a akým spôsobom majú byť skutočnosť jej osobného súkromia sprístupnené iným. Súčasťou práva na ochranu súkromia je aj ochrana osobných údajov. Právo na súkromie však zahŕňa aj právo na ochranu informácií a skutočností, ktoré sa celkom nedajú kvalifikovať ako osobné údaje. Ide napríklad o písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy.

Osobné údaje

Ochrana osobných údajov je pomerne častým dôvodom pre nesprístupnenie informácií. Zásady ochrany osobných údajov stanovuje zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov. Podľa § 3 tohto zákona „Osobnými údajmi sú **údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby**, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.“

Stručne povedané, osobným údajom je informácia týkajúca sa fyzickej osoby,⁴⁰ ktorá je „určená“ alebo „určiteľná“, resp. ktorá je na základe určitého súboru rôznych údajov konkrétne identifikovateľná a nezameniteľná s inou osobou. Na právnické osoby sa ochrana osobných údajov nevzťahuje.

Osoba je **určená** spravidla na základe súboru údajov tvoriaceho meno, priezvisko, bydlisko a rodné číslo, prípadne meno, priezvisko, bydlisko a dátum narodenia (napr. Ján Novák, ul. Horná č. 23, Lehota, rodné číslo 560409/7823). Osoba je **určiteľná**, ak možno jej totožnosť určiť na základe iných vlastností alebo znakov, ktoré ju spoľahlivo a nezameniteľne odlišia od iných osôb. **Priamo** je osoba určiteľná na základe znakov, ktoré sa týkajú priamo tejto osoby (napr. povoláním je učiteľka, býva v obci Orešany, má ryšavé vlasy, volá sa Jana). **Nepriamo** je osoba určiteľná napríklad vtedy, ak je známe, aké znaky osoba nemá, pričom po posúdení daného súboru osôb je zrejmé, že takéto znaky nemá iba dotknutá osoba (napr. vo vzťahu k trojčlennému kolektívu pracoviska, kde dvaja pracovníci majú vyše 50 rokov a jeden má 35 rokov, uvedieme, že odmenu 5000 Sk dostal ten pracovník, ktorý nemá viac ako 50 rokov).

Príkladom osobného údaja môže byť napríklad nasledovná informácia: *Ján Novák, ul. Horná č. 23, Lehota, rodné číslo 560409/7823, dostal odmenu 25000 Sk*. Ide o informáciu o odmene priradenú k fyzickej osobe určenej menom, priezviskom, bydliskom a rodným číslom.

Osobným údajom nie je informácia priradená iba k menu a priezvisku. Iba na základe mena a priezviska sa väčšinou konkrétna osoba nedá identifikovať. Neplatí to však vždy a každý prípad je potrebné posudzovať podľa konkrétnych okolností. Napríklad v malej obci alebo v súbore niekoľkých osôb môže byť osoba určiteľná aj na základe mena a priezviska. Iba samotné meno a priezvisko bez ďalších súvisiacich informácií však nemôže byť osobným údajom.

Princíp prevažujúceho verejného záujmu

Podľa ustanovenia § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií povinná osoba na požiadanie sprístupní stanovené informácie o verejnej činnosti a platových pomeroch verejných činiteľov, vedúcich zamestnancov alebo osôb podieľajúcich sa na rozhodovaní o verejných prostriedkoch. Ide napríklad o ministrov, predsedov iných ústredných orgánov štátnej správy, štátnych tajomníkov, predsedov vyšších územných celkov, starostov, poslancov parlamentu, obecných zastupiteľstiev a zastupiteľstiev vyšších územných celkov alebo všetkých vedúcich zamestnancov úradov.

⁴⁰ Podľa stanovísk Úradu na ochranu osobných údajov SR sa však ochrana osobných údajov podľa zákona č. 428/2002 Z. z. nevzťahuje na informácie súvisiace s podnikateľskou činnosťou fyzických osôb.

Pri týchto osobách existuje verejný záujem na tom, aby mala verejnosť informácie o ich činnosti. Sprístupnenie týchto informácií a prípadné následné zverejnenie týchto informácií (napr. v tlači, v televízii) nie je porušením ochrany osobných údajov alebo súkromia. Ide o vyjadrenie princípu prevažujúceho verejného záujmu.

Ani ďalšie informácie týkajúce sa výkonu verejnej funkcie alebo výkonu úradnej činnosti (hoci nie sú presne vymedzené v § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií) nie sú osobnými údajmi ani informáciami týkajúcimi sa súkromia. Vyplýva to z princípu, že verejne činné osoby majú **zúženú ochranu súkromia**. Táto skutočnosť bola vyslovená Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu⁴¹ i Ústavným súdom SR.⁴² Porušením ochrany osobných údajov alebo ochrany osobnosti a súkromia teda nebude napríklad sprístupnenie informácie, o pracovných úlohách konkrétneho zamestnanca úradu, o tom, kde bol na služobnej ceste alebo sprístupnenie fotografie alebo zvukového záznamu zachytávajúceho verejného činiteľa alebo zamestnanca úradu pri výkone jeho právomoci (napr. fotografie vyhotovenej počas tzv. miestnej ohliadky alebo zvykovo-obrazového záznamu prejavu zo zasadnutia zastupiteľstva).

Z ústavy SR navyše vyplýva aj právo občanov zaznamenávať si prebiehajúce úkony verejných činiteľov rôznymi spôsobmi – napr. technickými prostriedkami - diktafónom, kamerou, atď. (pozri bližšie na s. 76).

Postup povinnej osoby a anonymizácia

Ak žiadateľ požiada o sprístupnenie informácií o súkromí alebo osobných údajov (resp. dokumentov obsahujúcich tieto informácie), povinná osoba ich podľa § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona o slobode informácií sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby (osoby, ktorej sa týka informácia o súkromí alebo osobný údaj). Keďže tieto ustanovenia neukladajú povinnej osobe povinnosť požiadať o písomný súhlas dotknutej osoby, povinná osoba nemusí žiadať dotknutú osobu (resp. blízku osobu alebo zákonného zástupcu) o súhlas. Ak žiadateľ o informáciu nevie preukázať takýto súhlas dotknutej osoby alebo ak súhlas nie je založený v úradnom spise, povinná osoba informáciu nesprístupní. Na informácie vymedzené v § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií sa však tieto pravidlá nevzťahujú.

Aby sprístupnením dokumentov neprišlo zároveň ku sprístupneniu osobných údajov a tým aj k porušeniu zákona o ochrane osobných údajov, je potrebné informácie na dokumentoch upraviť tak, aby obsahovali iba anonymizované údaje – t. j. údaje, ktoré nemožno priradiť k dotknutej osobe, ktorej sa údaje týkajú.⁴³ Toto opatrenie sa vykoná tak, že sa na každom

⁴¹ Podľa rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Brüggenmann a Scheuten v. Spolková republika Nemecko zo dňa 12. júla 1977 „...nárok na rešpektovanie súkromného života sa automaticky redukuje v závislosti od toho, do akej miery jednotlivec sám dáva svoj súkromný život do kontaktu s verejným životom“.

⁴² Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 44/00 „Podľa právneho názoru ústavného súdu za súčasť základného práva na súkromie a ani za prejav osobnej povahy (v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka) nemožno u verejného činiteľa - zamestnanca mestskej polície považovať výkon jeho zákonom upravenej služobnej právomoci na verejnosti. Zatiaľ čo do súkromia osôb, a teda aj do predmetu ochrany osobnosti patria zásadne otázky týkajúce sa ich intímnej sféry (písomnosti osobnej povahy, zvukové záznamy prejavov osobnej povahy), v prípade výkonu ústavnej alebo zákonnej právomoci verejných činiteľov na verejnosti ide o diametrálne odlišné otázky verejnej, a nie súkromnej sféry, ktoré nemožno v žiadnom prípade považovať za súčasť ich základného práva na súkromie. ... Verejní činitelia si musia byť vedomí toho, že budú vystavení pozornosti verejnosti a budú musieť akceptovať výkon práva na informácie zo strany verejnosti minimálne v tom rozsahu, v akom svoje ústavné alebo zákonné právomoci vykonávajú na verejnosti, resp. v styku s verejnosťou.“

⁴³ § 4 ods. 1 písm. k) zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov.

dokumente, ktorý obsahuje údaj o určenej alebo určiteľnej fyzickej osobe, znečitateľnia údaje, na základe ktorých je táto osoba určená alebo určiteľná (t. j. bydlisko a rodné číslo, za určitých špecifických okolností aj meno a priezvisko, alebo údaje o vlastnostiach alebo znakoch, ktoré umožňujú dotknutú osobu nezameniteľne odlíšiť od iných osôb).

K otázke ochrany osobných údajov v súvislosti so sprístupňovaním informácií sa viackrát vyjadrili aj súde:

Žiadateľ požiadal Ministerstvo zahraničných vecí SR o sprístupnenie mien všetkých zamestnancov a spolupracovníkov ministerstva vo forme meno a priezvisko konkrétneho pracovníka. Ministerstvo odmietlo informácie poskytnúť s odôvodnením, že meno a priezvisko pracovníka v spojení s informáciou, že pracuje na ministerstve, je osobný údaj, pretože umožňuje identifikovať konkrétnu osobu. Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 94/05 zo dňa 15. februára 2006

„Údaj o tom, že fyzická osoba určená menom a priezviskom pracuje na Ministerstve zahraničných vecí SR nepochybne nemá povahu všeobecne použiteľného identifikátora, pretože nie je trvalým identifikačným údajom dotknutej osoby a podľa názoru súdu nie je ani takou charakteristikou alebo znakom, na základe ktorého by bolo možné jednoznačne určiť identitu dotknutej osoby, či už priamo alebo nepriamo. Preto súd dospel k záveru, že meno a priezvisko fyzickej osoby, bez určenia všeobecne použiteľného identifikátora, spolu s údajom o tom, že táto osoba pracuje na Ministerstve zahraničných vecí SR, nie je osobným údajom poživajúcim ochranu v zmysle zákona o ochrane osobných údajov. Pokiaľ teda správne orgány prvého a druhého stupňa nevyhoveli žiadosti žalobcu o poskytnutie informácie v časti týkajúcej sa mien a priezvisk zamestnancov ministerstva s odvolaním sa na zákon o ochrane osobných údajov, nepostupovali v súlade s objektívnym právom.“

Obchodné tajomstvo (§ 10)

§ 10

Ochrana obchodného tajomstva

(1) Informácie označené ako obchodné tajomstvo¹⁷⁾ povinná osoba nesprístupní.

(2) Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je najmä sprístupnenie informácie

a) týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo,¹⁸⁾ životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability,¹⁹⁾

b) o znečisťovaní životného prostredia,²⁰⁾

c) ktorá sa získala za verejné financie alebo sa týka používania verejných financií alebo nakladania s majetkom štátu alebo majetkom obce,

d) o štátnej pomoci²¹⁾ a informácie podľa § 3 ods. 2.

¹⁷⁾ § 17 až 20 Obchodného zákonníka, § 122 Trestného zákona v znení zákona č. 100/1996 Z. z. a zákona č. 13/1998 Z. z.

¹⁸⁾ Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 159/1991 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva.

¹⁹⁾ Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 34/1996 Z. z. o uzavretí Dohovoru o biologickej diverzite.

²⁰⁾ § 8 ods. 1 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí.

²¹⁾ Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

Ďalším z dôvodov nesprístupnenia informácií je ochrana obchodného tajomstva. Obchodné tajomstvo je definované v § 17 Obchodného zákonníka (č. 513/1991 Zb.). Ide o „všetky skutočnosti obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle podnikateľa utajené a podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje“.

Informácia je obchodným tajomstvom, ak súčasne spĺňa všetkých päť znakov obchodného tajomstva uvedené v § 17 Obchodného zákonníka.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 SŽ 73/01 zo dňa 28. novembra 2001

„Pojem obchodného tajomstva je tak v zákone definovaný troma znakmi objektívnej povahy (charakter skutočnosti, existencia aspoň potenciálnej hodnoty danej skutočnosti a jej bežná dostupnosť) a dvoma znakmi subjektívnej povahy (vôľa utajiť dané obchodné skutočnosti a zabezpečenie takéhoto utajenia). ...

...za obchodné tajomstvo nemožno považovať akékoľvek skutočnosti, ktoré majú byť utajované, ale len skutočnosti kvalifikované – t. j. také, ktoré spĺňajú všetky pojmové znaky obchodného tajomstva uvedené v § 17 Obchodného zákonníka.“

Podľa súdu trvanie práva na obchodné tajomstvo „...je závislé od trvania všetkých uvedených podmienok jeho ochrany, pričom odpadnutie niektorej z nich spôsobí, že právo na obchodné tajomstvo zanikne“.

Znaky obchodného tajomstva

a) skutočnosti obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom

Medzi skutočnosti obchodnej povahy možno zaradiť adresáre zákazníkov (vrátane obchodne významných informácií o nich), prípadne i dodávateľov, obchodné zámery, výrobné náklady, cenové kalkulácie, marketingové štúdie, postupy a podmienky reklamnej kampane a pod. Skutočnosti výrobnjej povahy sú napríklad technologické postupy a metódy, výrobné vzory a prototypy, receptúry, režimy organizácie práce pri výrobe či montáži a pod. K skutočnostiam technickej povahy patria najmä výsledky výskumu a vývoja, technické plány a výkresy, vzorky, grafy postupu montáže a pod. Do obchodného tajomstva však možno zaradiť aj napríklad informácie týkajúce sa personalistiky.⁴⁴

Skutočnosť, že informácie súvisia s podnikom znamená, že slúžia k prevádzkovaniu podniku podnikateľa alebo k nemu majú slúžiť (napr. v budúcnosti v súvislosti s pripravovanou novou výrobou alebo preniknutím na nové trhy a pod.). Právo na ochranu obchodného tajomstva nemôže patriť subjektu, ktorý nie je podnikateľom a ktorá neprevádzkuje podnik (napr. štátnemu orgánu alebo rozpočtovej organizácii financovanej z verejného rozpočtu).

b) majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu

Informácia musí mať pre podnikateľa objektívne zistiteľnú hodnotu, buď okamžitú alebo aspoň potenciónnu. Hodnotu má vtedy, keď jej vyzradenie je spôsobilé dotknúť sa hospodárskeho výsledku podnikateľa. Negatívnym dôsledkom porušenia obchodného tajomstva môže byť napríklad zhoršenie postavenia podnikateľa na trhu (najmä odliv zákazníkov ku konkurencii),

⁴⁴ Štenglová, I. – Drápal, L. – Púry, F. – Korbel, F.: Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha : Linde Praha a. s., 2005, s. 17.

zvýšenie nákladov podnikateľa, márne vynaloženie prostriedkov na reklamu alebo marketing alebo na prípravu novej výroby a pod.⁴⁵

c) nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné

Môže ísť napríklad o skutočnosti, ktoré nie sú známe v príslušnom regióne alebo štáte. Skutočnosti nesmú byť známe v okruhu osôb, ktoré sú alebo by potencionálne mohli byť konkurentom podnikateľa alebo by mohli tieto informácie konkurentom poskytnúť. To treba posudzovať podľa okolností konkrétneho prípadu.

d) majú byť podľa vôle podnikateľa utajené

Podnikateľ musí mať nielen vôľu utajiť informáciu, ale ju musí aj prejavíť. Prejav vôle možno urobiť výslovným označením informácie za obchodné tajomstvo (najlepšie písomným), ale za určitých podmienok aj prijatím potrebných opatrení organizačnej povahy smerujúcich k utajeniu informácie (fakticky).

e) podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje

Iba vôľa podnikateľa utajovať informáciu nestačí, informácia musí byť aj skutočne podnikateľom utajovaná. Podnikateľ teda musí prijať opatrenia, aby informácie zostali utajené. Môže ísť o technické prostriedky (trezory, poplašné zariadenia) alebo organizačné opatrenia, napríklad určenie okruhu osôb oboznámených s informáciou a prijatie opatrení smerujúcich k tomu, aby k informáciám nemali prístup iné osoby.

Obchodným tajomstvom nemôžu byť informácie, ktoré majú byť podľa osobitného zákona zverejnené (napr. listiny v zbierke listín, ktorá je súčasťou obchodného registra).

Rozsudok Mestského súdu v Prahe 33 Ca 80/2000 zo dňa 31. augusta 2000

„V tomto prípade žalobce požaduje informácie známe správnemu orgánu, ktorý není obchodním subjektem, z jeho činnosti, a to seznam zařízení obchodní společnosti, ke kterým dal správní orgán svolení, s uvedením místa a doby, na kterou byl souhlas vydán. Uvedená informace nemá dle názoru soudu obchodní povahu a není splněna podmínka utajení těchto skutečností obchodní společností.“

Označenie za obchodné tajomstvo a odôvodnenie rozhodnutia

Na označenie informácie za obchodné tajomstvo podľa § 10 ods. 1 zákona o slobode informácií nestačí iba samotný prejav vôle podnikateľa utajiť informáciu. Opačný výklad zákona by dával možnosť, aby ktokoľvek, nielen podnikateľ, mohol utajiť všetky informácie ako obchodné tajomstvo (stačilo by ich označiť), a to bez ohľadu na to, či skutočne spĺňajú znaky obchodného tajomstva. Dôsledky takého výkladu by však boli zjavne v rozpore s Ústavou SR a ústavným právom na informácie, a preto je takýto výklad ustanovenia neprípustný.⁴⁶

⁴⁵ Štenglová, I. – Drápal, L. – Půry, F. – Korbel, F.: Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha : Linde Praha a. s., 2005, s. 18.

⁴⁶ Podľa právnej teórie „*Při interpretaci právního předpisu je někdy soud povinen se odchýlit i od na první pohled jednoznačného textu a na místo doslovného výkladu zvolit výklad konformní s účelem a smyslem zákona a se zřetelem na relevantní právní principy. K tomu dochází například v situacích, kdy text zákona zjevně vede k absurdním a zřejmě iracionálním situacím.*“ (Osina, P.: Právní principy a interpretace práva, In: Gerloch, A. – Maršálek, P.: Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi. Praha : Eurolex Bohemia, 2003, s. 89). Právna teória tiež uvádza, že „...v případě plurality interpretačních alternativ je vyloučena ta, jež vede z pohledu smyslu a účelu normy k nepřijatelným důsledkům.“ (Holländer, P.: Ústavněprávní argumentace. Praha : Linde Praha a. s., 2003, s. 32).

Aby mohla byť informácia označená za obchodné tajomstvo, musí teda súčasne spĺňať všetky znaky obchodného tajomstva, inak bola za obchodné tajomstvo označená neoprávnene.⁴⁷

Podľa § 32 zákona o správnom konaní je správny orgán pred rozhodnutím povinný presne a úplne zistiť skutočný stav veci. Povinné osoby sú pri každej žiadosti o informácie povinné skúmať, či informácia naozaj spĺňa všetkých päť znakov obchodného tajomstva a svoje prípadné rozhodnutie o neprístupnení informácie zároveň riadne zdôvodniť. Nestačí len odkázať na skutočnosť, že podnikateľ informácie označil za obchodné tajomstvo a tak automaticky prebrať názor podnikateľa, že všetky ním označené informácie (resp. celý ním označený dokument, zmluva) sú obchodným tajomstvom. Vyjadrenie vôle podnikateľa chrániť informácie je len jedným zo znakov obchodného tajomstva. Ak podnikateľ tvrdí, že celý dokument je obchodným tajomstvom, povinná osoba musí zistiť, či naozaj všetky informácie nachádzajúce sa v dokumente spĺňajú znaky obchodného tajomstva a či v dokumente nie sú aj informácie, ktoré nie sú obchodným tajomstvom.

Podľa § 47 ods. 3 zákona o správnom konaní je správny orgán povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie (t. j. informácie o jednotlivých druhoch resp. kategóriách informácií, ktoré sú obsiahnuté v požadovanom dokumente) a následne uviesť akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a ako použil právne predpisy, na základe ktorých rozhodoval (t. j. zdôvodniť, prečo takýto druh informácií spĺňa všetky znaky obchodného tajomstva podľa § 17 Obchodného zákonníka).

Také odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom sa iba spomenie, že celý text požadovaného dokumentu spĺňa všetky znaky obchodného tajomstva, je v rozpore s požiadavkami zákona. V takom rozhodnutí sa neuvádza, ktoré konkrétne skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, ani to, akými úvahami bol správny orgán vedený pri hodnotení týchto dôkazov či skutočností, tak, ako to vyžaduje zákon. Nepostačuje takisto iba vymenovať v odôvodnení rozhodnutia znaky obchodného tajomstva podľa § 17 Obchodného zákonníka a deklarovať, že všetky požadované informácie tieto znaky spĺňajú, a to bez akéhokoľvek konkretizovania. Z takého obsahu rozhodnutia vôbec nemožno posúdiť, či jednotlivé požadované informácie naozaj spĺňajú všetky znaky obchodného tajomstva, alebo ide len o deklaráciu, ktorá nezodpovedá skutočnosti. Takéto rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené a nezákonné a odvolací orgán alebo súd by ho mal zrušiť.

K možnosti označiť informácie za obchodné tajomstvo sa vyjadrili aj súdy:

Žiadateľka požiadala Úrad jadrového dozoru SR o sprístupnenie informácií týkajúcich sa následkov havárie v jadrovej elektrárni V1 Jaslovské Bohunice. Úrad jadrového dozoru SR žiadosti nevyhovel z dôvodu, že dokumenty obsahujú obchodné tajomstvo spoločnosti Slovenské elektrárne a. s. a že nie je možné preskúmať argumenty žiadateľky, pretože nie je v jeho právomoci rozhodovať o tom, čo je a čo nie je predmetom obchodného tajomstva Slovenských elektrární a. s. Súd zrušil obe rozhodnutia Úradu jadrového dozoru SR ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 SŽ 73/01 zo dňa 28. novembra 2001

„Z toho možno vyvodíť, že samotná skutočnosť, že podnikateľ označí určitú informáciu za obchodné tajomstvo, neznamena, že ním aj objektívne je, ak zároveň nespĺňa všetky kvalifikačné znaky pojmu obchodné tajomstvo uvedené v § 17 Obchodného zákonníka. ...

⁴⁷ Napríklad rozsudok Najvyššieho súdu SR 6 SŽ 73/01 zo dňa 28. novembra 2001.

V rámci vykonávania dokazovania je v právomoci správneho orgánu posúdiť, či tieto kvalifikačné znaky boli zo strany uvedeného podnikateľa splnené. V danom prípade nejde o meritórne rozhodovanie o predmete obchodného tajomstva, ktoré v prípade pochybností (resp. porušenia práva na ochranu obchodného tajomstva) prislúcha súdu, ale o posúdenie predbežnej otázky podľa § 40 ods. 1 Správneho poriadku.“

Súd uviedol, že pokiaľ žalovaná povinná osoba „rozhoduje o odmietnutí poskytnutia informácií z dôvodu ochrany obchodného tajomstva, je povinný toto stanovisko náležitým, pochybnosti nevzbudzujúcim spôsobom odôvodniť“. Súd uvádza, že „prijatím opačného záveru by sa orgán štátnej správy rozhodujúci o vlastnej zo zákona vyplývajúcej povinnosti ocitol v pozícii pasívneho tlmočníka odmietavého stanoviska podnikateľa bez akejkoľvek možnosti jeho tvrdenie o existencii obchodného tajomstva zákonom prípustným spôsobom overiť“.

„V predmetnej veci žalovaný pri rozhodovaní v rozpore s ustanoveniami § 32 Správneho poriadku neskúmal, či sú splnené všetky zákonom vyžadované definíčné znaky obchodného tajomstva a z jeho rozhodnutia nie je jasné, o aké objektívne skutočnosti oprel svoje tvrdenie, že všetky požadované informácie sú obchodným tajomstvom Slovenských elektrární, a. s. Z rozhodnutia o rozklade vyplýva, že pri posudzovaní skutočností, či existuje dôvod na obmedzenie prístupu k informáciám vychádzal iba z tvrdení Slovenských elektrární, a. s., pričom neskúmal splnenie zvyšných troch objektívnych pojmových znakov obchodného tajomstva. Z toho hľadiska preto možno konštatovať, že jeho rozhodnutie vychádza z nedostatočne zisteného skutkového stavu.“

K požiadavkám na odôvodnenie rozhodnutia sa vyjadril Najvyšší súd SR aj v rozsudku, ktorý sa týkal otázky sprístupnenia investičnej zmluvy medzi štátom a spoločnosťou PSA Peugeot Citroën o štátnej podpore pre túto spoločnosť a ktorým súd zrušil rozhodnutie Ministerstva hospodárstva SR ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 SŽ 16/2004 zo dňa 8. apríla 2005

„Podľa názoru súdu však povinná osoba podľa zákona o informáciách nemôže odmietnuť informácie, ktoré sú obsahom zmluvy či iného dokumentu, s poukazom na jeden prípadne dva aspekty (napr. obchodné tajomstvo a dôverný charakter informácií), ak čo len jedna časť zmluvy či iného dokumentu, alebo jednotlivé informácie v ňom obsiahnuté, nemajú takýto charakter. ... Žalovaný preto nemal právny podklad na absolútne odmietnutie sprístupnenia informácií vyplývajúcich zo zmluvy s poukazom na obchodné tajomstvo a dôverný charakter zmluvy ako celku, pretože sám nezdôvodnil, akými právnymi úvahami sa riadil pri posudzovaní predmetu žiadosti vo vzťahu ku každej jednotlivéj časti zmluvy (dielčej otázky upravenej zmluvou), a tiež dokumentu o podporných opatreniach. ... Pokiaľ ide o kópiu investičnej zmluvy a ďalšieho dokumentu o podporných opatreniach do automobilového priemyslu, ani z administratívneho spisu nemožno dospieť k zisteniu, či a do akej miery bol ich konkrétny obsah predmetom posudzovania v konaní o sprístupnenie informácií, osobitne v konaní pred stálou rozkladovou komisiou. Žalovaný v dôvodoch svojho rozhodnutia neuviedol ani rámcový obsah zmluvy, aby bolo zrejmé, či a do akej miery je dôvodné jeho tvrdenie, že dôvod nesprístupnenia zmluvy je daný podľa § 10 zákona požiadavkami obchodného tajomstva.“

Na to, aby sa informácia stala obchodným tajomstvom, nestačí ani dohoda zmluvných strán o tom, že určité informácie budú za predmet obchodného tajomstva „považovať“.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obo 98/99 (publikovaný v časopise Zo súdnej praxe č. 4/2001, str. 82)

„Fakt, že zmluvné strany dojednania zmluvy, v danom prípade zmluvy o dielo v článku VIII, označili za také, že všetky informácie, ktoré si pri uzavieraní tejto zmluvy dohodli a po dobu jej trvania navzájom zverili, sú dôverné a tvoria obchodné tajomstvo firmy, nestačí na to, aby takéto zmluvné dojednania sa stali obchodným tajomstvom, pokiaľ nenapĺňajú pojmové znaky obchodného tajomstva vymedzené ustanovením § 17 Obchodného zákonníka.“

Prípadná **dohoda zmluvných strán o „zachovaní mlčanlivosti“ a nesprístupnení informácií** tretím osobám nie je podľa zákona o slobode informácií dôvodom na nesprístupnenie informácií. Bolo by v rozpore s ústavou, ak mohli byť informácie utajené iba na základe ničím neobmedzenej možnosti uzavrieť dohodu o zachovaní mlčanlivosti. Navyše, ani povinnosť mlčanlivosti uložená osobitnými predpismi nie je zákonným dôvodom na nesprístupnenie informácií.⁴⁸

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 166/03 zo dňa 23. septembra 2004

„Poukázanie žalovaného na znenie kúpnej zmluvy, v ktorej kupujúci vyhlásil, že nesúhlasí so sprístupňovaním textu kúpnej zmluvy a akýchkoľvek informácií týkajúcich sa zmluvy je právne bezvýznamné pri úvahe o tom, či informácie sprístupniť alebo nie. ... Zákon o slobode informácií totiž neustanovuje, že dôvodom na nesprístupnenie informácií by mohol byť aj jednoduchý nesúhlas podnikateľa. Dôvody, z ktorých môže byť sprístupnenie informácií odmietnuté, sú uvedené v § 8 až 11 zákona o slobode informácií.“

Tzv. dôverné informácie

Podľa § 271 Obchodného zákonníka **ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytli informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytli, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody.** Ustanovenie sa však vzťahuje len na informácie, ktoré boli poskytnuté pri rokovaní o uzavretí zmluvy. **Nevzťahuje sa na samotný text zmluvy.** Práva a povinnosti (záväzky) zmluvných strán nie sú totiž informáciami, ktoré boli „poskytnuté druhej strane“, ale sú **predmetom vzájomnej dohody** zmluvných strán, ktoré vznikli v okamihu prijatia návrhu na uzavretie zmluvy.⁴⁹ Navyše, podľa zákona o slobode informácií nemožno obmedziť prístup k informáciám, ktoré boli „označené ako dôverné“. Zákon takýto dôvod na nesprístupnenie informácie nepozná. V opačnom prípade by mohli byť utajené všetky zmluvy uzavreté medzi orgánmi verejnej moci a podnikateľmi, čo by bolo v rozpore s ústavným právom na informácie.

Obchodné tajomstvo a prevažujúci verejný záujem

Podľa článku 4 ods. 2 Odporúčania Výboru ministrov Rady Európy č. Rec(2002)2 o prístupe k dokumentom sa informácia musí sprístupniť, ak verejný záujem na sprístupnení informácie prevažuje nad obchodnými a ekonomickými záujmami osôb. Ustanovenie § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií upravuje práve takéto prípady. Sprístupnenie informácie nie je v týchto prípadoch porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva a informácia sa môže na žiadosť sprístupniť, napriek tomu, že teoreticky spĺňa znaky obchodného tajomstva.

⁴⁸ Štenglová, I. – Drápal, L. – Púry, F. – Korbel, F.: Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha : Linde Praha a. s., 2005, s. 150.

⁴⁹ § 44 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súvislosti s § 269 až § 280 Obchodného zákonníka. Podobne rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 166/03 zo dňa 23. septembra 2004 (pozri na s. 40).

Ide o informácie

a) týkajúce sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo, životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability

b) o znečisťovaní životného prostredia

Ustanovenia písmen a) a b) pokrývajú napríklad informácie o vplyvoch činností alebo prevádzok na životné prostredie alebo zdravie (napr. o poruche zariadenia, ktorá spôsobila ohrozenie alebo poškodenie zdravia alebo životného prostredia, o ekologických haváriách, ich príčinách, priebehu a následkoch, o množstve škodlivín vypúšťaných do ovzdušia a pod.).

c) ktoré sa získali za verejné financie alebo sa týkajú používania verejných financií alebo nakladania s majetkom štátu alebo majetkom obce,

„Verejné financie“ zahŕňajú verejné prostriedky (napr. finančné prostriedky obcí, vyšších územných celkov či Fondu národného majetku SR) a prostriedky verejnoprávnych inštitúcií (napr. finančné prostriedky Slovenskej televízie, Slovenského rozhlasu a pod.).

Ustanovenie § 10 písm. c) zákona o slobode informácií má vplyv aj na informovanie o zmluvných vzťahoch medzi povinnými osobami a podnikateľmi. Majetkom sa rozumie súbor vecí, práv a záväzkov určitého subjektu. Záväzky štátu, obce alebo vyššieho územného celku (VÚC) voči podnikateľovi aj ich práva (majetkové práva) voči podnikateľovi sú súčasťou majetku štátu, obce alebo VÚC. Právam štátu alebo samospráv vyplývajúcim zo zmluvy zodpovedajú povinnosti (záväzky) druhej zmluvnej strany. Informácie o právach a záväzkoch podnikateľa vyplývajúcich zo zmluvy sú zároveň informáciami o právach a záväzkoch (t. j. o majetku) štátu alebo samospráv, a teda sa týkajú používania verejných financií alebo nakladania s majetkom štátu či majetkom obce.

Podnikateľ aj štát, obec či VÚC musia počítat' s tým, že ak zmluva uzavretá medzi nimi navzájom obsahuje informácie, ktoré sa týkajú nakladania s verejnými prostriedkami, bude podrobená kontrole zo strany verejnosti. Verejný záujem na kontrole nakladania s verejnými prostriedkami a transparentnosti v takom prípade prevažuje nad záujmom podnikateľa na utajení informácií obsiahnutých v zmluve.

d) o štátnej pomoci a informácie podľa § 3 ods. 2

Podľa zákona o štátnej pomoci⁵⁰ priamou formou štátnej pomoci je najmä dotácia, príspevok, grant, úhrada úrokov alebo časti úrokov z úveru poskytnutého podnikateľovi, úhrada časti úveru, návratná finančná výpomoc. Nepriamou formou štátnej pomoci je najmä prevzatie štátnej záruky alebo bankovej záruky, poskytnutie úľavy na dani alebo penále, pokute, úroku alebo na iných sankciách podľa osobitného predpisu, predaj nehnuteľného majetku štátu alebo obce za cenu nižšiu, ako je trhovú cenu, poskytovanie poradenských služieb bezplatne alebo za čiastočnú úhradu, odklad platenia dane alebo povolenie zaplatenia dane v splátkach. Princíp prevažujúceho verejného záujmu sa vzťahuje nielen na zmluvy, ale aj napr. na informácie o používaní grantov udelených z verejných prostriedkov, informácie o návrhoch na poskytnutie investičných stimulov alebo iné informácie o štátnej podpore. Informácie o výške a forme štátnej pomoci a jej použití príjmom teda nemôžu byť nespístupné z dôvodu ochrany obchodného tajomstva.

⁵⁰ § 5 ods. 1 a 2 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

K povinnosti skúmať, či je splnená podmienka obmedzenia ochrany obchodného tajomstva podľa § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií, sa vyjadril aj súd:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 SŽ 73/01 zo dňa 28. novembra 2001

„Okrem toho žalovaný sa pri rozhodovaní nezaoberal, resp. z jeho rozhodnutia to nevyplýva, zo zákona vyplývajúcou výnimkou (§ 10 ods. 2), kedy sa nepovažuje za porušenie ani ohrozenie obchodného tajomstva sprístupnenie informácie týkajúcej sa okrem iného závažného vplyvu na zdravie ľudí, na životné prostredie. Podľa tohto ustanovenia nemožno odmietnuť prístup k informáciám, i keby boli formálne naplnené všetky znaky obchodného tajomstva. V tejto časti je rozhodnutie žalovaného preto nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.“

Podobné závery uvádzajú rozsudky súdov v Českej republike vydané na základe podobného ustanovenia § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 106/1999 Sb. o svobodnom prístupe k informáciám:

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 5 A 119/01 zo dňa 10. októbra 2003

„Ustanovení § 9 zákona č. 106/1999 Sb. je nutno vykládat jako odraz obecného vyvažování právem chráněných zájmů, kdy na jedné straně pomyslných vah stojí zájem na kontrole veřejné správy a na straně druhé zájem soukromoprávních subjektů na uchování jejich obchodního tajemství. Je přitom třeba posoudit, které z těchto oprávněných zájmů v konkrétním případě převažuje. Legislativce poskytuje obecné vodítko, když v § 9 ods. 1 stanoví, že obecně převažuje zájem na ochraně obchodního tajemství, ovšem zároveň podle odstavce 2 stejného ustanovení zájem na kontrole veřejné správy opětovně převáží, pokud se jedná o používání prostředků z veřejných rozpočtů.“

Rozsudok Krajského súdu v Hradci Králové sp. zn. 31 Ca 189/2000 zo dňa 25. mája 2001

„Obchodním tajemstvím ale nemůže být v žádném případě informace o rozsahu finančních prostředků poskytnutých podnikateli z rozpočtu obce či města, tedy ani údaj o ceně za provedené dílo, jež je hrazena z příjmů získaných od daňových poplatníků. Právě tato skutečnost podtrhuje to, že výdaje obcí jsou věcí navýsost veřejnou, že s jejich zdroji nespojuje toho kterého podnikatele žádná tvůrčí souvislost, jež by jen v náznaku mohla vést k domnění, že by se mohlo jednat o obchodní tajemství, a to včetně konkrétního užití rozpočtových prostředků.“

Informácia poskytnutá bez právnej povinnosti (§ 11 ods. 1 písm. a)

§ 11 ods. 1 písm. a)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..jej bola odovzdaná osobou, ktorej takú povinnosť zákon neukladá a ktorá na výzvu povinnej osoby písomne oznámila, že so sprístupnením informácie nesúhlasí. Ak na výzvu povinnej osoby neodpovie osoba oprávnená udeliť súhlas na sprístupnenie informácie do siedmich dní, predpokladá sa, že so sprístupnením informácie súhlasí. Na tieto následky musí byť osoba vo výzve upozornená.

§ 11 ods. 2

Ustanovenie písmena a) sa nepoužije, ak ide o informácie, ktoré sa získali za verejné financie, alebo ak sú to informácie týkajúce sa použitia takých prostriedkov, alebo ak ide o informácie o nakladaní s majetkom štátu alebo majetkom obce.

Ustanovenie sa vzťahuje na informácie **poskytnuté povinnej osobe inými osobami, a to bez právnej povinnosti**. Znamená to, že neexistuje žiadne ustanovenie zákona, ktoré by tretiu osobu k poskytnutiu informácie povinnej osobe zaväzovalo, ani žiadne ustanovenie zákona, ktoré by povinnú osobu oprávňovalo túto informáciu získať.⁵¹ Občania a právnické osoby pri komunikácii s povinnými osobami často odovzdávajú aj informácie, ktoré odovzdať nemusia a ktoré povinná osoba pre vybavenie úradnej agendy nevyhnutne nepotrebuje. Môže ísť napríklad o rôzne neformálne listy, oznámenia, podnety alebo petície, ale aj doklady a materiály, ktoré podľa zákona nie sú povinnou súčasťou žiadostí a podaní.

V praxi sa vyskytli nejasnosti ohľadom otázky, aká osoba je „osobou, ktorej takúto povinnosť zákon neukladá“. Pri posudzovaní, či informáciu možno sprístupniť, sa neskúma skutočnosť, či osoba, ktorá informáciu odovzdala, je v zmysle § 2 zákona o slobode informácií osobou povinnou poskytovať verejnosti informácie (t. j. povinnou osobou). Podstatná je len skutočnosť, či z nejakého zákona tretej osobe vyplýva povinnosť odovzdať požadovanú informáciu povinnej osobe, od ktorej žiadateľ informáciu žiada. Vyplýva to aj zo znenia čl. 4 ods. 2 písm. g) Smernice 2002/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí.⁵²

Povinnosť nesprístupniť informácie poskytnuté bez právnej povinnosti však v určitých prípadoch neplatí. Podľa § 11 ods. 2 zákona o slobode informácií ide o prípady, keď bola informácia získaná za verejné financie, alebo ak sú to informácie týkajúce sa použitia takých prostriedkov, alebo ak ide o informácie o nakladaní s majetkom štátu alebo majetkom obce. Ide o uplatnenie **princípu prevažujúceho verejného záujmu**.

Za informáciu odovzdanú bez právnej povinnosti sa nepovažuje **informácia, ktorá je správnemu orgánu (povinnej osobe) známa z jeho činnosti**. Ide napríklad o informácie, ktoré povinná osoba získala v rámci svojej úradnej kontrolnej činnosti. Z oprávnenia kontrolovať totiž vyplýva aj povinnosť kontrolovaného subjektu poskytnúť kontrolórovi informácie.⁵³ Potvrďuje to aj rozsudok českého súdu týkajúci sa identického ustanovenia § 11 ods. 2 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb. o svobodnom prístupe k informáciám.⁵⁴

K aplikácii ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) sa vyjadril aj súd, ktorý riešil otázku, či **informácie, ktoré sa nachádzajú v zmluve**, sú informácie poskytnuté povinnej osobe zmluvnými partnermi bez právnej povinnosti.

Žiadateľ požiadal mesto Bratislava o fotokópie zmlúv o predaji lukratívnych mestských pozemkov v centre Bratislavy. Mesto informácie odmietlo sprístupniť z dôvodu, že zmluvy obsahujú informácie poskytnuté mestu bez právnej povinnosti zmluvnými partnermi. Súd zrušil rozhodnutie ako nezákonné a rozhodol, že sprístupnenie informácií v zmluve nemožno odmietnuť na základe § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií.

⁵¹ Korbel, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha : Linde Praha a. s., 2004, s. 80.

⁵² Podľa čl. 4 ods. 2 písm. g) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES „Členské štáty môžu ustanoviť, že žiadosť o prístup k informáciám o životnom prostredí sa zamietne, ak by ich zverejnenie mohlo nepriaznivo ovplyvniť... záujmy alebo ochranu ktorejkoľvek osoby, ktorá požadované informácie poskytla dobrovoľne bez toho, aby bola na to zo zákona povinná alebo jej bolo možné na základe zákona túto povinnosť uložiť, ak táto osoba s uverejnením príslušných informácií nesúhlasila.“

⁵³ Rovnaký záver vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sž 73/01 zo dňa 28. novembra 2001.

⁵⁴ Podľa rozsudku Mestského súdu v Prahe sp. zn. 33 Ca 80/2000 zo dňa 31. augusta 2000 „Není možné odmietat poskytnutí informace z důvodů podle § 11 odst. 2 písm. a) zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, tj. že informace byla předána povinnému subjektu osobou, které zákon takovou povinnost neukládá a která s poskytnutím informace nesouhlasí, v případě, že jde o informaci známou správním orgánům z jeho činnosti.“

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 166/03 zo dňa 23. septembra 2004

„...je nesporné, že žiadosťou dotknuté pozemky boli majetkom obce (Hlavného mesta SR Bratislavy) ... Z názvu žiadanej informácie, ktorú žalobca žiadal sprístupniť, vyplýva, že ide nepochybne o dvojstranný právny úkon, obsahujúci práva a povinnosti zmluvných strán, a preto text zmluvy v žiadnom prípade nie je informáciou odovzdanou povinnej osobe treťou osobou. Práva a povinnosti zmluvných strán sú predmetom vzájomnej dohody zmluvných strán, pričom pôvodcom textu zmluvy a informácií v zmluve obsiahnutých je v rovnakej miere jedna i druhá zmluvná strana. Práva a povinnosti obsiahnuté v zmluve totiž vznikli až v okamihu prijatia návrhu na uzavretie zmluvy. Z uvedeného teda vyplýva, že v žiadnom prípade sa žalobca nedomáhal takej informácie, ktorá bola odovzdaná povinnej osobe výlučne osobami, ktorým to ako povinnosť zákon neukladá, a preto je poukazovanie na § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií zo strany správnych orgánov nedôvodné. V tejto súvislosti sú teda písomné nesúhlasys so sprístupnením informácie zo strany účastníkov zmluvy (zmlúv) právne bezvýznamné. ... Z uvedeného teda vyplýva, že žalobcom požadované informácie sa týkajú nakladania s majetkom obce, a preto sa obmedzenie podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií nemôže použiť.“

V minulosti sa ustanovením § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií odôvodňovalo nesprístupňovanie materiálov týkajúcich sa žiadostí o poskytnutie **štátnej pomoci a investičných stimulov** podnikateľom, vrátane súvisiacich uznesení vlády. Nezákonnosť utajovania nakoniec potvrdila aj Právna analýza k zverejňovaniu materiálov na rokovanie vlády Slovenskej republiky⁵⁵. Podľa tejto analýzy návrh na poskytnutie investičných stimulov spolu s odborným posudkom k žiadosti o poskytnutie investičných stimulov je oficiálnym materiálom, ktorý vypracúva a zabezpečuje ministerstvo hospodárstva, predkladá ho na rokovanie vlády SR a ktorý obsahuje obligatórne náležitosti stanovené zákonom (napr. identifikáciu žiadateľa a príjemcu, druhy investičných stimulov, ktoré sa majú poskytnúť, podmienky poskytnutia investičných stimulov a hodnotu jednotlivých druhov investičných stimulov). Tento oficiálny materiál nemožno považovať za informáciu, ktorá bola odovzdaná vláde (resp. ministerstvu) bez právnej povinnosti. V analýze sa tiež uvádza: „Zo zákona č. 565/2001 o investičných stimuloch vyplýva, že **investičné stimuly sú štátnou pomocou a poskytujú sa z prostriedkov štátu**. Viaceré informácie obsiahnuté v materiále na rokovanie vlády súvisiace s poskytnutím investičných stimulov sa týkajú nakladania s majetkom štátu a verejnými financiami. Na takéto informácie teda podľa § 11 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z. z. nemôže byť použitý dôvod na nezverejnenie informácií uvedený v § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 211/2000 Z. z.“

Postup povinnej osoby

Ak žiadateľ požiadal o informáciu, ktorú povinnej osobe odovzdala bez právnej povinnosti iná fyzická alebo právnická osoba, povinná osoba najprv vyzve túto tretiu osobu, aby do 7 dní písomne oznámila, či so sprístupnením informácie súhlasí. Zákon nestanovuje spôsob výzvy (môže byť urobená aj telefonicky, faxom, či elektronickou poštou), avšak je vhodné, aby sa urobenie výzvy a jej oznámenie dotknutej osobe dali preukázať. Ak vyzvaná osoba neodpovie do 7 dní, považuje sa to za súhlas so sprístupnením informácií. Povinná osoba musí mať za účelom ochrany práv tretej osoby⁵⁶ preukázané, že jej výzva bola naozaj doručená a že sa s ňou tretia osoba mala možnosť zoznámiť. Nemôže sa tu spoliehať na pravidlo fikcie

⁵⁵ Právna analýza bola vzatá na vedomie uznesením vlády SR č. 601 zo dňa 23. júna 2004.

⁵⁶ Podľa § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní má správny orgán povinnosť chrániť v konaní záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia a uplatniť svoje návrhy.

doručenia, kedy sa písomnosť považuje za doručení napriek tomu, že si ju adresát neprevzal a neoboznámil sa s ňou.⁵⁷ Ak nie je preukázané, že tretia osoba sa s výzvou oboznámila, informáciu nemožno sprístupniť.

Ak tretia osoba dala súhlas na sprístupnenie informácie, môže ho kedykoľvek odvolať. Tretia osoba tiež môže udeliť iba čiastočný súhlas na sprístupnenie niektorých informácií.

Skutočnosť, že osoba dala súhlas alebo neodpovedala v lehote na výzvu, ešte nemusí znamenať skutočné sprístupnenie informácie, pretože informácia môže byť chránená aj na základe iného zákonného dôvodu (napr. ako informácia podliehajúca autorskoprávnej ochrane, kedy sa naopak predpokladá, že ak osoba nezareaguje na výzvu povinnej osoby, so sprístupnením informácie nesúhlasí).

Informácia zverejňovaná na základe osobitného zákona (§ 11 ods. 1 písm. b)

§ 11 ods. 1 písm. b)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..ju zverejňuje na základe osobitného zákona,²²⁾ ak je podľa takého zákona zverejňovaná vo vopred stanovenej dobe, iba do tejto doby,

²²⁾ Napríklad zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike, § 36 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Slovenskej národnej rady č. 81/1992 Zb. o Česko-slovenskej tlačovej kancelárii Slovenskej republiky v znení zákona č. 442/2003 Z. z., zákon č. 619/2003 Z. z. o Slovenskom rozhlas, zákon č. 16/2004 Z. z. o Slovenskej televízii.

Cieľom ustanovenia je odbremeniť povinné osoby, ktoré sú podľa osobitného zákona povinné určité druhy informácií zverejňovať.⁵⁸ Pri odpovedi na otázku, ktorá informácia je „zverejňovaná“, treba vychádzať z ustanovenia § 4 ods. 3 zákona o slobode informácií, podľa ktorého „**Zverejnenou informáciou je informácia, ktorú môže každý opakovane vyhľadávať a získať, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dáť umožňujúcim zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici.**“ Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. b) zákona o slobode informácií má teda na mysli také zverejňovanie informácií, keď sa informácie stávajú prístupné každému a každý ich môže opakovane vyhľadávať a získať.

Ide napríklad o štatistické informácie zverejňované podľa zákona o štátnej štatistike Štatistickým úradom SR alebo informácie zverejňované Tlačovou agentúrou SR. Ostatné informácie (napr. údaje o činnosti týchto inštitúcií, ich financovaní a hospodárení) však na základe zákona o slobode informácií samozrejme možno získať.

Postup povinnej osoby

Ak žiadateľ žiada o sprístupnenie informácie, ktorá bola zverejnená na základe osobitného zákona, povinná osoba nemôže hneď rozhodnúť o nesprístupnení informácie, ale najprv musí podľa § 7 ods. 1 zákona o slobode informácií do 5 dní od podania žiadosti oznámiť žiadateľovi údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie zverejnenej informácie - napríklad že informácia je zverejnená na internetovej stránke Štatistického úradu SR (pozri s. 53).

⁵⁷ § 24 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

⁵⁸ Mogelská, J.: Zákon o slobode informácií. Zákon s komentárom. In: Poradca, 2001, č. 3, s. 57.

Ak sa žiadateľ napriek tomu dožaduje sprístupnenia informácií, povinná osoba vydá rozhodnutie o nesprístupnení informácií, s tým, že v rozhodnutí uvedie, že informácia bola zverejnená na základe osobitného zákona a žiadateľovi boli poskytnuté údaje umožňujúce jej vyhľadanie a získanie.⁵⁹

Ak je však informácia zverejňovaná iba po určitú dobu, po uplynutí tejto doby nemôže povinná osoba odmietnuť jej sprístupnenie z dôvodu, že informácia je zverejnená.

Informácia, ktorej sprístupnením možno porušiť ochranu duševného vlastníctva (§ 11 ods. 1 písm. c)

§ 11 ods. 1 písm. c)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..tým možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom²³⁾ s výnimkou, ak osoba oprávnená podľa týchto osobitných predpisov²³⁾ na výzvu povinnej osoby na sprístupnenie informácie udelí súhlas,

²³⁾ Napríklad zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov, zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch priemyselných vzorov a zlepšovacích návrhov; zákon č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch; zákon č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat; zákon č. 529/1991 Zb. o ochrane topografií polovodičových výrobkov.

Chráneným duševným vlastníctvom sú najmä autorské diela, vynálezy, dizajn, úžitkové vzory, ochranné známky, nové odrody rastlín, nové plemená zvierat a tzv. topografie polovodičových výrobkov. Vo všetkých prípadoch okrem autorských diel vzniká právo na ochranu duševného vlastníctva vydaním úradného rozhodnutia (napr. rozhodnutia o udelení patentu). Zoznamy týchto rozhodnutí (zápisov do registra) sú verejne prístupné na internetovej stránke Úradu priemyselného vlastníctva SR <http://www.indprop.gov.sk>.

Najčastejšie uplatňovaným dôvodom na nesprístupnenie informácií býva ochrana autorského diela. Ochranu autorského diela zabezpečuje zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon).

Podľa § 7 ods. 1 autorského zákona je predmetom autorského práva **literárne a iné umelecké dielo a vedecké dielo, ktoré je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora**. Zákon hovorí, že je to napríklad slovesné dielo a počítačový program, ústne podané, predvedené alebo inak vykonané slovesné dielo, najmä prejav a prednáška, hudobné dielo s textom alebo bez textu, audiovizuálne dielo, predovšetkým filmové dielo, maľba, kresba, náčrt, ilustrácia, socha a iné dielo výtvarného umenia, fotografické dielo, architektonické dielo, predovšetkým dielo stavebnej architektúry a urbanizmu, dielo záhradnej a interiérovej architektúry a dielo stavebného dizajnu alebo kartografické dielo. Musí ísť o výsledok literárnej, vedeckej alebo umeleckej tvorivosti, nie o výsledok technickej tvorivosti.⁶⁰ Výsledky technickej tvorivosti môžu požívať ochranu ako vynálezy, dizajn, úžitkové vzory a pod.

Skutočnosť, že niekto je pôvodcom určitého dokumentu alebo informácie automaticky neznamená, že išlo o tvorivú činnosť. Autorské dielo ako výsledok tvorivej činnosti je jedinečné a nemôže pochádzať od nikoho iného, ako práve od svojho autora. Ak od odlišných osôb môže pochádzať zhodný výsledok duševnej činnosti, nejde o autorské dielo, ale ide o produkt netvorivej (remeselnej,

⁵⁹ Mogelská, J.: Zákon o slobode informácií. Zákon s komentárom. In: Poradca, 2001, č. 3, s. 57.

⁶⁰ Švidroň, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava : Jura, 2000, s. 70.

rutinnej, schematickej) činnosti.⁶¹ Za výsledok tvorivej činnosti teda nemožno považovať napríklad výsledky meraní, nákresy vyhotovené na základe uskutočnených meraní (napr. katastrálna mapa alebo geometrický plán), výpočty podľa vopred daných vzorcov alebo postupov a pod.

Podľa autorského zákona má autor právo rozhodnúť o zverejnení svojho diela a udeliť súhlas na každé rozmnoženie diela (napr. urobenie fotokópie literárneho diela).

Podľa § 7 ods. 3 autorského zákona sa však ochrana podľa autorského zákona nevzťahuje na:

- a) myšlienku, spôsob, systém, metódu, koncept, princíp, objav alebo informáciu, ktorá bola vyjadrená, opísaná, vysvetlená, znázornená alebo zahrnutá do diela,
- b) text právneho predpisu, úradné rozhodnutie, verejnú listinu, verejne prístupný register, úradný spis, slovenskú technickú normu vrátane ich prípravnej dokumentácie a prekladu, denné správy a prejavy prednesené pri prerokúvaní vecí verejných (na súborné vydanie týchto prejavov a na ich zaradenie do zborníka je potrebný súhlas toho, kto ich predniesol).

Aj keď je určitý dokument chránený autorským právom ako celok a teda ho nemožno celý sprístupniť, možno sprístupniť konkrétne informácie nachádzajúce sa v dokumente, ktoré autorskoprávnej ochrane nepodliehajú (napr. číselné údaje, názvy, mená a pod.).

Autorským právom nie je chránená ani verejná listina. Verejnou listinou je písomnosť vydaná na základe zákona štátnym orgánom alebo iným orgánom verejnej moci v rámci jeho pôsobnosti, ktorá zakladá, mení alebo ruší práva alebo povinnosti alebo osvedčuje ich vznik, zmenu alebo zánik, alebo osvedčuje totožnosť osoby alebo veci, ich stav, vlastnosti alebo spôsobilosť alebo právom chránené záujmy. Ide napríklad o úradné rozhodnutie, rodný list, notárske osvedčenie, výpis z registra trestov, potvrdený výpis z katastra nehnuteľností atď. V zmysle uvedeného ustanovenia nepodlieha autorskej ochrane ani obsah úradného spisu (napr. rozhodnutia, úradné vyjadrenia, odborné posudky).

Otázku, či je požadovaná informácia chránená autorským právom, posudzoval aj súd:

Žiadateľ požiadal o sprístupnenie kópie doplnku územného plánu mesta Zvolen. Mesto sprístupnenie odmietlo z dôvodu, že územnoplánovacia dokumentácia je duševným vlastníctvom autora, jej vyhotovenie bolo financované z prostriedkov súkromných firiem a ku kopírovaniu a šíreniu kompletného diela je potrebný súhlas autora, avšak autor predmetnej dokumentácie takýto súhlas nedal. Súd rozhodnutie mesta zrušil ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 23 S 17/02 zo dňa 13. júna 2002

„Krajský súd podľa § 250j ods. 2 O. s. p. zrušil rozsudkom aj rozhodnutie správneho orgánu 1. stupňa, pretože územnoplánovacia dokumentácia bola objednaná na žiadosť obce – mesta Zvolen, je majetkom obce a pre posúdenie veci nie je preto rozhodujúce, či bola financovaná z prostriedkov súkromných firiem. ...

Podľa § 6 ods. 3 písm. b) zákona č. 383/1997 Z. z. (Autorský zákon), autorská ochrana sa nevzťahuje okrem iného na text právneho predpisu, rozhodnutie administratívnej a právnej povahy, verejnú listinu, úradný spis, denné správy a prejavy prednesené pri prerokúvaní vecí verejných a ich preklad... ... Z § 26 zákona č. 50/1976 Zb. (Stavebný zákon) vyplýva, že územné plány a územné projekty sídelných útvarov a zón schvaľuje obec. Schválenie územnoplánovacieho dokumentu má charakter rozhodnutia administratívnej a právnej povahy. V súvislosti s § 6 ods. 3 písm. b) zákona č. 383/1997 Z. z. nie je preto územnoplánovacia dokumentácia predmetom ochrany autorského zákona.“

⁶¹ Švidroň, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava : Jaga, 2000, s. 71.

Informácia o rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní (§ 11 ods. 1 písm. d)

§ 11 ods. 1 písm. d)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov, alebo orgánu činného v trestnom konaní podľa osobitných predpisov²⁴⁾ okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,²⁴⁾

²⁴⁾ Napríklad Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok, zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Zo sprístupnenia na základe zákona o slobode informácií sú vylúčené napríklad informácie o prebiehajúcom (neukončenom) súdnom konaní alebo informácie zo súdneho spisu, ktoré sú prístupné len účastníkom konania. Iné osoby môžu do spisu nazeráť len so súhlasom predsedu senátu a ak sú na to vážne dôvody. Súdne pojednávania sú však zásadne verejné a pre verejnosť prístupné. Verejnosť súdneho pojednávania môže sudca obmedziť len v zákonom stanovených prípadoch. Obmedzenie podľa § 11 ods. 1 písm. d) sa však nevzťahuje na informácie o hospodárení súdu alebo o štátnej správe súdov (napr. informácie o nákupe technického zariadenia, informácie súvisiace s organizáciou súdov).

Zo sprístupnenia na základe zákona o slobode informácií sú tiež vylúčené informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní (napr. vyšetrovateľov, prokuratúry). Ide napríklad o informácie o postupe vyšetrovania, o jednotlivých úkonoch v trestnom konaní a pod. O trestnom konaní informujú tieto orgány podľa § 6 Trestného poriadku (zákon č. 300/2005 Z. z.), podľa ktorého sa verejnosť o trestnom konaní informuje poskytovaním informácií oznamovacím prostriedkom, pričom je však možné tajať tie skutočnosti, ktoré by mohli zmať alebo sťažiť objasnenie a vyšetrovanie vecí. Pri informovaní musia dbať na ochranu utajovanej skutočnosti, obchodného tajomstva, bankového tajomstva, daňového tajomstva, poštového tajomstva alebo telekomunikačného tajomstva a tiež na to, aby nezverejňovali chránené osobné údaje ani skutočnosti súkromného charakteru, najmä rodinného života, obdobia a korešpondencie, ktoré priamo s trestnou činnosťou nesúvisia. Orgány činné v trestnom konaní osobitne dbajú na záujmy maloletých, mladistvých a poškodených, ktorých osobné údaje sa nezverejňujú.

Informácie sa naopak poskytujú o činnosti, ktorú orgán vykonáva mimo trestného konania – napríklad o dozore prokuratúry nad zachovávaním zákonov v oblasti verejnej správy alebo o hospodárení.

Zákon výslovne stanovuje, že súdy a orgány činné v trestnom konaní (a prípadne iné povinné osoby, ktoré majú ich rozhodnutia k dispozícii) sú povinné **poskytnúť informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania**, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy. Občiansky súdny poriadok ani Trestný poriadok neobsahujú všeobecný zákaz sprístupňovať informácie o rozhodnutiach. Informácie o rozhodnutí sa nesprístupnia, iba ak by išlo o utajované skutočnosti alebo iné chránené informácie vylúčené zo sprístupnenia (obchodné tajomstvo, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, informácie o súkromí alebo osobné údaje a pod.). Informáciou o rozhodnutí nie je iba informácia o výroku rozhodnutia, ale **aj informácia o celom obsahu rozhodnutia** (napr. aj o obsahu odôvodnenia rozhodnutia). Z uvedeného vyplýva, že zákon umožňuje sprístupniť aj celý text rozhodnutia resp. jeho kópiu. Pritom je z rozhodnutia potrebné vylúčiť zákonom chránené informácie.

Informácia týkajúca sa miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín (§ 11 ods. 1 písm. e)

§ 11 ods. 1 písm. e)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..sa týka miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín a hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie,

Obmedzenie prístupu k informáciám je stanovené za účelom ochrany prírodných hodnôt.

Informácia nesprístupnená na základe právne záväzných aktov Európskej únie alebo medzinárodnej zmluvy (§ 11 ods. 1 písm. f)

§ 11 ods. 1 písm. f)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..by to bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná,^{24a)}

^{24a)} Napríklad čl. 38. 1 Protokolu č. 18 o Štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva v platnom znení, prílohy k zmluve o prístupení Slovenskej republiky k Európskej únii (oznámenie č. 185/2004 Z. z.).

Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, na základe ktorých môže byť obmedzené právo na informácie, sú najmä nariadenia, ktoré sú bezprostredne aplikovateľné vo všetkých členských štátoch. Nejde o dokumenty orgánov Európskych spoločenstiev ako napr. odporúčania, príručky a pod.

Informácie, ktoré majú byť vylúčené zo sprístupnenia, musia byť v právnych aktoch alebo v medzinárodnej zmluve dostatočne určito vymedzené.

Informácia týkajúca sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru (§ 11 ods. 1 písm. g)

§ 11 ods. 1 písm. g)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..sa týka výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci podľa osobitných predpisov^{24b)} okrem informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy.^{24b)}

^{24b)} Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov, zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 340/2005 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ustanovenie sa vzťahuje iba na tie konania, ktoré osobitný zákon výslovne označuje za výkon kontroly, dohľadu alebo dozoru. Ide napríklad o kontrolu podľa zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe, dohľad Národnej banky Slovenska podľa zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom, dozor Slovenskej inšpekcie životného prostredia podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny alebo dozor a kontrolu Slovenskej obchodnej inšpekcie podľa zákona č. 634/1992 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Nejde o konania,

pri ktorých orgán verejnej moci zistí z vlastného či iného podnetu porušenie zákona a na základe toho začne správne konanie o uložení sankcie. Informácie o týchto konaniach sa sprístupňujú podobne ako informácie o iných správnych konaniach (pozri s. 54).⁶² Informácie o výsledku kontroly, dozoru alebo dohľadu (napr. protokol alebo zápis, v ktorom sú zachytené zistené skutočnosti) alebo výsledné rozhodnutie (napr. rozhodnutie o uložení pokuty za porušenie zákona) nemôžu byť na základe ustanovenia § 11 ods. 1 písm. g) odmietnuté. Nesprístupnené môžu byť iba vtedy, ak by ich sprístupnenie výslovne zakazoval osobitný predpis.

Informácia získaná od tretej osoby, ktorá priamo nesúvisí s úlohami povinnej osoby podľa osobitného zákona (§ 11 ods. 3)

§ 11 ods. 3

Pri sprístupňovaní informácií, ktoré získala povinná osoba od tretej osoby na plnenie úlohy na základe osobitného zákona,²⁵⁾ podľa ktorého sa na povinnú osobu vzťahuje povinnosť mlčanlivosti alebo iná prekážka ochraňujúca informácie pred zverejnením alebo zneužitím, ktoré však možno podľa tohto zákona sprístupniť, sprístupní povinná osoba len tie informácie, ktoré priamo súvisia s jej úlohami.

²⁵⁾ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane.

Ustanovenie sa podobne ako ustanovenie § 11 ods. 1 písm. g) zákona o slobode informácií týka výkonu dozoru, kontroly alebo inšpekcie. Rôzne orgány vykonávajúce kontrolu a dozor (napr. Najvyšší kontrolný úrad, orgány prokuratúry, Slovenská obchodná inšpekcia, Slovenská inšpekcia životného prostredia) získavajú pri svojej činnosti mnohé informácie o rôznych subjektoch, pričom niektoré z nich majú dôverný charakter a nesúvisia priamo s výkonom dozornej, kontrolnej či inšpekčnej činnosti (napr. osobné údaje zamestnancov kontrolovaného subjektu). Podľa zákona takéto informácie nemožno sprístupniť. Orgán sprístupní iba získané informácie, ktoré priamo súvisia s jeho úlohami a kompetenciami – napr. informácie o výsledku kontroly skutočností, ktoré má podľa predpisov kontrolovať, alebo o rozhodnutí, ktorým bola uložená sankcia.

Všeobecná zásada: Obmedzovanie práva na informácie v súlade s ústavou

Zákon o slobode informácií aj iné zákony uplatňované pri sprístupňovaní informácií obsahujú aj všeobecné pojmy, ktorých význam nie je celkom určitý (napr. „závažný vplyv na zdravie ľudí“, „informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby“, alebo informácie, ktorých zverejnenie „by mohlo byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky“). Nastávajú tiež situácie, v ktorých zákon dáva povinnej osobe širšiu možnosť úvahy a v ktorých nie sú podmienky utajenia informácie úzko a precízne definované.⁶³

⁶² Bečica, S. – Franzenová, D. – Janoško, J. – Malina, D. – Muška, M.: Slobodný prístup k informáciám. Práva, povinnosti, vzory. Bratislava : Združenie miest a obcí Slovenska, 2006, s. 18.

⁶³ Ide napr. o prípad, kedy povinná osoba môže informáciu utajiť ako utajovanú skutočnosť podľa zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností, ak informáciu možno zaradiť do oblasti „zachovania bezpečnosti a zabezpečenia obrany Slovenskej republiky“ a povinná osoba príde k záveru, že zverejnením informácie by „...mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu, a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky“ (§ 3 ods. 5 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností).

Aj v takýchto prípadoch však existujú kritériá, ktoré musí povinná osoba pri rozhodovaní o tom, či informáciu sprístupní alebo nesprístupní, povinne zohľadniť. Ide o základné princípy a hodnoty ústavného zriadenia zakotvené v Ústave SR a Listine základných práv a slobôd, ktoré sú záväzným predpisom najvyššej právnej sily a ktoré sú všetky orgány povinné rešpektovať pri svojom rozhodovaní. Kľúčovým ustanovením je článok 152 ods. 4 Ústavy SR, podľa ktorého *„Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.“* Princípy a kritériá obsiahnuté v ústave tak „prenikajú“ resp. „prežarujú“ celý právny poriadok.⁶⁴ V praxi to znamená, že význam každého všeobecného alebo neurčitého pojmu, ale aj každého iného ustanovenia, musí povinná osoba pri rozhodovaní o žiadosti určiť (vyložiť) tak, aby rozhodnutie o konkrétnej žiadosti o informácie bolo v súlade s hodnotami a princípmi zakotvenými v ústave, aby boli dodržané ústavné kritériá obmedzenia práva na informácie zakotvené v článku 26 ods. 4 Ústavy SR a aby nebolo porušené ústavné právo na informácie.

Podľa článku 26 ods. 4 Ústavy SR môže byť právo na informácie obmedzené len takým spôsobom, akým to ustanovuje zákon. Iba zákon (nie iný predpis alebo príkaz) môže stanoviť, ktoré informácie sa nesprístupňujú. Toto zákonom dovoľené obmedzenie však zároveň musí byť *„v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“* na dosiahnutie aspoň jedného z piatich cieľov – *„na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia alebo ochranu mravnosti“*. Pre určenie toho, aký by mal byť v demokratickej spoločnosti rozsah práva na informácie, je významné aj ustanovenie článku 31 Ústavy SR, podľa ktorého *„Zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.“* Jedným zo znakov slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti je účinná kontrola činnosti verejnej moci občanmi, ich združeniami a politickými stranami, prístup k informáciám o výkone verejnej moci, na to nadväzujúca sloboda prejavu a možnosť kritiky činnosti aktuálnej verejnej moci a vyvodzovanie zodpovednosti voči voleným predstaviteľom vo voľbách.

V praxi by mohlo ísť napríklad o prípad, kedy by ministerstvo obrany označilo všetky zmluvy so súkromnými podnikateľmi za utajované skutočnosti resp. „štátne tajomstvo“, čím by znemožnilo kontrolu hospodárenia s verejnými prostriedkami, a to napriek tomu, že bezpečnostne citlivými informáciami by boli iba technické údaje obsiahnuté v prílohách niektorých zmlúv. Zákonné podmienky utajovania informácií ako utajovaných skutočností sú však všeobecné - všeobecne sú vymedzené oblasti utajovaných skutočností a všeobecne je vymedzená aj potreba chrániť informáciu v záujme štátu. Pri posudzovaní, či boli informácie utajené oprávnené, môže prísť napríklad k posudzovaniu, či by zverejnenie informácie mohlo *„zapríčiniť poškodenie právom chránených záujmov právnickej osoby alebo fyzickej osoby“*, ktoré by *„mohlo byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky“*. Zákon navyše nedefinuje ani to, čo sú „záujmy Slovenskej republiky“. Pri rozhodovaní o takejto veci je nevyhnutné aplikovať vyššie spomínané ústavné kritériá a hodnoty. Pri nezohľadnení ústavných kritérií a hodnôt by bolo možné dospieť pri rozhodovaní o tom, čo „by mohlo byť nevýhodné“ pre záujmy štátu, k extrémne širokému utajovaniu a k popretiu základného práva na informácie o činnosti orgánov verejnej moci.

⁶⁴ Podľa nálezov Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 129/98 a sp. zn. III. ÚS 257/98 *„Jednou z funkcií Ústavy, zvlášť ústavnú úpravu základných práv a slobôd, je její „prozařování“ celým právním řádem. Smysl Ústavy spočívá nejen v úpravě základních práv a slobod, ... nejen v přímé závaznosti Ústavy a v jejím postavení bezprostředního pramene práva, nýbrž i v nezbytnosti státních orgánů, resp. orgánů veřejné moci, interpretovat a aplikovat právo pohledem ochrany základních práv.“*

Posúdenie oprávnenosti utajovania a ochrana základného práva na informácie je v konečnom dôsledku v rukách nezávislých súdov a Ústavného súdu SR. Súdny ako „strážcovia“ základných práv⁶⁵ sú povolané stanoviť a chrániť medze utajovania informácií, ktoré budú zohľadňovať ústavou stanovené kritériá obmedzenia základného práva na informácie⁶⁶ a chrániť občanov pred svojvoľným a nadmerným utajovaním informácií o činnosti orgánov verejnej moci. Túto úlohu nemožno prenechať štátnym orgánom (napr. Národnému bezpečnostnému úradu SR). V prípade, že určité ustanovenie zákona správny orgán (povinná osoba) vyloží tak, že konkrétne rozhodnutie o žiadosti o informáciu bude v rozpore s ústavnými kritériami obmedzenia základného práva na informácie (napr. ak utajenie informácie nie je skutočne nevyhnutné na ochranu bezpečnosti štátu alebo práv a slobôd iných), toto rozhodnutie je protiprávne, nezákonné a je v rozpore s Ústavou SR. Súd môže rozhodnutie po podaní žaloby zrušiť. Rozhodnutie súdu nerešpektujúce ústavné kritériá môže byť po podaní ústavnej sťažnosti zasa zrušené Ústavným súdom SR (pozri s. 69).

Dôsledky výkladu zákona o ochrane osobných údajov v konkrétnom prípade na ústavné právo na informácie posudzoval aj súd, a to vo veci spomínanej na s. 31, keď posudzoval žalobu proti Ministerstvu zahraničných vecí SR. Ministerstvo odmietlo žiadateľovi poskytnúť mená a priezviská všetkých zamestnancov a spolupracovníkov ministerstva s odôvodnením, že meno a priezvisko pracovníka ministerstva je osobný údaj, pretože umožňuje osobu identifikovať.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 94/05 zo dňa 15. februára 2006

„Súd sa stotožnil s argumentáciou žalobcu, že účinky aplikácie zákona o ochrane osobných údajov, použitej v danom prípade správnymi orgánmi, by boli nezlučiteľné s ústavnou úpravou práva na informácie. Hoci je definícia pojmu osobný údaj obsiahnutá v citovanom ustanovení § 3 zákona o ochrane osobných údajov veľmi všeobecná, nemožno toto ustanovenie vykladať spôsobom, ktorý by viedol k neprípustnému obmedzeniu ústavou zaručeného práva žalobcu, či ktorejkoľvek inej fyzickej alebo právnickej osoby, na informácie, najmä keď ide o informácie o ústrednom štátnom orgáne, ktorého činnosť má byť v demokratickom a právnom štáte pod verejnou kontrolou. Súd je toho názoru, že v danom prípade právo žalobcu na informácie požadované podľa zákona č. 211/2000 Z. z. vyplýva priamo z článku 26 ods. 1 Ústavy SR a je nadradené záujmu žalovaného na ochrane údajov o zamestnancoch verejnej správy.“

⁶⁵ Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR ústavný súd „...nie je jediným orgánom Slovenskej republiky, ktorému ústava zveruje ochranu ústavnosti“ (sp. zn. II. ÚS 48/97). Podľa Ústavného súdu SR „...všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.“ (sp. zn. II. ÚS 13/01). Ústavný súd SR v súvislosti s tým tiež uvádza: „Zákonnosť sa odvodzuje z princípov ústavnosti a musí byť s nimi v súlade. Ústavnosť tvorí jadro zákonnosti.“ (sp. zn. II. ÚS 58/98).

⁶⁶ Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 294/04 „Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma.“

III. ČASŤ

POSTUP PRI SPRÍSTUPŇOVANÍ INFORMÁCIÍ

Postup sprístupňovania informácií je upravený v samotnom zákone o slobode informácií. Zákon však neobsahuje a nerieši úplne všetky podrobnosti. V takom prípade sa povinná osoba i žiadateľ riadia všeobecnými predpismi o správnom konaní - zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok).⁶⁷ Zákon o správnom konaní upravuje napríklad spôsob počítania lehôt, náležitosti rozhodnutia, možnosť zastaviť konanie, lehoty na postúpenie odvolania nadriadenému orgánu atď.

Žiadosť o informácie

§ 14

Žiadosť o sprístupnenie informácií

(1) Žiadosť možno podať písomne, ústne, faxom, elektronickou poštou alebo iným technicky vykonateľným spôsobom.

(2) Zo žiadosti musí byť zrejmé, ktorej povinnej osobe je určená, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa, jeho adresa pobytu alebo sídlo, ktorých informácií sa žiadosť týka a aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje.

(3) Ak žiadosť nemá predpísané náležitosti uvedené v odseku 2, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa, aby v určenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako sedem dní, neúplnú žiadosť doplnil. Poučí žiadateľa aj o tom, ako treba doplnenie urobiť. Ak napriek výzve povinnej osoby žiadateľ žiadosť nedoplní a informáciu nemožno pre tento nedostatok sprístupniť, povinná osoba žiadosť odloží.

(4) Žiadosť je podaná dňom, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať.

(5) Na žiadosť povinná osoba písomne potvrdí podanie žiadosti a oznámi predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácie.

Podaním žiadosti o informácie sa začína **konanie o sprístupnení informácie**.

Spôsob podania žiadosti o informácie

Žiadosť o informácie možno podať nielen **písomne** (listom), **ústne**, **faxom**, **elektronickou poštou** (e-mailom), ale aj inými spôsobmi, ktoré sú pre povinnú osobu technicky vykonateľné (realizovateľné).

Žiadosť možno podať aj **telefonicky**, a to za predpokladu, že ide o technicky realizovateľnú možnosť (ak má povinná osoba k dispozícii funkčný telefonický prístroj). Ak je to možné (napr. ak ide o jednoduchú informáciu), telefonickú žiadosť vybaví poverený zamestnanec povinnej osoby ihneď a informáciu telefonicky poskytne. Ak to nie je možné (napr. ak pracovník musí požadovanú informáciu najprv vyhľadať alebo ak žiadateľ žiada sprístupniť informáciu iným spôsobom), poverený zamestnanec predmet žiadosti zapíše a žiadosť vybaví v zákonnej lehote.

⁶⁷ Podľa § 22 ods. 1 zákona o slobode informácií „Ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní.“

Pri žiadostiach podaných faxom nie je potrebné následne doplniť žiadosť písomným originálom žiadosti (listom). Podobne netreba následne dopĺňať ani žiadosť podanú elektronickou poštou.⁶⁸

Je zákonnou zásadou, že každé podanie (t. j. aj žiadosť) musí povinná osoba **posudzovať** nie podľa jej označenia resp. názvu, ale **podľa jej obsahu**.⁶⁹ Žiadosť o informácie teda nemusí byť výslovne označená ako „žiadosť o informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z.“. Stačí že z podania vyplýva skutočnosť, že žiadateľ žiada povinnú osobu o určité informácie. Môže byť teda prípadne označené napríklad aj ako „sťažnosť“ alebo „podnet“.

Náležitosti žiadosti o informácie

Zo žiadosti o informácie musí byť zrejmé:

a) ktorej povinnej osobe je žiadosť určená

V žiadosti sa odporúča uviesť **názov povinnej osoby**, od ktorej žiadateľ žiada informácie. V prípade žiadostí posielaných elektronickou poštou na **oficiálnu kontaktnú e-mailovú adresu** povinnej osoby je zrejmé, že žiadosť o informácie je určená povinnej osobe, ktorej táto kontaktná e-mailová adresa patrí. Napriek tomu sa v praxi stalo, že aj v takom prípade považovali povinné osoby takú žiadosť za neúplnú a žiadali od žiadateľa doplniť, ktorej povinnej osobe je žiadosť určená. Za účelom predchádzania takýmto situáciám sa odporúča uvádzať názov povinnej osoby aj do žiadosti posielanej elektronickou poštou na kontaktnú e-mailovú adresu.

Zákonnou prekážkou vybavenia žiadosti nie je, ak žiadateľ v žiadosti **povinnú osobu neoznačí úplne presne** (napr. uvedie „Parlament“ namiesto „Národná rada SR“) alebo namiesto názvu povinnej osoby **uvedie názov jej orgánu** (napr. uvedie „Mestský úrad Nitra“ namiesto „Mesto Nitra“) **či jej organizačnej zložky** (napríklad uvedie názov určitého odboru ministerstva namiesto názvu ministerstva). Zákon o slobode informácií totiž bezpodmienečne nevyžaduje, aby žiadosť obsahovala presný názov povinnej osoby. Zo žiadosti musí byť iba „zrejmé“, ktorej povinnej osobe je žiadosť určená, čo sa dá povedať aj o vyššie uvedených prípadoch. Žiadosť sa v týchto prípadoch jednoznačne dostáva do dispozície príslušnej povinnej osoby.

b) meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa

Fyzická osoba musí v žiadosti uviesť svoje meno a priezvisko. Ak žiadosť podáva právnická osoba, je potrebné uviesť aj meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá za ňu koná (podáva žiadosť). Žiadatelia sa môžu na základe plnomocenstva nechať **zastúpiť** aj inou fyzickou alebo právnickou osobou (napríklad advokátom), ktorá môže podať žiadosť v ich mene. V tom prípade treba k žiadosti o informácie priložiť aj plnomocenstvo na zastupovanie v konaní o sprístupnení informácií udelené žiadateľom tejto osobe.

Na účely presnejšej identifikácie žiadateľa možno uviesť dátum jeho narodenia a pri právnickej osobe identifikačné číslo organizácie (IČO) alebo registračné číslo (u právnických osôb, ktorým sa neprideliuje identifikačné číslo). Zákon to však v súčasnosti výslovne nevyžaduje.

⁶⁸ Ide tu o osobitnú úpravu odlišnú od všeobecnej úpravy spôsobu urobenia podania v § 19 ods. 1 zákona o správnom konaní, podľa ktorého treba doplniť podanie urobené faxom (napr. žiadosť o stavebné povolenie) do troch dní písomne alebo ústne do zápisnice.

⁶⁹ § 19 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

c) adresa pobytu alebo sídlo žiadateľa

Žiadateľ – fyzická osoba uvádza adresu svojho trvalého alebo prechodného pobytu. Žiadateľ – právnická osoba uvádza adresu svojho sídla.

d) ktorých informácií sa žiadosť týka

Pri vymedzovaní informácií, o ktorých sprístupnenie žiadateľ žiada, sa odporúča formulovať žiadosť veľmi presne a určito. Na nepresne formulované otázky a všeobecne vymedzené požadované informácie môže žiadateľ dostať od povinnej osoby veľmi všeobecnú odpoveď, ktorými si však povinná osoba svoju povinnosť formálne splní. Neurčité vymedzenie konkrétnej požadovanej informácie je dôvodom na to, aby povinná osoba vyzvala žiadateľa na doplnenie žiadosti podľa § 14 ods. 3 zákona o slobode informácií. Ak ide o žiadosť o fotokópiu nejakej listiny, nejde o neurčitú žiadosť, pretože je zjavné, že žiadateľ žiada o sprístupnenie celého obsahu listiny (všetkých čiastkových informácií v dokumente, keďže žiadne informácie nevyľúčil) a navrhuje tieto informácie sprístupniť vo forme fotokópie.

Odporúča sa, aby žiadosť smerovala skôr k získaniu informácií o konkrétnych faktoch (napr. o konkrétnej sume alebo čase), a nie napríklad informácií o dojmach alebo osobných názoroch predstaviteľov povinnej osoby.

e) aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje

Spôsob sprístupnenia informácie si vyberá žiadateľ. V niektorých situáciách je však vhodné, aby žiadateľ určil aj alternatívny spôsob sprístupnenia informácií pre prípad, že by prvý ním určený spôsob nebol pre povinnú osobu realizovateľný. Žiadateľ môže napríklad požiadať o sprístupnenie dokumentu elektronickou poštou a zároveň uviesť, že v prípade, ak dokument nie je k dispozícii v elektronickej forme, žiada zaslanie jeho fotokópie poštou.

Vzor žiadosti o informácie

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Žiadosť o informácie

V zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám žiadam Krajský stavebný úrad v Lehote o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

Žiadam o zaslanie požadovaných informácií elektronickou poštou na môj e-mail: novak@changenet.sk. Ak by z technických príčin nebolo možné zaslať informácie elektronickou poštou, žiadam o ich zaslanie listom na moju vyššie uvedenú adresu.

V Lehote, 2. októbra 2006

Ján Novák

Moment podania žiadosti

Žiadosť o informácie sa podľa zákona o slobode informácií považuje za podanú v deň, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať. Nie je to deň, keď bola žiadosť odoslaná (napríklad na pošte), ale je to deň, v ktorý bola povinnej osobe **doručená**. Môže ísť o deň doručenia poštovej zásielky, e-mailu, alebo faxu so žiadosťou, deň, v ktorom bol

uskutočnený telefonát, ktorého obsahom bola žiadosť o informácie alebo deň osobného podania žiadosti v podateľni (resp. na inom príslušnom oddelení) povinnej osoby.

Aby si žiadateľ mohol vypočítať lehotu na vybavenie jeho žiadosti, je pre neho dôležité presne **poznať deň oznámenia (doručenia) žiadosti** povinnej osobe. Pri posielaní žiadosti poštovou zásielkou je preto vhodné poslať žiadosť spolu s tzv. **poštovou doručenkou**. Na doručenke, ktorá sa mu vráti, bude mať žiadateľ uvedený deň prevzatia žiadosti povinnou osobou (t. j. deň doručenia). Ďalšou možnosťou je podať písomnú žiadosť **osobne v podateľni** povinnej osoby a nechať si na kópiu žiadosti potvrdiť deň podania žiadosti. Ďalším, avšak trochu menej spoľahlivým spôsobom, je požiadanie povinnej osoby žiadateľom, aby mu v zmysle § 14 ods. 5 zákona o slobode informácií **písomne potvrdila podanie žiadosti**. Povinná osoba by v tomto písomnom potvrdení mala uviesť aj deň, v ktorý jej bola žiadosť doručená. Žiadateľ môže o toto potvrdenie požiadať už v samotnej žiadosti o informácie.

Oznámenie o výške materiálnych nákladov

Keďže žiadateľ je povinný zaplatiť úhradu materiálnych nákladov spojených so sprístupnením informácie (pozri bližšie s. 70), pre žiadateľa je často vhodné vedieť predpokladanú výšku tejto úhrady. Ak má predstavu napríklad o počte strán požadovaného dokumentu, môže si sumu úhrady zistiť a **vypočítať zo sadzobníka** úhrad za sprístupňovanie informácií. Ten musí každá povinná osoba zverejniť na internetovej stránke alebo na verejne prístupnom mieste v jej sídle. Ak sa dá výška úhrady odhadnúť len ťažko, môže žiadateľ v zmysle § 14 ods. 5 zákona o slobode informácií požiadať povinnú osobu, aby mu predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácie **písomne oznámila**. Aj o toto oznámenie možno požiadať už v samotnej žiadosti o informácie. Odporúča sa však, aby povinná osoba oznámila žiadateľovi predpokladanú výšku úhrady aj bez jeho výslovnej žiadosti. Pri vysokej predpokladanej úhrade tak žiadateľ môže zvážiť, či nepožiada o sprístupnenie informácií iným spôsobom (napr. vo forme elektronického dokumentu), alebo či prípadne nevezme žiadosť späť. Tak možno predísť možným komplikáciám. Treba podotknúť, že povinná osoba nemôže od žiadateľa vyžadovať ani zálohu, ani predbežnú úhradu nákladov spojených so sprístupnením informácie alebo podmieňovať vybavenie žiadosti zaplatením tejto úhrady (pozri bližšie s. 70).

Postúpenie žiadosti

§ 15

Postúpenie žiadosti

(1) Ak povinná osoba, ku ktorej žiadosť smeruje, nemá požadované informácie k dispozícii a ak má vedomosť o tom, kde možno požadovanú informáciu získať, postúpi žiadosť do piatich dní povinnej osobe, ktorá má požadované informácie k dispozícii, inak žiadosť odmietne rozhodnutím (§ 18).

(2) Postúpenie žiadosti povinná osoba bezodkladne oznámi žiadateľovi.

(3) Lehota na vybavenie žiadosti začína plynúť znovu dňom, keď povinná osoba dostala postúpenú žiadosť.

Ak povinná osoba, ktorú žiadateľ požiadal o informácie, nemá požadované informácie k dispozícii, ale vie, kde možno požadovanú informáciu získať, postúpi žiadosť tej povinnej osobe, ktorá má požadované informácie k dispozícii. Ak to nevie, žiadosť o informácie odmietne písomným rozhodnutím z dôvodu, že požadovanú informáciu nemá k dispozícii. V rozhodnutí tiež musí uviesť, že nemá vedomosť, kde možno požadovanú informáciu získať.

Odkaz na zverejnenú informáciu

§ 7

Odkaz na zverejnenú informáciu

(1) Ak predmetom žiadosti je získanie informácií, ktoré už boli zverejnené, povinná osoba môže bez zbytočného odkladu, najneskôr však do piatich dní od podania žiadosti, namiesto sprístupnenia informácií žiadateľovi oznámiť údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie zverejnenej informácie.

(2) Ak žiadateľ trvá na sprístupnení zverejnených informácií, povinná osoba mu ich sprístupní. V takom prípade začína lehota na sprístupnenie plynúť dňom, keď žiadateľ oznámil, že trvá na priamom sprístupnení informácie.

Informácie, o ktoré žiadateľ požiadal, môžu byť v niektorých prípadoch už zverejnené. Zákon o slobode informácií totiž v § 5 a 6 ukladá povinným osobám povinnosť zverejňovať určité informácie (pozri s. 71). Okrem týchto informácií môže povinná osoba dobrovoľne zverejňovať napríklad na internetovej stránke alebo iným spôsobom podľa § 4 ods. 3 zákona o slobode informácií⁷⁰ aj iné informácie, pri ktorých je predpoklad, že o ne žiadatelia budú často žiadať.

V súvislosti s už zverejnenými informáciami môžu povinné osoby vybavovať žiadosti o informácie aj takým spôsobom, že žiadateľovi oznámia, že informácia bola už zverejnená a uvedú, kde bola informácia zverejnená (napr. odkazom na konkrétnu internetovú stránku). Ak však žiadateľ trvá na sprístupnení informácie, povinná osoba mu podľa § 7 ods. 2 zákona o slobode informácií musí informáciu sprístupniť. Tým je zabezpečené, že k informácii budú mať prístup aj žiadatelia, ktorí nemajú možnosť oboznámiť sa so zverejnenou informáciou (napr. žiadatelia, ktorí nemajú prístup k internetu alebo ktorí majú bydlisko vzdialené od miesta zverejnenia informácie).

Ak však zverejnenie požadovaných informácií povinnej osobe výslovne ukladá nejaký iný osobitný zákon (napr. zákon o štátnej štatistike, ktorý ukladá Štatistickému úradu SR zverejňovať štatistické údaje), povinná osoba iba uvedie, kde boli informácie už zverejnené a odmietne ich sprístupniť (z dôvodu podľa § 11 ods. 1 písm. b) zákona o slobode informácií – pozri s. 41). Tento postup sa však nevzťahuje na informácie zverejňované podľa § 5 a § 6 zákona o slobode informácií alebo informácie zverejňované povinnou osobou dobrovoľne, ale iba na informácie povinne zverejňované podľa iného osobitného zákona.

Spôsob sprístupnenia informácií

§ 16

Spôsob sprístupnenia informácií na žiadosť

(1) Informácie sa sprístupňujú najmä ústne, nahliadnutím do spisu vrátane možnosti vyhotoviť si odpis alebo výpis, odkopírovaním informácií na technický nosič dát, sprístupnením kópií predlôh s požadovanými informáciami, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou. Ak informáciu nemožno sprístupniť spôsobom určeným žiadateľom, dohodne povinná osoba so žiadateľom iný spôsob sprístupnenia informácie.

⁷⁰ Podľa § 4 ods. 3 zákona o slobode informácií „Zverejnenou informáciou je informácia, ktorú môže každý opakovaně vyhľadávať a získavať, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dát umožňujúcom zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici.“

(2) Povinná osoba umožní každému bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu nahliadnuť, robiť si výpisy alebo odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie.

(3) Povinná osoba pritom urobí opatrenia, aby nazretím do dokumentácie neboli porušené povinnosti podľa § 8 až 12.

Podľa § 14 ods. 2 zákona o slobode informácií je na žiadateľovi, aby určil spôsob sprístupnenia informácií. Ustanovenie § 16 zákona obsahuje príkladmi uvedené spôsoby sprístupnenia informácií. Žiadateľ si na jednej strane môže určiť spôsob zachytenia informácií (napr. odkopírovaním informácií na technický nosič dát, vyhotovením kópií predlôh s požadovanými informáciami) a na druhej strane aj spôsob ich sprístupnenia (napr. ústne, nahliadnutím do spisu, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou).

Ak nie je možné sprístupniť informácie spôsobom, ktorý si žiadateľ určil (napr. žiadateľ požadoval sprístupniť informácie na CD disku a povinná osoba nemá „napaľovacie“ zariadenie), musí povinná osoba so žiadateľom dohodnúť iný spôsob sprístupnenia informácií. Ak by sa žiadateľ odmietol dohodnúť na inom spôsobe sprístupnenia, podľa niektorých autorov by v takom prípade mala povinná osoba primerane použiť ustanovenie § 14 ods. 3 zákona o slobode informácií a vyzvať žiadateľa, aby v lehote najmenej sedem dní určil iný spôsob sprístupnenia informácií, pretože ním pôvodne zvolený spôsob nie je pre povinnú osobu technicky vykonateľný.⁷¹ Ak povinná osoba sprístupní informácie iným spôsobom ako určil žiadateľ, pretože navrhnutý spôsob nebolo možné uskutočniť, nemôže byť zodpovedná za nesplnenie nerealizovateľnej požiadavky.

Treba znovu podotknúť, že je rozdiel žiadať o „kópiu“ resp. „fotokópiu“ originálu listiny a žiadať o poskytnutie „obsahu“ resp. „textu“ dokumentu (napr. textu v elektronickej forme). Kópia obsahuje aj obrazové informácie, ktoré vypovedajú o autenticite listiny (napr. vlastnoručné podpisy osôb, ktoré podpísali zmluvu alebo odtlačok úradnej pečiatky na rozhodnutí). Poskytnutý text (napr. výpis) dokumentu úplne nezaručuje, že sa naozaj presne zhoduje s textom originálnej predlohy – autentickej listiny.

Informácie zo správneho konania a úradného spisu

Ustanovenie § 16 ods. 2 osobitne stanovuje, že na základe zákona o slobode informácií je možné sprístupniť aj informácie o správnom konaní, ktoré sa nachádzajú v úradnom spise. Spisom sa vo všeobecnosti rozumie súbor všetkých písomností, ktoré sa týkajú konkrétneho prípadu a ktoré má k dispozícii správny orgán. Ide najmä o podania, vyjadrenia účastníkov, výpovede svedkov, zápisnice z ústneho pojednávania, znalecké posudky, stanoviská dotknutých štátnych orgánov a obcí, plnomocenstvá, doklady o doručení písomností a pod.⁷² **Každý žiadateľ o informácie, nielen účastník konania**, môže do spisu alebo dokumentácie nahliadnuť, alebo robiť si výpisy, odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie. Túto skutočnosť výslovne potvrdzuje aj odborná literatúra.⁷³ Žiadateľ nemusí preukazovať dôvod alebo právny záujem na získaní informácií z úradného spisu. Prekážkou sprístupnenia informácií nie je v zásade ani skutočnosť, že ide o informácie o prebiehajúcom a neukončenom konaní; to sa však nevzťahuje na informácie o prebiehajúcom výkone kontroly, dohľadu alebo dozoru podľa § 11 ods. 1 písm. g) – bližšie pozri s. 45.

⁷¹ Kmeť, M. – Bartosiewicz, D. – Veľšic, M.: Infozákon v praxi: právna analýza a názory verejnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2004, s. 50.

⁷² Sobihard, J.: Správny poriadok. Komentár. 2. preprac. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2005, s. 198.

⁷³ „Podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám môžu iné osoby požiadať o informácie zo spisov týkajúcich sa správneho konania bez toho, aby museli preukazovať dôvod (§ 16 cit. zákona).“ (Sobihard, J.: Správny poriadok. Komentár. 2. preprac. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2005, s. 199).

Pri sprístupňovaní informácií zo spisu alebo z dokumentácie žiadateľovi je však potrebné vylúčiť informácie vymenované v § 8 až § 11 zákona o slobode informácií, ktoré sa nesprístupňujú (napr. utajované skutočnosti, osobné údaje, obchodné tajomstvo, informácie o prebiehajúcej kontrole, dohľade či dozore). Ochrana práv účastníkov konania i efektívnosť správneho konania je tým dostatočne zabezpečená. Povinná osoba musí pred nahliadnutím do spisu preskúmať jeho obsah a chránené informácie zo spisu odstrániť alebo inak zabezpečiť, aby informácie neboli sprístupnené (napr. prekryť ich alebo začierniť ich). Ak žiadateľ žiadal celý úradný spis alebo obsah celej listiny, o nesprístupnení vylúčených (začienených) informácií vydá povinná osoba písomné rozhodnutie.

Ustanovenia § 23 zákona o správnom konaní o nazeraní do úradného spisu a sprístupňovaní informácií zo spisu pre účastníkov konania (a iné vymedzené osoby) teda nevyklúčujú uplatňovanie zákona o slobode informácií a poskytovanie informácií zo spisu všetkým žiadateľom o informácie. Oba zákony sa **uplatňujú súbežne** a každý sa týka iného okruhu osôb aj iného rozsahu sprístupňovaných informácií. Aj postavenie účastníka konania a žiadateľa o informácie je rozdielne. Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií má právo na užší okruh informácií ako účastník správneho konania podľa zákona o správnom konaní. Účastník konania má napríklad prístup aj k osobným údajom, ktoré sa nachádzajú v spise.⁷⁴

Možnosť sprístupniť žiadateľovi o informácie kópiu rozhodnutia vydaného v správnom konaní posudzoval aj Najvyšší správny súd ČR:

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 8 As 34/2005 zo dňa 28. marca 2006

„Zákon o svobodném přístupu k informacím tak představuje normu obecnou, což nevyklučuje, aby určité otázky byly pro vymezený okruh právních vztahů a subjektů řešeny v jiných právních předpisech, např. v § 23 správního řádu jako v posuzované věci. ... Tento závěr ovšem nemůže vyloučit užší přístup (podle zákona o svobodném přístupu k informacím) k informacím obsaženým ve spise o správním řízení, není-li poskytnutí požadované informace zákonem omezeno. ...

Pokud žalobce požadoval kopii rozhodnutí jako celku, pak nevyklučil žádný z údajů v něm obsažených jako takový, který nepožaduje. Úvaha stěžovatele o tom, že žádost o kopii určitého rozhodnutí ze správního spisu není žádostí o informaci o skutečnostech v rozhodnutí obsažených, ale žádostí o nahlédnutí do spisu, není důvodná. ... Taková žádost ostatně odpovídá situaci, kdy žadatel nemůže znát detailně obsah požadovaného rozhodnutí. Nejvyšší správní soud proto žádost stěžovatele, navíc výslovně tak označenou, považuje za nepochybnou žádost o sdělení informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, která v posuzované věci není ustanovením § 23 správního řádu nijak omezena.”

Lehoty na vybavenie žiadosti

§ 17

Lehoty na vybavenie žiadosti

(1) Žiadosť o sprístupnenie informácií povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich pracovných dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti (§ 14 ods. 2 a 3), ak tento zákon neustanovuje inak.

⁷⁴ § 23 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

(2) Zo závažných dôvodov môže povinná osoba predĺžiť lehotu (ods. 1), najviac však o osem pracovných dní. Závažnými dôvodmi sú:

- a) vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadosť,
- b) vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti,
- c) preukázateľné technické problémy spojené s vyhľadávaním a sprístupňovaním informácie, o ktorých možno predpokladať, že ich možno odstrániť v rámci predĺženej lehoty.

(3) Predĺženie lehoty povinná osoba oznámi žiadateľovi bezodkladne, najneskôr pred uplynutím lehoty (ods. 1). V oznámení uvedie dôvody, ktoré viedli k predĺženiu lehoty.

Žiadosť o informácie musí povinná osoba vybaviť bez zbytočného odkladu, avšak najneskôr v lehote **8 pracovných dní** od podania žiadosti. Vybavením žiadosti je buď sprístupnenie požadovanej informácie alebo vydanie písomného rozhodnutia o nesprístupnení informácie. Informácie, ktoré sú jednoduché a ktorých vyhľadanie nezaberie veľa času, musia byť sprístupnené bez zbytočného odkladu. To znamená ihneď, ako je to možné. Napríklad jednoduchú informáciu o tom, aké sú v určitý deň úradné hodiny, treba poskytnúť aj okamžite telefonicky. Poskytnutie jednoduchej informácie až v ôsmy pracovný deň (v posledný deň lehoty) môže byť za určitých okolností porušením zákonnej povinnosti poskytovať informácie „bez zbytočného odkladu“.

Predĺženie lehoty

Zo závažných dôvodov ustanovených v § 17 ods. 2 zákona o slobode informácií môže povinná osoba predĺžiť lehotu na vybavenie žiadosti, **najviac však o osem pracovných dní**. Maximálna lehota na vybavenie žiadosti po predĺžení je teda 16 pracovných dní. Lehotu nemožno vždy automaticky predĺžiť o plných osem pracovných dní, ale len o toľko dní, koľko ich je ešte potrebných na vybavenie žiadosti. Z iných dôvodov, ako sú ustanovené v § 17 ods. 2, nemožno lehotu predĺžiť. Pred uplynutím základnej lehoty (§ 17 ods. 1) musí povinná osoba predĺženie lehoty oznámiť žiadateľovi. V opačnom prípade povinná osoba nedodrží lehotu na vybavenie žiadosti a v dôsledku toho vznikne fikcia zamietavého rozhodnutia (pozri s. 61).

Počítanie lehôt

Zákon o slobode informácií okrem lehoty na vybavenie žiadosti určuje aj lehoty na vykonanie rôznych iných úkonov. Ide napríklad o lehotu na postúpenie žiadosti inej povinnej osobe, lehotu na podanie odvolania proti rozhodnutiu alebo lehotu na rozhodnutie o odvolaní. Podľa všeobecných pravidiel stanovených v zákone o správnom konaní **začína lehota plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď došlo ku skutočnosti** určujúcej začiatok lehoty (napr. ak je žiadosť povinnej osobe doručená v určitý deň, prvým dňom lehoty na vybavenie žiadosti je až nasledujúci deň).⁷⁵ Lehota je dodržaná, ak sa v posledný deň lehoty odovzdá písomnosť (napr. zásielka so sprístupnenými informáciami alebo odvolanie) na poštovú prepravu. Potvrdením o dodržaní lehoty je pečiatka pošty (napr. na podacom lístku alebo obálke). Ak posledný deň lehoty prípadne napríklad na sobotu alebo deň pracovného pokoja (napr. nedeľu), posledným dňom lehoty je až nasledujúci pracovný deň (napr. pondelok). Tieto pravidlá sa uplatnia pre lehoty, ktoré sú určené určitým počtom kalendárnych dní a kde môže koniec lehoty pripadnúť na sobotu alebo deň pracovného pokoja (nedeľu, štátny sviatok).

⁷⁵ § 27 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

V prípade lehoty na vybavenie žiadosti o informácie, ktorá je určená počtom pracovných dní, ide o osobitný prípad. V takom prípade logicky nemôže nielen koniec, ale ani začiatok lehoty, pripadnúť na deň pracovného pokoja, ale len na pracovný deň. **Lehota na vybavenie žiadosti o informácie začína plynúť prvým pracovným dňom nasledujúcim po dni, v ktorom bola žiadosť podaná** (t. j. oznámená resp. doručená povinnej osobe).

Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia

§ 18

Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia

(1) Ak povinná osoba poskytne žiadateľovi požadované informácie v rozsahu a spôsobom podľa § 16 v zákonom stanovenej lehote, urobí rozhodnutie zápisom v spise. Proti takému rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

(2) Ak povinná osoba žiadosti nevyhoví hoci len sčasti, vydá o tom v zákonom stanovenej lehote písomné rozhodnutie. Rozhodnutie nevydá v prípade, ak žiadosť bola odložená (§ 14 ods. 3).

(3) Ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nesprístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17).

(4) Ak povinná osoba (§ 2 ods. 3) žiadosti nevyhoví hoci len sčasti, dá bezodkladne, najneskôr do troch dní, osobe, ktorá ju založila alebo s ktorou uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie, podnet na vydanie rozhodnutia (ods. 2).

Ako už bolo spomínané, vybavením žiadosti o informácie sa rozumie buď **poskytnutie požadovaných informácií** v zákonom stanovenej lehote alebo **vydanie písomného rozhodnutia o nesprístupnení informácií** v zákonom stanovenej lehote. Poskytnutím informácií žiadateľovi je sprístupnenie informácií jedným zo spôsobov uvedených v § 16 zákona o slobode informácií (napr. odoslaním poštou, zaslaním faxom, odoslaním elektronickou poštou alebo umožnením nahliadnutia do spisu alebo dokumentácie).

Pri sprístupnených informáciách alebo písomných rozhodnutiach zasielaných poštou je lehota na vybavenie žiadosti dodržaná, ak sa zásielka odovzdá v posledný deň lehoty na poštovú prepravu. Vydaním rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote sa teda rozumie vyhotovenie písomného rozhodnutia obsahujúceho všetky náležitosti a odoslanie rozhodnutia poštou žiadateľovi najneskôr v posledný deň lehoty na vybavenie žiadosti. Tak je splnená požiadavka právnej istoty, kedy správny orgán (povinná osoba) prejavil svoju vôľu navonok a už nemôže z vlastnej iniciatívy rozhodnutie zmeniť.

Rozhodnutie zápisom v spise

Ak povinná osoba sprístupní v zákonnej lehote všetky požadované informácie, urobí o tom **rozhodnutie zápisom v spise**, ktorý je vedený k veci – t. j. k žiadosti o informácie. Zápis v spise musí obsahovať údaje o tom, kto a kedy požiadal o informácie, o akú informáciu išlo, výrok, že informácia bola sprístupnená, údaje o tom, aké informácie boli sprístupnené (ak je to možné, je potrebné informácie identifikovať napr. spisovou značkou sprístupnenej písomnosti), dátum vydania rozhodnutia a meno, priezvisko a funkciu osoby oprávnenej

rozhodnúť.⁷⁶ Rozhodnutie nemusí obsahovať odôvodnenie, keďže sa žiadateľovi v plnom rozsahu vyhovel.⁷⁷ Ak nešlo o písomnú žiadosť o informácie, ale išlo napríklad o žiadosť podanú telefonicky alebo elektronickou poštou, povinná osoba nemusí o žiadosti viesť spis. Rozhodnutie zápisom v spise možno v takom prípade urobiť zápisom vyššie uvedených údajov do evidencie žiadostí (§ 20), konkrétne do časti o výsledku vybavenia žiadosti.⁷⁸ Proti rozhodnutiu zápisom v spise, teda proti sprístupneniu požadovaných informácií, sa nemožno odvolať.

Rozhodnutie o nesprístupnení informácie

Ak povinná osoba žiadateľovi nesprístupní úplne všetky požadované informácie, je o nesprístupnení informácií povinná vydať **písomné rozhodnutie** (§ 18 ods. 2 zákona o slobode informácií). Rozhodnutie sa doručuje žiadateľovi do vlastných rúk. Povinné osoby podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií (napr. štátne podniky, obchodné spoločnosti) nevzdávajú písomné rozhodnutie, ale musia podať **podnet na vydanie rozhodnutia** osobe, ktorá ich založila alebo s ktorou uzavreli zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie (bližšie pozri na s. 60).

Každé rozhodnutie o nesprístupnení informácií musí obsahovať **základné náležitosti rozhodnutia** stanovené v § 47 zákona o správnom konaní - **výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní**.

Výrok rozhodnutia obsahuje samotné rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo. Vo výroku rozhodnutia o nesprístupnení informácií sa musí uviesť, že žiadosť o informácie sa zamieťa. Ak sa žiadosť o informácie zamieťa iba sčasti, vo výroku musí byť presne vymedzené, ktoré konkrétne informácie sa nesprístupňujú. Informácie, ktoré sa nesprístupňujú, možno vymedziť napríklad uvedením, že sa nesprístupňujú informácie požadované v konkrétnych bodoch žiadosti alebo je potrebné uviesť slovné označenie alebo opis nesprístupnenej informácie. Ak žiadateľ žiadal o kópiu alebo text dokumentu, je potrebné presne označiť časti dokumentu, ktoré sa nesprístupňujú (napr. uviesť, že sa nesprístupňuje informácia o bydlisku fyzickej osoby na strane 6, v článku VII. odsek 2 dokumentu alebo nákras v prílohe č. 2 zmluvy alebo tabuľka uvedená v článku II. odsek 2 zmluvy).

V **odôvodnení rozhodnutia** správny orgán (povinná osoba) uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil právne predpisy, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia. Odôvodnenie **nemôže obsahovať len konštatovanie že informácie sú chránené podľa určitého zákonného ustanovenia** (napr. konštatovanie, že informácie sú obchodným tajomstvom podľa § 17 Obchodného zákonníka, ktoré sa nesprístupňuje podľa § 10 zákona o slobode informácií alebo že informácie sú osobnými údajmi podľa § 3 zákona o ochrane osobných údajov, ktoré sa nesprístupňujú podľa § 9 ods. 2 zákona o slobode informácií). Povinná osoba musí dostatočne vysvetliť, prečo pod príslušné zákonné ustanovenia (napr. ustanovenie § 17 Obchodného zákonníka, ktoré stanovuje, čo je obchodným tajomstvom) podradila požadovanú informáciu a akými úvahami sa pritom riadila. Pri informáciách, kde musí byť pre ich nesprístupnenie splnených súčasne viacero podmienok, musí povinná osoba uviesť, prečo považuje za splnené všetky tieto podmienky (napr. pri obchodnom tajomstve splnenie piatich znakov obchodného

⁷⁶ Podobne Bečica, S. – Franzenová, D. – Janoško, J. – Malina, D. – Muška, M.: Slobodný prístup k informáciám. Práva, povinnosti, vzory. Bratislava : Združenie miest a obcí Slovenska, 2006, s. 24.

⁷⁷ § 4i7 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

⁷⁸ Mogelská, J.: Zákon o slobode informácií. Zákon s komentárom. In: Poradca, 2001, č. 3, s. 61.

tajomstva, pri utajovaných skutočnostiach dvoch podmienok utajovania informácie). Povinná osoba musí takto zdôvodniť nesprístupnenie každej konkrétnej požadovanej informácie resp. každého konkrétneho druhu požadovaných informácií. Nestačí, ak povinná osoba v rozhodnutí napríklad skonštatuje, že všetky informácie nachádzajúce sa v určitom dokumente spĺňajú všetky znaky obchodného tajomstva.

Poučenie o odvolaní (resp. rozklade) obsahuje údaj, či je rozhodnutie konečné alebo či sa možno proti nemu odvolať (podať rozklad), v akej lehote, na ktorý orgán (t. j. ktorý orgán rozhoduje o odvolaní) a kde možno odvolanie podať (odvolanie sa podáva na orgán, ktorý rozhodnutie vydal a ktorý ho postúpi odvolaciemu orgánu). Poučenie obsahuje aj údaj, či rozhodnutie možno preskúmať súdom. Ak proti rozhodnutiu nemožno podať odvolanie, ale namiesto odvolania sa hneď podáva opravný prostriedok na súd,⁷⁹ musí rozhodnutie obsahovať poučenie o tom, na ktorý súd alebo prostredníctvom ktorého správneho orgánu a v akej lehote možno opravný prostriedok podať.⁸⁰

K požiadavkám na rozhodnutie sa vyjadrili aj súdy:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sž 91/01 (zverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 4/2002, str. 95)

„Túto požiadavku určitosti, presnosti a zrozumiteľnosti výroku bolo potrebné dôsledne rešpektovať aj v prvostupňovom rozhodnutí, a to preto, aby účastník konania mohol jednoznačne a určite poznať výsledok konania. Z výroku prvostupňového rozhodnutia nie je zrejmé, či sa sprístupňujú informácie požadované pod písmenami a) až g) bodu 2 žalobcovej žiadosti, alebo nie. Záver o nesprístupnení informácií žiadaných pod bodmi c) až g) bodu 2 vyplýva až z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia, pričom opäť odkazuje na žalobcovu žiadosť, ktorá však nie je prílohou rozhodnutia a jej obsah priamo z rozhodnutia nevyplýva. Okrem toho formulácia druhej časti výroku „čiastočne sa sprístupňujú informácie uvedené pod bodom 2“ nie je dostatočne určitá, keďže malo byť z formulácie zrejmé, ktoré z viacerých požadovaných informácií uvedených pod bodom 2 úvodnej časti prvostupňového rozhodnutia sa sprístupňujú a ktoré nie, teda výslovne uvedené, za ktoré roky sa sprístupňujú informácie o usporiadaných výstavách a veľtrhoch. Z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia navyše vôbec nie je zrejmé, z akého dôvodu nie sú jednotlivé informácie požadované žalobcom [s výnimkou informácií pod c) až g)] sprístupnené. Všeobecné odôvodnenie, že ostatná agenda nie je k dispozícii, bez špecifikácie o akú agendu ide, a dôvod, prečo nie je k dispozícii, je nedostatočné.“

Aj list môže byť rozhodnutím

Aj písomne vyhotovený list resp. prísyp povinnej osoby podpísaný (vydaný) osobou oprávnenou rozhodovať, ktorý nie je označený ako rozhodnutie alebo neobsahuje náležitosti rozhodnutia, **sa považuje za rozhodnutie, ak z obsahu takého listu vyplýva, že žiadosť o informácie bola zamietnutá.** Pri posúdení otázky, či ide o rozhodnutie, je potrebné vždy vychádzať z obsahu písomnosti, a nie z jej názvu, označenia či formy. Aj proti takémuto rozhodnutiu – listu potom možno podať odvolanie a následne žalobu na súd. Možno teda preskúmať jeho zákonnosť a posúdiť oprávnenosť dôvodov, na základe ktorých neboli informácie sprístupnené. List zároveň spravidla neobsahuje všetky formálne zákonné náležitosti rozhodnutia – výrok, odôvodnenie, poučenie o odvolaní. Takéto rozhodnutie má teda formálne nedostatky a už z toho dôvodu by malo byť odvolacím orgánom alebo súdom zrušené.

⁷⁹ § 250I a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

⁸⁰ Košičiarová, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2004, s. 199.

Nejde však o rozhodnutie, ak povinná osoba oznámi žiadateľovi **elektronickou poštou alebo telefonicky**, že mu informáciu nespístupní, a prípadne aj uvedie dôvody. Rozhodnutie sa totiž vyznačuje tým, že je písomne vyhotovené na liste papiera. V takomto prípade sa táto odpoveď neberie do úvahy a predpokladá sa, že povinná osoba nevydala písomné rozhodnutie, v dôsledku čoho po uplynutí zákonnej lehoty vzniká fikcia zamietavého rozhodnutia (podrobnejšie pozri na s. 61).⁸¹ Za rozhodnutie však nemožno považovať ani list, ktorý síce je písomne vyhotovený, ale je **podpísaný (vydaný) osobou, ktorá vôbec nie je oprávnená rozhodovať** (napr. bežným radovým pracovníkom namiesto vedúceho príslušného odboru ministerstva alebo vedúceho ústredného orgánu).

K skutočnosti, že pre existenciu rozhodnutia je podstatný obsah, a nie forma, sa viackrát vyjadrili aj súdy:

Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 28/96 zo dňa 16. mája 1996

„Není rozhodující, jak je akt správního orgánu označen, nebo je-li vůbec nějak označen. Podstatné je, zda správní orgán takovým aktem autoritativně zasáhl do právní sféry fyzické nebo právnické osoby. Vždy je rozhodující věcný obsah aktu. Soudy přitom přezkoumávají zákonnost vydaných rozhodnutí. Rozhodnutí je pojmem právně technickým. Pro projednání věci před soudem není určující, že správní orgán popř. vyřídil věc toliko neformálním připsením v domnění, že není jeho povinností vydat rozhodnutí v určité procesní formě.“

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 31/02 zo dňa 16. mája 2002 (Rs 37/2003)

„...list Právnickej fakulty UK z 29.10.2001 podpísaný prodekanom fakulty, je potrebné považovať za správne rozhodnutie. Pri posúdení otázky, či ide o rozhodnutie, je potrebné predovšetkým vychádzať z obsahu písomnosti. Označenie písomnosti, jej forma, prípadne otázka, kto túto písomnosť vydal, nie sú pre posúdenie tejto otázky rozhodujúce. V posudzovanej veci tým, že obsahom písomnosti z 29.10.2001, bola žiadosť žalobkyne o sprístupnenie požadovanej informácie (o ktorej žiadosti povinná osoba je povinná rozhodnúť rozhodnutím) odmietnutá, bolo v podstate záporne rozhodnuté o žiadosti žalobkyne. Nakoľko žiadosť sa týkala poskytnutia informácií podľa zák. č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, bolo rozhodnuté o práve žalobkyne, ktoré je garantované Ústavou SR. Čo do obsahu ide teda o rozhodnutie povinnej osoby, aké má na mysli ustanovenie § 18 ods. 2 veta prvá zákona o slobode informácií.“

Osobitný postup povinných osôb podľa § 2 ods. 3

Povinné osoby vymedzené v § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií (napr. obchodné spoločnosti alebo štátne podniky založené povinnými osobami podľa § 2 ods. 1 a 2) nemajú oprávnenie sami vydať písomné rozhodnutie o nespístupnení informácií. Samostatne môžu iba požadované informácie **poskytnúť a vydať rozhodnutie zápisom v spise**. Ak však takáto povinná osoba požadované informácie nespístupní hoci len sčasti, musí dať bezodkladne, najneskôr však do troch dní, **podnet na vydanie rozhodnutia**. Podnet musí podať subjektu, ktorý ju založil, alebo s ktorým uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie. Súčasťou podnetu by mala byť aj žiadosť o informácie a dôvody, prečo sa povinná osoba domnieva, že žiadosti nemožno vyhovieť. Subjekt, ktorý podnet od povinnej osoby dostal, nie je názorom uvedeným v podnete viazaný a žiadosť musí samostatne posúdiť. Môže teda prísť aj k záveru, že informáciu nemožno sprístupniť z iného dôvodu a nie z dôvodu uvedeného v podnete alebo že informácia by sa mala sprístupniť.

⁸¹ Z právneho hľadiska ide o absolútne neplatný (tzv. nulitný) úradný akt, ktorý nemá žiadny účinok a na ktorý sa hľadí, ako keby neexistoval (napr. Korbel, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha : Linde Praha a. s., 2004, s. 119).

Fikcia zamietavého rozhodnutia

Ak povinná osoba **v zákonom stanovenej lehote nevybaví žiadosť o informácie a zostane nečinná** (t. j. nesprístupní informácie ani nevydá písomné rozhodnutie o zamietnutí žiadosti), predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým požadovanú informáciu odmietla sprístupniť. Po uplynutí zákonnej lehoty teda automaticky vzniká tzv. fikcia zamietavého rozhodnutia, hoci riadne písomné rozhodnutie povinná osoba nevydala. Platí to aj vtedy, ak povinná osoba sprístupnila iba niektoré požadované informácie, avšak **o nesprístupnení zvyšných informácií nevydala v zákonnej lehote žiadne písomné rozhodnutie**. V takom prípade vzniká fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení zvyšných informácií (proti ktorému sa možno odvolať).

Fiktívne rozhodnutie sa považuje za **doručené na tretí deň od uplynutia lehoty** na vybavenie žiadosti (ak posledným dňom lehoty je napr. 1. jún, fiktívne rozhodnutie sa považuje za doručené 4. júna). Deň doručenia fiktívneho rozhodnutia je dôležitý, pretože od tohto dňa začína plynúť lehota na podanie odvolania alebo opravného prostriedku proti tomuto rozhodnutiu. Fikcia zamietavého rozhodnutia vzniká podobne v prípade, keď odvolací orgán nerozhodne v zákonom stanovenej lehote o odvolaní resp. rozklade.

Inštitút fiktívneho rozhodnutia umožňuje žiadateľovi domáhať sa napriek nečinnosti povinnej osoby svojho práva a podať proti fiktívnemu rozhodnutiu odvolanie, opravný prostriedok resp. žalobu na súd. Povinným osobám však zákon o slobode informácií neumožňuje zostať nečinnými, naopak, výslovne im v § 18 ods. 2 ukladá **povinnosť vždy o nesprístupnení informácií vydať písomné rozhodnutie**. Nečinnosť povinnej osoby a spoliehanie sa na vznik fiktívneho rozhodnutia je vždy porušením zákona zo strany povinnej osoby. Túto skutočnosť mnohokrát potvrdili aj súdy. Potvrdili tiež, že každé fiktívne rozhodnutie je nezákonné a musí byť odvolacím orgánom alebo súdom zrušené, pretože neobsahuje odôvodnenie (je „nepreskúmateľné“).

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 31/02 zo dňa 16. mája 2002 (Rs 37/2003)

„Ustanovenie § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií (a rovnako aj ust. § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií) treba vykladať tak, že nezbavuje správny orgán povinnosti riadne vykonať odvolacie (prvostupňové) konanie a následne vydať riadne rozhodnutie. Účelom zavedenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia určite nebolo „legalizovať“ nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Práve naopak, jeho účelom bolo poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu o sprístupnenie informácie, pred jej nečinnosťou. ... Súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného v zmysle § 19 ods. 3 ZSI treba považovať za nezákonné z dôvodu, že neobsahuje zákonom predpísané náležitosti. Predovšetkým neobsahuje odôvodnenie, z ktorého dôvodu je nepreskúmateľné, čo samo osebe je dôvodom pre zrušenie takého rozhodnutia (§ 250j ods. 2 veta druhá O. s. p.). Nakoľko aj prvostupňové rozhodnutie povinnej osoby trpí nedostatkom dôvodov, bolo potrebné aj toto rozhodnutie považovať za nepreskúmateľné.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 SŽ 180/01 zo dňa 13. júna 2002

„Fiktívne rozhodnutie žalovaného správneho orgánu ako povinnej osoby ako aj fiktívne rozhodnutie ministra ako vedúceho orgánu štátnej správy o podanom rozklade podliehajú síce súdnej preskúmvavej právomoci, ovšem vzhľadom na to, že ide o zákonnú fikciu, nebolo v možnostiach súdu preskúmať dôvody uvedených rozhodnutí obidvoch stupňov a teda ani posúdiť ich zákonnosť. Z uvedeného vyplynul nevyhnutný záver Najvyššieho súdu SR, že napadnuté rozhodnutia sú nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov.“

V praxi môže dôjsť k situácii, kedy povinná osoba vydala písomné rozhodnutie až po tom, čo uplynula zákonná lehota na vybavenie žiadosti a vzniklo fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení informácie. V jednej veci však nemôžu existovať dve rozhodnutia a dodatočne vydané písomné rozhodnutie už nemôže zrušiť existujúce fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení informácie. Písomné rozhodnutie vydané po zákonnej lehote nemá žiadne účinky. Hľadá sa naň, ako keby neexistovalo (je „nulitné“ resp. „ničotné“).

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 A 118/2000 zo dňa 27. novembra 2003

„Uvedené negatívni fiktívni rozhodnutí má za následok, že vec je rozhodnutá (res iudicata) a řízení o ní je skončeno. S ohľadom na zákaz dvojího pojednání téže věci pak po právní moci negatívniho fiktívniho rozhodnutí nemohla předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost znovu o rozkladu žalobce rozhodnout napadeným rozhodnutím. Pokud tak rozhodla, nastala v daném případě situace, že o jedné a téže věci ohledně týchž subjektů bylo rozhodnuto dvakrát, takže napadené rozhodnutí trpí takovými vadami, které vyvolávají jeho nicotnost.“

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 S 115/02 zo dňa 25. apríla 2003

„Pokiaľ i žalovaný správny orgán v priebehu preskúmvacieho konania zrušil I. stupňové správne rozhodnutie o nesprístupnení požadovaných informácií, tak i pri snahe žalovaného vyriešiť celú záležitosť, nemohol už krajský súd na zrušujúce písomné rozhodnutie žalovaného správneho orgánu prihliadnuť. Totiž tým, že odvolací správny orgán nerozhodol o odvolaní žalobcu v lehote uvedenej v § 19 ods. 3 uvedeného zákona, predpokladá sa následne zo zákona, že vydal žalovaný správny orgán ako odvolací orgán fiktívne rozhodnutie, ktorým odvolanie žalobcu zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil. Teda zo zákona došlo k určitej prezumpcii, v zmysle ktorej popri zrušujúcom rozhodnutí žalovaného vydaného v priebehu preskúmvacieho konania existuje naďalej i fiktívne rozhodnutie žalovaného správneho orgánu.“

Opravné prostriedky

§ 19

Opravné prostriedky

(1) Proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.

(2) O odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor). Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy možno podať rozklad, o ktorom rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy.

(3) Odvolací orgán rozhodne o odvolaní do 15 dní od doručenia odvolania povinnou osobou. Ak odvolací orgán v tejto lehote nerozhodne, predpokladá sa, že vydal rozhodnutie, ktorým odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil; za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.

(4) Rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona.²⁷⁾

²⁷⁾ § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Podanie opravného prostriedku a jeho druhy

Proti rozhodnutiu o nesprístupnení požadovanej informácie možno podať **odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia**. Odvolanie sa vždy podáva tej povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala a ktorá ho potom postúpi odvolaciemu orgánu. Pri rozhodnutiach ústredných orgánov štátnej správy (napr. ministerstiev) sa odvolanie nazýva „**rozklad**“, a to z toho dôvodu, že tieto povinné osoby nemajú nadriadený orgán a o odvolaní rozhoduje samotný vedúci orgánu (napr. minister). Spôsob a znenie rozhodnutia mu v tom prípade navrhuje osobitná, tzv. rozkladová komisia. Nie je samozrejme podstatné, že žiadateľ svoje podanie nazve „odvolanie“ a nie „rozklad“.

Podobne možno podať **odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu** o nesprístupnení informácie. Pre začiatok lehoty na podanie odvolania je určujúci deň, kedy sa považuje fiktívne rozhodnutie podľa zákona za doručené (t. j. tretí deň od uplynutia zákonnej lehoty na vybavenie žiadosti); lehota začína plynúť v deň nasledujúci po tomto dni. Na odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu však platí osobitná lehota. Podľa § 54 ods. 3 zákona o správnom konaní ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku, odvolanie je podané včas, ak bolo podané do 3 mesiacov od doručenia rozhodnutia. Keďže fiktívne rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku, možno proti nemu podať odvolanie v lehote 3 mesiacov odo dňa, kedy sa považuje za doručené.⁸²

V niektorých prípadoch zákony stanovujú, že proti rozhodnutiu sa nepodáva odvolanie, o ktorom rozhoduje nadriadený orgán, ale podáva sa opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje priamo súd. Ide napríklad o rozhodnutia vyšších územných celkov (samosprávnych krajov) o nesprístupnení informácií.⁸³ Postup konania o týchto opravných prostriedkoch upravuje ustanovenie § 250l Občianskeho súdneho poriadku. Opravný prostriedok možno podať na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal (samosprávny kraj) alebo priamo na príslušnom krajskom súde, a to do 30 dní od doručenia rozhodnutia. Nie je vadou, ak sa opravný prostriedok označí ako „odvolanie“. V prípade fiktívneho rozhodnutia, ktoré neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku, platí znovu osobitná lehota. Opravný prostriedok možno v tomto prípade podať do 6 mesiacov odo dňa, kedy sa fiktívne rozhodnutie považuje za doručené.⁸⁴ Za konanie o opravnom prostriedku musí žiadateľ zaplatiť súdny poplatok vo výške 1000 Sk, avšak až po rozhodnutí súdu a len v prípade, že súd opravný prostriedok zamietol a žiadateľ bol v súdnom konaní neúspešný. Ak by po podaní opravného prostriedku žiadateľ prišiel k záveru, že nebude v súdnom konaní úspešný, a do súdneho pojednávania vezme opravný prostriedok späť (stiahne ho), nie je v takom prípade povinný zaplatiť žiadny súdny poplatok.⁸⁵

Spôsob podania opravného prostriedku

Odvolanie aj opravný prostriedok je potrebné podať **pisomne**, pričom by mali byť vlastnoručne podpísané. Nemožno ho zaslať napr. obyčajným e-mailom (ako žiadosť o informácie). Odvolanie však možno zaslať aj **faxom**; v tom prípade však treba písomné odvolanie do troch dní doplniť príslušnému orgánu (povinnej osobe), ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie – t. j. v tejto lehote ho podať v podateľni povinnej osoby alebo odoslať na poštovú prepravu.⁸⁶ V tej istej lehote možno faxom podané odvolanie doplniť aj ústne na príslušnom orgáne, a to nadiktovaním do zápisnice. V prípade, že žiadateľ disponuje tzv. zaručeným elektronickým podpisom, je možné podať odvolanie aj týmto spôsobom.

⁸² Košičiarová, S.: K niektorým procesným aspektom aplikácie zákona o slobodnom prístupe k informáciám. In: Justičná revue, 2004, č. 12, s. 1336.

⁸³ § 22 ods. 2 zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch).

⁸⁴ § 250m druhá veta zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

⁸⁵ § 11 ods. 3 a 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch.

⁸⁶ Košičiarová, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín : Heuréka, 2004, s. 77.

Náležitosti odvolania

Z odvolania by malo byť zrejmé, kto ho podáva a tiež proti akému rozhodnutiu smeruje. Odporúča sa identifikovať napádané rozhodnutie spisovou značkou resp. číslom konania alebo dňom vydania. V prípade fiktívneho rozhodnutia sa odporúča vypočítať a uviesť deň, v ktorý sa toto rozhodnutie považuje za doručené. V odvolaní by sa v zásade malo uviesť, prečo sa odvolanie podáva, hoci podľa zákona to nie je nevyhnutné. Odvolací orgán musí vždy preskúmať celý prípad a nie je viazaný iba dôvodmi uvedenými v odvolaní. Uvedenie dôvodov odvolania je však v prospech žiadateľa, pretože odvolací orgán má povinnosť zareagovať na námietky a dôvody uvedené žiadateľom.⁸⁷ Ak žiadateľ nestihol v zákonnej lehote vypracovať dôkladnejšie odôvodnenie odvolania, stačí podať jednoduché odvolanie. Dôkladnejšie odôvodnenie možno potom prípadne k odvolaniu doplniť (odporúča sa čo najskôr). Odvolanie môže obsahovať aj návrh, ako má odvolací orgán rozhodnúť, hoci odvolací orgán nie je návrhom viazaný a rozhoduje na základe vlastného posúdenia veci.

Pri podávaní opravného prostriedku, o ktorom rozhoduje priamo súd (napr. proti rozhodnutiu samosprávneho kraja o nesprístupnení informácií) je však potrebné, aby opravný prostriedok už obsahoval konkrétne dôvody – t. j. aby v ňom bolo uvedené, prečo žiadateľ považuje rozhodnutie za nezákonné. Súd totiž pri konaní posudzuje dôvody uvedené v opravnom prostriedku.

Vzor odvolania proti doručenému písomnému rozhodnutiu

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Odvolanie proti rozhodnutiu o nesprístupnení informácií

Podávam v zákonom stanovenej lehote odvolanie proti rozhodnutiu Krajského stavebného úradu v Lehote č. 122/06 zo dňa 7. októbra 2006, ktorým bola zamietnutá moja žiadosť o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

V napadnutom rozhodnutí sa konštatuje, že informácia o odmene prednostu je osobným údajom, ktorý nemožno sprístupniť v zmysle § 9 zákona o slobode informácií.

Napadnuté rozhodnutie je nesprávne a nezákonné.

Podľa § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií možno sprístupniť informácie o odmene udelenej aj konkrétnemu vedúcemu zamestnancovi orgánu verejnej moci a teda aj prednostovi krajského stavebného úradu. Sprístupnenie tejto informácie nie je porušením ochrany osobných údajov.

Žiadam, aby odvolací orgán napadnuté rozhodnutie zmenil a požadované informácie sprístupnil alebo rozhodnutie zrušil a vec vrátil Krajskému stavebnému úradu v Lehote na nové konanie.

V Lehote, 12. októbra 2006

Ján Novák

⁸⁷ § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

Vzor odvolania proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácií

Dňa 2. októbra 2006 som v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií požiadal Krajský stavebný úrad v Lehote o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

V zákonnej lehote 8 pracovných dní – t. j. do 12. októbra 2006 – mi krajský stavebný úrad požadované informácie nesprístupnil, ani nevydal písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. V zmysle § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií tak prišlo nečinnosťou úradu k vydaniu rozhodnutia o zamietnutí mojej žiadosti o informácie (tzv. fiktívneho rozhodnutia). Podľa zákona sa toto rozhodnutie považuje za doručené v tretí deň od uplynutia lehoty na vydanie rozhodnutia – teda dňa 15. októbra 2006.

Proti tomuto fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácií podávam odvolanie.

Krajský stavebný úrad svojou nečinnosťou porušil ustanovenie § 18 ods. 2 zákona o slobode >> informácií. Toto ustanovenie jednoznačne ukladá úradu v prípade, ak nevyhoví žiadosti, povinnosť vydať v zákonom stanovenej lehote písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Toto rozhodnutie musí obsahovať všetky náležitosti rozhodnutia – t. j. výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní.

Zákon o slobode informácií neumožňuje úradu zostať nečinným a vznik tzv. fiktívneho rozhodnutia nastáva iba v záujme ochrany žiadateľa. Úrad je povinný vydať písomné rozhodnutie. Túto skutočnosť mnohokrát potvrdila aj súdna prax.

Tzv. fiktívne rozhodnutie neobsahuje ani odôvodnenie, v dôsledku čoho je nezákonné a nepreskúmateľné.

Navyše, neexistuje žiaden zákonný dôvod na nesprístupnenie požadovanej informácie.

Žiadam odvolací orgán, aby tzv. fiktívne rozhodnutie zrušil a požadované informácie sprístupnil alebo vec vrátil Krajskému stavebnému úradu v Lehote na ďalšie konanie.

V Lehote, 22. októbra 2006

Ján Novák

Kto rozhoduje o odvolaní alebo o opravnom prostriedku

Podľa § 19 ods. 2 zákona o slobode informácií o odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje **nadriadený povinnej osoby**, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Ide spravidla o orgán najbližšie vyššieho stupňa (napr. o odvolaní proti rozhodnutiu obvodného úradu rozhoduje krajský úrad).

V prípade obcí a miest zákon obsahuje špeciálnu úpravu odvolacieho orgánu. Podľa § 19 ods. 2 druhá veta zákona o slobode informácií „**ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor)**“. Hoci zákon o obecnom zriadení⁸⁸ nedáva obecnému alebo mestskému úradu oprávnenie vydávať rozhodnutia (rozhodnutia vydáva

⁸⁸ Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

starosta alebo primátor), v praxi sa akceptuje, že zákton o slobode informácií ustanovil pre obecné a mestské úrady osobitnú právomoc vydávať rozhodnutia o neprístupnení informácií. Postup, keď v prvom stupni rozhodujú obecné resp. mestské úrady a o odvolaní rozhodujú starostovia alebo primátori, je široko prijímaný aj súdnou praxou.⁸⁹

Proti **rozhodnutiam vyšších územných celkov** o neprístupnení informácií sa nepodáva odvolanie, ale opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje **krajský súd**, v obvode ktorého sa nachádza vyšší územný celok.

Keďže odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala, táto **môže sama rozhodnúť o odvolaní a to tak, že mu vyhovie v plnom rozsahu**. Môže svoje rozhodnutie sama zrušiť a začať o žiadosti nové konanie alebo rozhodnutie zmeniť a požadované informácie sprístupniť. Ide o tzv. autoremedúru („samoopravu“). Ak odvolaniu nemieni v plnom rozsahu vyhovieť (napr. ak nechce sprístupniť všetky požadované informácie, ktorých nezákonné odmietnutie sa namieta v odvolaní), do 30 dní postúpi odvolanie odvolaciemu orgánu, pričom o tom písomne upovedomí žiadateľa, a to aj s uvedením dňa, kedy bolo odvolanie postúpené. Je otázne, či sa aj pri konaní o rozklade proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy môže uplatniť možnosť autoremedúry. O rozklade totiž nerozhoduje iný orgán, ale iba iný subjekt (vedúci) v rámci toho istého orgánu (tej istej povinnej osoby). Podľa viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a tiež podľa názoru českého Najvyššieho správneho súdu je možnosť autoremedúry, a teda aj možnosť plynutia 30-dňovej lehoty na postúpenie rozkladu vedúcemu ústredného orgánu, vylúčená.⁹⁰

V prípade podania opravného prostriedku, o ktorom má rozhodovať súd (napr. ak ide o rozhodnutie vyššieho územného celku), je možnosť autoremedúry tiež vylúčená a hoci bol opravný prostriedok podaný orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, nemôže o ňom sám rozhodnúť, ale musí ho postúpiť súdu. Ak však vyšší územný celok po podaní opravného prostriedku žiadateľom uzná, že jeho rozhodnutie bolo nezákonné a sprístupní požadované informácie, žiadateľ má možnosť vziať opravný prostriedok zo súdu späť.

Lehota na rozhodnutie o odvolaní

Podľa zákona o slobode informácií musí odvolací orgán rozhodnúť o odvolaní **do 15 dní odo dňa, v ktorý mu povinná osoba, ktorá vydala prvostupňové rozhodnutie, odvolanie doručila**. Teoreticky teda môže byť o odvolaní rozhodnuté až na 45. deň po podaní odvolania (lehota 30 dní na autoremedúru a postúpenie odvolania pre povinnú osobu a lehota 15 dní na rozhodnutie pre odvolací orgán). Na rozdiel od lehoty na vybavenie žiadosti ide o kalendárne dni. Pri zohľadnení názoru, že ústredné orgány štátnej správy nemajú možnosť autoremedúry a ani 30-dňovú lehotu na postúpenie rozkladu vedúcemu, musí vedúci ústredného orgánu o rozklade rozhodnúť do 15 dní od doručenia rozkladu povinnej osobe na podateľňu ústredného orgánu štátnej správy.⁹¹

⁸⁹ Napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 24 S 99/01, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 24 S 228/01, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 215/02, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 11 S 73/01, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 S 115/02, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 23 S 17/02 atď.

⁹⁰ Napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sž-o-NS 165/2004 zo dňa 11. februára 2005, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sž-o-NS 122/2004 zo dňa 19. apríla 2005 alebo rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 76/2002 zo dňa 4. novembra 2003.

⁹¹ Podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 A 125/2000 zo dňa 27. novembra 2003 „*Předložením vedoucímu ústředního orgánu k rozhodnutí se rozumí den doručení podatelně tohoto ústředního orgánu, když vnitřní předpisy o způsobu předkládání pošty z hlediska zachování lhůty nejsou rozhodné.*“

K lehote na rozhodnutie o rozklade, k jej plynutiu a k možnosti autoremedúry pri rozklade sa vyjadрили aj súdy:

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 76/2002 zo dňa 4. novembra 2003

„V prípade rozkladového řízení je orgán, který rozhoduje o rozkladu, a správní orgán I. stupně, jehož rozhodnutí je přezkoumáváno, jedním správním orgánem a je pouze rozdílné, kdo v jeho rámci jako funkčně příslušný rozhoduje. Proto nemůže běžet 30-ti denní lhůta pro předložení rozkladu k rozhodnutí, jak je tomu u odvolacího řízení, a lhůta pro vydání rozhodnutí o rozkladu podle § 16 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím počíná běžet ode dne doručení rozkladu podatelně ústředního orgánu státní správy.“

Rozhodnutie o odvolaní

Rozhodnutie o odvolaní resp. rozklade musí mať rovnaké náležitosti ako prvostupňové rozhodnutie (pozri s. 58). Osobitne dôležitá je povinnosť odvolacieho orgánu uviesť, ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.⁹² Ak to neuvedie, rozhodnutie je nezákonné pre nedostatočné odôvodnenie a malo by byť po podaní žaloby zrušené súdom. Odvolací orgán preskúma zákonnosť konania a rozhodnutia povinnej osoby „v celom rozsahu“. Nie je teda viazaný iba dôvodmi uvedenými v odvolaní, ale môže rozhodnúť aj na základe dôvodov, ktoré zistí on sám. Ako odôvodnenie rozhodnutia nestačí, keď odvolací orgán iba uvedie, že sa stotožňuje s argumentmi prvostupňového orgánu. Musí samostatne uviesť dôvody svojho rozhodnutia.

Ak odvolací orgán nerozhodne o odvolaní v stanovenej lehote 15 dní, podobne ako v konaní o vybavení žiadosti o informácie vzniká **fikcia zamietavého rozhodnutia**. Za deň doručenia tohto fiktívneho rozhodnutia žiadateľovi sa považuje **druhý deň** po uplynutí lehoty na rozhodnutie o odvolaní (t. j. ak posledným dňom lehoty bol 1. jún, fiktívne rozhodnutie je doručené 3. júna). Aby bolo možné vypočítať deň, kedy bolo toto fiktívne rozhodnutie doručené, sa odporúča presne zistiť deň, kedy bolo odvolanie doručené odvolaciemu orgánu a kedy začala plynúť lehota na rozhodnutie o odvolaní. Túto skutočnosť možno zistiť prostredníctvom žiadosti o informáciu alebo nahliadnutím do evidencie písomností na podateľni odvolacieho orgánu. Odo dňa doručenia fiktívneho rozhodnutia o odvolaní totiž začína plynúť dvojmesačná lehota na prípadné podanie žaloby proti rozhodnutiu na súde. Fiktívne rozhodnutie však **nevzniká** v prípade rozhodovania o opravnom prostriedku, o ktorom rozhoduje súd. Súd totiž nemá ani pevne stanovenú lehotu, do ktorej musí vydať rozhodnutie.

Ak je napadnuté rozhodnutie povinnej osoby v súlade so zákonom, odvolací orgán ho **potvrdí a odvolanie resp. rozklad zamietne**. Doručením tohto rozhodnutia o odvolaní žiadateľovi nadobúda rozhodnutie právoplatnosť a nedá sa proti nemu ďalej odvolať.

Ak je napadnuté rozhodnutie nezákonné, odvolací orgán ho buď **zruší a vec vráti povinnej osobe na nové konanie** alebo rozhodnutie **zmení a požadované informácie sprístupní**.

K **zrušeniu** rozhodnutia a vráteniu veci povinnej osobe na nové konanie pristúpi odvolací orgán najmä v prípadoch, keď sa nedá dôvodnosť nesprístupnenia informácií spoľahlivo posúdiť (napr. stav veci je nedostatočne zistený alebo rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené a náprava týchto väd samotným odvolacím orgánom by bola komplikovaná). Rozhodnutie môže zrušiť a vec vrátiť aj v prípadoch, kedy síce odvolací orgán príde k záveru, že neexistuje žiadny dôvod na nesprístupnenie informácií, avšak požadované informácie nemá k dispozícii a musí ich poskytnúť samotná povinná

⁹² Podľa § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní „V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie... ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.“

osoba. Vtedy odznovu začína konanie o žiadosti o informácie. Povinná osoba musí znovu vybaviť žiadosť o informácie v lehote podľa § 17 zákona o slobode informácií a musí pritom rešpektovať právny názor odvolacieho orgánu (t. j. znovu posúdiť žiadosť o informácie a prípadne na základe inštrukcií odvolacieho orgánu sprístupniť požadované informácie).

Odvolací orgán môže rozhodnutie **zmeniť** a požadované informácie sám **sprístupniť**, ak má požadované informácie aj sám k dispozícii (napríklad v prípade ústredných orgánov štátnej správy, keď sa rozhoduje v rámci tej istej povinnej osoby).

Zastavenie konania – prekážka rozhodnutej veci

Zákon o správnom konaní umožňuje v ustanovení § 30 ods. 1 písm. i) zastaviť konanie, **ak sa v tej istej veci už právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil**. Ide o tzv. prekážku rozhodnutej veci. Toto platí i pri sprístupňovaní informácií. V praxi môže totiž nastať situácia, keď bude žiadateľ znovu žiadať o tú istú informáciu, hoci mu už v minulosti bola sprístupnená alebo o rovnako znejúcej žiadosti už bolo v minulosti rozhodnuté právoplatným zamietavým rozhodnutím. V takom prípade môže povinná osoba konanie o sprístupnení informácie rozhodnutím zastaviť. Nevyhnutnou podmienkou však je, že skutkový stav resp. okolnosti podstatné pre rozhodnutie, či informáciu sprístupniť alebo nesprístupniť, sa odvtedy nezmenili. Ak sa žiadateľ domnieva, že konanie sa nemalo zastaviť, pretože v novej žiadosti nežiadal o úplne rovnaké informácie, alebo sa odvtedy zmenili podstatné okolnosti dôležité pre posúdenie žiadosti (napr. informácia bola odtajnená alebo nový predpis prikázal informáciu zverejniť), môže podať odvolanie a prípadne aj následnú žalobu na súd.

Treba upozorniť, že teoreticky môže povinná osoba konanie zastaviť aj v prípade, že v minulosti síce na žiadosť o informácie nezareagovala a tak **vzniklo fiktívne zamietavé rozhodnutie, ale žiadateľ sa proti tomuto rozhodnutiu neodvolal**, ale namiesto toho znovu požiadal o tie isté informácie. Žiadateľ by sa teda mal domáhať nápravy už proti tomuto fiktívnemu rozhodnutiu, odvolať sa proti nemu a nepodávať znovu tú istú žiadosť.

Preskúmanie rozhodnutia súdom

Proti rozhodnutiu o odvolaní resp. o rozklade (vrátane fiktívneho rozhodnutia o odvolaní) sa už ďalej nemožno odvolať, ale možno podať v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia žalobu na súd. Na konanie je príslušný krajský súd, v ktorého obvode má povinná osoba sídlo. Súd preskúma zákonnosť rozhodnutia a ak je rozhodnutie nezákonné, zruší ho a vráti celú vec správnomu orgánu (odvolaciemu orgánu alebo povinnej osobe), aby znovu konal a rozhodol. Prítom musí správny orgán rešpektovať právny názor súdu. V konaní pred súdom musí byť žalobca (žiadateľ o informácie) zastúpený advokátom. V žalobe je potrebné uviesť konkrétne dôvody, prečo žiadateľ považuje rozhodnutie za nezákonné. Je tiež potrebné zaplatiť súdny poplatok 2000 Sk. Od súdneho poplatku sú oslobodené nadácie a charitatívne, humanitárne a ekologické organizácie. Na návrh účastníka konania mu môže súd priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, a to vtedy, ak to odôvodňujú majetkové a sociálne pomery účastníka. Takémuto účastníkovi na jeho žiadosť bezplatne prideli advokáta na zastupovanie v súdnom konaní. Ak súd žalobu zamietne, účastník konania sa môže odvolať na Najvyšší súd SR. Ak najvyšší súd pri rozhodovaní poruší ústavné princípy alebo ústavné práva, možno proti rozhodnutiu súdu podať ústavnú sťažnosť na Ústavný súd SR, ktorý môže rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zrušiť a vec mu vrátiť na nové konanie.

Možnosť podania žaloby sa netýka vecí, pri ktorých už o oprávnom prostriedku hneď rozhoduje súd (napr. rozhodnutia vyšších územných celkov). V takom prípade možno proti rozhodnutiu súdu, ktorým bol oprávny prostriedok zamietnutý (t. j. krajského súdu) podať odvolanie na Najvyšší súd SR.

Otázku, či boli v konaní a rozhodnutí súdu dodržané ústavné práva a princípy, posudzoval viackrát aj Ústavný súd SR:

Ústavný súd SR zrušil rozsudok Najvyššieho súdu SR z dôvodu, že najvyšší súd sa v rozsudku vôbec nezaoberal ustanovením zákona o slobode informácií, ktoré bolo podstatné pre posúdenie otázky, či bola inštitúcia oprávnená odmietnuť poskytnutie požadovaných informácií, a bez zohľadnenia ktorého nebolo možné urobiť vo veci právny záver. Najvyšší súd SR tým porušil základné právo žiadateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 46 a právo na slobodný prístup k informáciám podľa článku 26 ods. 2 Ústavy SR.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 59/04 zo dňa 24. júna 2004

„Ďalej ide o námietku, podľa ktorej sa najvyšší súd nezaoberal ani ustanovením § 11 ods. 2 zákona o slobode informácií, hoci toto ustanovenie znamená výnimku z ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) pre prípad informácií získaných za verejné financie, resp. informácií týkajúcich sa použitia verejných financií, prípadne informácií o nakladaní s majetkom štátu alebo obce. ...

Z rozsudkov najvyššieho súdu nevyplýva, že by sa bol najvyšší súd zaoberal vecou z vyššie uvedených hľadísk, hoci pri právnom názore, ktorý zaujal, bol takýto postup nevyhnutný. Tento nedostatok považuje ústavný súd za prejav arbitrárnosti rozsudku najvyššieho súdu, čo znamená zároveň porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy.

Uvedenými závažnými procesnoprávnymi pochybeniami majúci charakter arbitrárnosti nemohla byť rozsudkom najvyššieho súdu poskytnutá v dostatočnej miere ani ochrana základného práva sťažovateľky na slobodný prístup k informáciám podľa čl. 26 ods. 2 ústavy. Preto bolo treba dospieť aj k záveru o porušení tohto ústavného práva.“

Iné spôsoby nápravy nezákonného rozhodnutia alebo nezákonného postupu

Nezákonné rozhodnutie, voči ktorému sa už nemožno odvolať (t. j. ktoré je právoplatné), možno napadnúť aj inými opravnými prostriedkami. Na prokuratúru možno podať **podnet na vydanie tzv. protestu prokurátora** proti nezákonnému rozhodnutiu. Na orgán, ktorý je nadriadený tomu, ktorý rozhodnutie o odvolaní vydal, možno zasa podať **podnet na zrušenie alebo zmenu rozhodnutia** (ide o tzv. konanie o preskúmaní rozhodnutia **mimo odvolacieho konania**). Postup pri použití týchto opravných prostriedkov upravuje zákon o prokuratúre⁹⁴ a zákon o správnom konaní.⁹⁵

Prokurátor môže podať proti nezákonnému rozhodnutiu **protest**, a to do troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Orgán, ktorý nezákonné rozhodnutie vydal, musí vybaviť protest do 30 dní. Ak nevyhovie protestu prokurátora (t. j. nezruší ani nenahradí nezákonné rozhodnutie novým rozhodnutím), musí predložiť vec nadriadenému orgánu. Ak protestu ani tak nebolo vyhovie, môže prokurátor podať proti nezákonnému rozhodnutiu o nesprístupnení informácií žalobu na súd.⁹⁶

Ak porušenie zákona správnym orgánom spočíva v postupe (nesprávny postup pri vybavovaní žiadosti) alebo v nečinnosti, môže prokurátor vydať **upozornenie** a vyzvať v ňom orgán, aby odstránil porušenie zákona. Správny orgán musí prokurátora informovať, aké opatrenia na nápravu vykonal.

⁹⁴ Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.

⁹⁵ § 65 a nasl. a § 69 zákona č. 71/1969 Zb. o správnom konaní.

⁹⁶ § 250b ods. 5 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

Úhrada nákladov za sprístupnenie informácií

§ 21

Úhrada nákladov

- (1) Informácie sa sprístupňujú bezplatne s výnimkou úhrady vo výške, ktorá nesmie prekročiť výšku materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, so zadovážením technických nosičov a s odoslaním informácie žiadateľovi.
- (2) Povinná osoba môže zaplatenie úhrady odpustiť.
- (3) Podrobnosti o úhrade nákladov za sprístupnenie ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo financií Slovenskej republiky.
- (4) Úhrady sú príjmami povinnej osoby.

Za samotné sprístupnené informácie alebo za prácu pri vybavovaní žiadostí o informácie sa úhrada neplatí. Žiadateľ o informácie je povinný uhradiť **iba materiálne náklady** (napr. cena spotrebovaného papiera, obálky, diskety, poštovné). Podrobnosti o úhrade nákladov za sprístupnenie informácií stanovuje vyhláška Ministerstva financií SR č. 481/2000 Z. z. o podrobnostiach úhrady nákladov za sprístupnenie informácií. Podľa § 1 tejto vyhlášky sa za materiálne náklady považujú náklady na:

- a) obstaranie technických nosičov dát, a to najmä diskiet, kompaktných diskov,
- b) vyhotovenie kópií požadovaných informácií, a to najmä na papier,
- c) obstaranie obalu, a to najmä obálok,
- d) odoslanie informácií, a to najmä na poštovné.

Výška úhrady za technické nosiče dát, papier alebo obálky má presne zodpovedať nákladom, ktoré povinná osoba vynaložila na ich zaobstaranie (kúpu). Sadzobníky určujúce nadmerne vysoké úhrady materiálnych nákladov sú v rozpore so zákonom o slobode informácií i s vyhláškou Ministerstva financií SR.

Podľa § 3 uvedenej vyhlášky môže žiadateľ uhradiť povinnej osobe náklady poštovou poukážkou, bezhotovostným prevodom na účet v banke alebo v hotovosti do pokladne.

Povinná osoba môže zaplatenie **úhrady nákladov odpustiť**. Tento postup sa široko využíva najmä v prípadoch, v ktorých výška úhrady nákladov dosahuje nízku sumu.

Podľa súdnej praxe nemožno podmieňovať vybavenie žiadosti predbežným zaplatením úhrady materiálnych nákladov:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 216/02 zo dňa 14. novembra 2002

„Obmedziť právo na sprístupnenie informácií je teda možné len zo zákonom ustanovených dôvodov. Nezaplatenie finančnej úhrady materiálnych nákladov vopred nie je podľa zákona o slobode informácií dôvodom na obmedzenie prístupu k informáciám. Z procesu sprístupňovania informácií, ktorý je upravený v ust. § 14 a nasl. cit. zákona nevyplýva pre povinnú osobu možnosť nerozhodnúť o žiadosti o informáciu alebo informáciu nesprístupniť z dôvodu, že žiadateľ vopred nezaplatil finančnú úhradu nákladov. Zaplatenie finančnej úhrady vopred nie je podľa zákona podmienkou ďalšej činnosti štátneho orgánu. ... Podľa ust. § 17 ods. 1 zákona o slobode informácií, žiadosť o sprístupnenie informácie povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do 10 dní od podania žiadosti. Z uvedeného vyplýva, že povinná osoba musí teda do 10 dní buď informácie sprístupniť, alebo vydať písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Žiadateľovi teda jednoznačne zo zákona vyplýva právo, aby sa o jeho žiadosti v zákonnej lehote (do 10 dní) rozhodlo, a to bez ohľadu na to, či vopred zaplatil finančnú úhradu materiálnych nákladov alebo nie.“

IV. ČASŤ

AKTÍVNE ZVEREJŇOVANIE INFORMÁCIÍ

Zákon o slobode informácií okrem sprístupňovania informácií na žiadosť, zaviedol aj povinnosť úradov zverejňovať určitý okruh údajov aktívne, to znamená aj bez konkrétnej žiadosti. Ide o tzv. **aktívne zverejňovanie informácií** upravené v **§ 5 a § 6** zákona o slobode informácií.

V rámci tzv. aktívneho zverejňovania informácií ukladá zákon v **§ 5 všetkým povinným osobám**, okrem povinných osôb podľa § 2 ods. 3, zverejňovať nasledovné informácie:

- spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
- miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie,
- informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie,
- miesto, lehotu a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby,
- postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať,
- prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje,
- sadzobník správnych poplatkov, ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony, a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií.

Tieto základné informácie sa musia zverejňovať **v sídle povinnej osoby a na všetkých jej pracoviskách** na verejne prístupnom mieste. Verejne prístupným miestom je také miesto, na ktoré majú voľný a neobmedzený prístup ľubovoľné osoby. Spravidla by sa teda tieto informácie mali vyvesiť vo verejne prístupnom vestibule budovy, kde sídli povinná osoba, alebo kde sú jej pracoviská, prípadne na tabuli priamo pred budovou.

Okrem obcí, ktoré nie sú mestami, musia povinné osoby tieto základné informácie zverejňovať aj spôsobom umožňujúcim hromadný prístup, spravidla **prostredníctvom internetu**. Hoci zákon neukladá obciam povinnosť zverejňovať informácie na internete, obce môžu z vlastnej iniciatívy informovať občanov aj prostredníctvom internetových stránok.

Okrem zverejňovania základných údajov musia niektoré povinné osoby na internete zverejňovať aj niektoré ďalšie informácie o svojej činnosti.

Národná rada SR a zastupiteľstvá obcí, miest a vyšších územných celkov majú povinnosť zverejňovať termíny ich schôdzí a zasadaní ich výborov resp. komisií a návrh programu rokovania, ako aj zápisnice z verejných schôdzí. Ďalej musia zverejňovať texty predložených návrhov právnych predpisov (zákonov, všeobecne záväzných nariadení) a texty schválených právnych predpisov, a to do troch dní po ich schválení. Tiež musia zverejňovať údaje o dochádzke poslancov na schôdze a na zasadnutiach výborov a komisií do troch dní po skončení schôdze a výpisy o hlasovaní poslancov (okrem tajného hlasovania), a to po každej schôdzi. Národná rada SR, mestá a vyššie územné celky sú povinné zverejniť tieto informácie na internetovej stránke. Obce, ktoré nie sú mestami, tieto informácie zverejnia vo svojom sídle a na všetkých jej pracoviskách na verejne prístupnom mieste, pričom môžu tieto informácie zverejniť aj na internete.

Vláde SR zákon ukladá povinnosť zverejňovať na internetovej stránke texty materiálov (návrhy, správy, rozbory) predložené na rokovanie vlády a prijaté uznesenia vrátane ich príloh.

Ministerstvám, ostatným ústredným orgánom štátnej správy a orgánom miestnej štátnej správy zákon ukladá povinnosť zverejňovať na internetovej stránke materiály programového, koncepčného a strategického charakteru a tiež texty navrhovaných právnych noriem po ich uvoľnení na medzirezortné pripomienkové konanie.

Kancelária prezidenta SR je povinná zverejniť na internetovej stránke program a výsledky pracovných ciest a prijatí prezidenta a miesto jeho pobytu, podpísanie zákona alebo jeho vrátenie Národnej rade SR, prepožičanie vyznamenania, vymenovanie a odvolanie štátneho funkcionára a prijatie demisie, odpustenie, zmiernenie alebo zahľadanie trestu a nariadenie nezačínať alebo nepokračovať v trestnom konaní a organizačnú štruktúru a počty zamestnancov Kancelárie prezidenta SR.

Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný na internetovej stránke zverejniť všetky doručené návrhy na začatie konania, okrem sťažností individuálnych osôb namietajúcich porušenie základných práv. Ide napríklad o návrhy na vyslovenie nesúladu predpisov s ústavou, na podanie výkladu ústavy alebo na vyslovenie neplatnosti volieb.

Všetky povinné osoby sú podľa § 5 ods. 6 zákona o slobode informácií povinné zverejniť aj označenie

- nehnuteľnej veci vrátane bytov a nebytových priestorov a

- hnuťelnej veci, ktorej nadobúdacia cena bola vyššia ako 20-násobok minimálnej mzdy,

ak tieto veci boli vo vlastníctve štátu, verejnoprávnej inštitúcie, obce, vyššieho územného celku alebo orgánu verejnej moci a povinná osoba ich previedla do vlastníctva inej osoby než orgánu verejnej moci alebo ktoré prešli do vlastníctva takejto osoby. Zároveň je potrebné zverejniť dátum prevodu alebo prechodu vlastníctva, právny titul resp. dôvod prevodu alebo prechodu vlastníctva (napr. uzavretie kúpno-predajnej zmluvy), ako aj údaje o osobách, ktoré nadobudli tento majetok do vlastníctva (meno a priezvisko, názov alebo obchodné meno, adresa pobytu alebo sídlo a v prípade, že ide o právnickú osobu alebo fyzickú osobu – podnikateľa, aj identifikačné číslo). Táto povinnosť sa však nevzťahuje na byty a nebytové priestory, ktoré boli prevedené do vlastníctva doterajšieho nájomcu podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Uvedené informácie sa zverejňujú na internetovej stránke najmenej po dobu jedného roka odo dňa, keď došlo k prevodu alebo prechodu vlastníctva. Obce, ktoré nie sú mestami, môžu tieto informácie zverejniť aj iným spôsobom.

Povinné osoby, ktoré prevádzkujú informačné systémy s informáciami, pri ktorých osobitný zákon nevylučuje verejnú prístupnosť, sú podľa § 6 ods. 3 zákona o slobode informácií povinné **informácie obsiahnuté v týchto registroch a zoznamoch** zverejňovať na voľne prístupnej internetovej stránke. Ide napríklad o obchodný register, živnostenský register, verejne prístupné informácie z katastra nehnuteľností, register občianskych združení a pod. Voľne prístupná internetová stránka znamená, že informácie nemôžu byť spoplatňované a prístup k nim nemôže byť ani inak podmienený. Také zverejnenie nie je porušením osobitných predpisov – napríklad zákona o ochrane osobných údajov.

Povinné osoby môžu všetky vyššie uvedené informácie zverejniť aj ďalšími spôsobmi a môžu tiež okrem povinných informácií zverejniť aj ďalšie informácie. Pri aktívnom zverejňovaní informácií je tiež potrebné dbať na to, aby neboli zverejnené informácie chránené podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií.

V. ČASŤ

ZODPOVEDNOSŤ ZA PORUŠENIE ZÁKONA

Priestupky

§ 21a

Priestupky

(1) Priestupku sa dopustí ten, kto

- a) vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie,
- b) vydaním rozhodnutia alebo vydaním príkazu, alebo iným opatrením zapríčini porušenie práva na prístup k informáciám,
- c) poruší inú povinnosť ustanovenú týmto zákonom.

(2) Za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 50 000 Sk a zákaz činnosti až na dva roky.

(3) Priestupok podľa odseku 1 možno prejednať len na návrh postihnutej osoby, jej zákonného zástupcu alebo opatrovníka (ďalej len "navrhovateľ"). Navrhovateľ je účastníkom konania o priestupku.

(4) V návrhu musí byť uvedené, kto je postihnutou osobou, koho navrhovateľ označuje za páchatel'a a kedy a akým spôsobom priestupok spáchal.

(5) Priestupky podľa tohto zákona prejednáva obvodný úrad.

(6) Na priestupky a ich prejednávanie sa vzťahuje všeobecný predpis o priestupkoch.^{27a)}

^{27a)} Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Niektoré spôsoby konania osôb, vrátane porušenia povinností, ktoré vyplývajú zo zákona o slobode informácií, sú priestupkom.

Častým porušením zákona je **nečinnosť** resp. ignorovanie žiadosti o informácie. Niekedy býva nečinnosť zdôvodňovaná tým, že povinná osoba nebola nečinná, ale využila možnosť podľa zákona o slobode informácií a vydala fiktívne rozhodnutie. Zákon o slobode informácií však v § 18 ods. 2 výslovne ukladá povinnej osobe vydať písomné rozhodnutie v prípade, že požadovanú informáciu nesprístupní či i len sčasti. Ak povinná osoba v zákonom stanovenej lehote informácie nesprístupní ani nerozhodne o nesprístupnení informácie a nevydá o tom písomné rozhodnutie, poruší zákonnú povinnosť. Túto skutočnosť mnohokrát skonštatovali aj súdy. Nečinnosťou teda zároveň prichádza k spáchaniu priestupku.

Konanie o priestupku

Podrobnosti konania o priestupku a zásady určovania zodpovednosti za priestupok stanovuje zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Priestupky prejednávajú a rozhodujú o nich **obvodné úrady**. Príslušný je vždy ten obvodný úrad, v ktorého obvode sídli povinná osoba, u ktorej bol porušený zákon.

Konanie o priestupku sa začína **podaním návrhu postihnutej osoby** (t. j. žiadateľa o informácie, ktorého právo bolo porušené) na prejednanie priestupku. Postihnutou osobou môže byť fyzická aj právnická osoba. Bez návrhu žiadateľa o informácie nemožno konanie začať, aj keby obvodný úrad o spáchaní priestupku vedel. Návrh treba podať na obvodný úrad najneskôr do troch mesiacov odo dňa, keď sa žiadateľ o spáchaní priestupku (porušenie zákona) dozvedel. V návrhu na prejednanie priestupku musí byť uvedené, kto je postihnutou osobou, koho navrhovateľ označuje za páchatel'a a kedy a akým spôsobom páchatel' priestupok spáchal.

Žiadateľ teda nemusí páchatela sám zistiť a v návrhu ho presne identifikovať, ale stačí ak uvedie, koho za páchatela považuje. Môže označiť aj viac osôb, ktoré sú podľa neho zodpovedné. Konečné zistenie páchatela priestupku je úlohou správneho orgánu, ktorý priestupok prejednáva.

Žiadateľ o informácie má v konaní postavenie **účastníka**, čo znamená, že má právo nazerať do úradného spisu, navrhovať dôkazy, byť prítomný na ústnom pojednávaní a klásť svedkom a znalcom otázku alebo nahrávať si ústne pojednávanie na zvukový záznam (pozri s. 76). Proti rozhodnutiu o priestupku sa môže do 15 dní od doručenia rozhodnutia odvolať a voči rozhodnutiu o odvolaní môže v dvojmesačnej lehote od jeho doručenia podať návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia na súd (žalobu).

Vzor návrhu na prejednanie priestupku

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Obvodný úrad v Lehote
Ul. Južná č. 31
058 12 Lehota

Vec: Návrh na prejednanie priestupku

Dňa 2. októbra 2006 som v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií požiadal Krajský stavebný úrad v Lehote o informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

Do dnešného dňa mi neboli požadované informácie sprístupnené, ani nebolo v zákonnej lehote vydané písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Nečinnosťou Krajského stavebného úradu v Lehote prišlo k porušeniu ustanovení § 17 a § 18 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií, ktoré ukladajú v zákonnej lehote sprístupniť požadované informácie alebo vydať v zákonnej lehote písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Prišlo tým k porušeniu mojich práv vyplývajúcich zo zákona č. 211/2000 Z. z.

Podávam návrh na začatie konania o priestupku podľa § 21a zákona č. 211/2000 Z. z. Priestupok bol spáchaný porušením povinnosti ustanovenej zákonom č. 211/2000 Z. z. Za páchatela priestupku považujem vedúceho organizačného odboru Krajského stavebného úradu v Lehote p. Suchého.

V Lehote, 10. decembra 2006

Ján Novák

Kto je zodpovedný

Priestupku sa môže dopustiť **iba jednotlivec** (fyzická osoba). Podľa § 6 zákona o priestupkoch za porušenie povinnosti uloženej právnickej osobe (teda aj povinnosti sprístupňovať informácie podľa zákona o slobode informácií) zodpovedá ten, kto za právnickú osobu konal alebo mal konať. Za právnickú osobu koná alebo má konať osoba, ktorej toto oprávnenie vyplýva zo zákona alebo vnútorného organizačného predpisu (stanovy, štatút, organizačný poriadok). Môže ísť buď o vedúceho, alebo zamestnancov poverených plniť úlohy súvisiace so sprístupňovaním informácií podľa zákona o slobode informácií.

Ak ide o konanie na príkaz, je za priestupok zodpovedný ten, kto dal na konanie príkaz (napr. vedúci, ktorý dal pokyn podriadenému zamestnancovi, aby nerešpektoval zákon).

Ak vedúci povinnej osoby žiadnym spôsobom nezabezpečil plnenie povinností vyplývajúcich

zo zákona o slobode informácií, napríklad nepoveril žiadne osoby plnením povinností zo zákona vyplývajúcich, za porušenie zákona povinnou osobou a teda aj za priestupok je zodpovedný on.

Zavinenie

Na vznik zodpovednosti za priestupok podľa zákona o slobode informácií nie je potrebné úmyselné konanie osoby.⁹⁷ **Aj porušením povinnosti z nedbanlivosti** dochádza ku spáchaniu priestupku. Porušenie povinnosti z nedbanlivosti je podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona o priestupkoch aj konanie toho, kto *nevedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, hoci to vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol*. Zamestnanec poverený sprístupňovaním informácií je povinný poznať postup podľa zákona o slobode informácií. Jeho porušenie je teda prinajmenšom nedbanlivosťou. Aj keby poverený zamestnanec v skutočnosti nevedel, že svojím konaním môže porušiť zákon o slobode informácií, vychádza sa z toho, že vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery (postavenie povereného zamestnanca povinnej osoby) to vedieť mal a mohol.

Výška pokuty

Podľa zákona o slobode informácií možno za priestupok uložiť pokutu do 50 000 Sk a zákaz činnosti až na dva roky. Aj pre uloženie konkrétnej výšky pokuty platia určité kritériá a výška pokuty nemôže byť zvolená úplne svojvoľne. Za opakované porušenie zákona by napríklad nemala byť udeľovaná len mimoriadne vysoká pokuta a za drobné a neúmyselné porušenie zákona by nemala byť ukladaná mimoriadne vysoká pokuta. Podľa § 12 zákona o priestupkoch prihliadne správny orgán pri určení druhu sankcie a jej výmery okrem iného na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela. Pri určovaní výšky pokuty je teda potrebné zohľadniť napríklad dôležitosť informácie pre žiadateľa, to, akú ujmu utrpel žiadateľ tým, že mu informácia nebola sprístupnená, mieru zavinenia (napríklad či išlo o vedomé porušenie zákona napriek predchádzajúcemu upozorneniu zo strany žiadateľa), pohnútky zodpovednej osoby (či napr. nechcela zatajiť nezákonný postup) a osobu páchatela (napríklad či ide o osobu, ktorá už v minulosti porušila zákon o slobode informácií) a pod. Výšku pokuty je orgán, ktorý rozhoduje o priestupku, povinný v rozhodnutí zdôvodniť a uviesť kritériá a úvahy, na základe ktorých uložil konkrétnu pokutu.

Disciplinárna a trestná zodpovednosť

Okrem zodpovednosti za priestupok prichádza pri porušení povinností podľa zákona o slobode informácií do úvahy aj vyvodenie **disciplinárnej zodpovednosti** podľa zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe. V disciplinárnom konaní možno štátnemu zamestnancovi, ktorý porušil zákon, uložiť zníženie platu alebo až prepustenie zo štátnej služby. Návrh na disciplinárne konanie voči zamestnancovi môže podať vedúci úradu a rozhoduje o ňom disciplinárna komisia.

Úmyselným porušením zákona sa môže zamestnanec povinne osoby dopustiť aj **trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa** podľa § 326 Trestného zákona (zákon č. 300/2005 Z. z.). Trestným činom napríklad je, ak verejný činiteľ v úmysle zmariť alebo sťažiť uplatnenie základných práv a slobôd inej osobe (teda aj práva na informácie) vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu alebo ak nespĺní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo z rozhodnutia súdu.

⁹⁷ Podľa § 3 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch stačí na zodpovednosť za priestupok zavinenie z nedbanlivosti, ak zákon výslovne neustanoví, že je potrebné úmyselné zavinenie. V ustanovení § 21a zákona o slobode informácií nie je ustanovené, že porušenie povinnosti vyplývajúce zo zákona o slobodnom prístupe k informáciám je priestupkom len vtedy, ak je úmyselné.

VI. ČASŤ

PRÁVO NA PRIJÍMANIE INFORMÁCIÍ Z PREBIEHAJÚCICH UDALOSTÍ

Ako už bolo uvedené, zákon o slobode informácií nepokrýva všetky aspekty ústavného práva na informácie. Upravuje iba právo na prístup k informáciám, ktoré sú už nejakým spôsobom uchované (napr. zaznamenané na nosiči informácií) a teda sú k dispozícii.

Často však vzniká potreba prijímať a zaznamenávať informácie z prebiehajúcich a neopakovateľných udalostí, pri ktorých informácie bezprostredne vznikajú a bez zaznamenania (napr. technickým zariadením) budú nenávratne stratené. Ide napríklad o zaznamenávanie činnosti alebo zámkov verejných činiteľov, zasadnutí zastupiteľských orgánov alebo pojednávaní súdov resp. orgánov štátnej správy. Možnosť zaznamenávania takýchto udalostí má veľký význam aj pre účinnú kontrolu výkonu verejnej moci.

Právo na prijímanie informácií počas priebehu neopakovateľných udalostí nie je výslovne upravené konkrétnym zákonom, ale vyplýva **priamo z čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky**. Podľa Ústavného súdu SR ide pri zaznamenávaní takýchto udalostí o využívanie práva prijímať informácie podľa článku 26 ods. 2 Ústavy SR, ktoré zahŕňa možnosť získania informácií do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom.⁹⁸

Od prijatia Ústavy SR občania využívali aj túto stránku práva na informácie napríklad na nahrávanie resp. fotografovanie na zasadnutí obecného zastupiteľstva alebo vyhotovovanie zvukovej nahrávky na súdnom pojednávaní či na pojednávaní pred orgánom štátnej správy. Postupom orgánov verejnej moci však mnohokrát prišlo k zamedzeniu takéhoto spôsobu prijímania informácií a občania sa vo viacerých prípadoch obrátili na Ústavný súd SR s ústavnou sťažnosťou. Vo svojich rozhodnutiach ústavný súd viackrát konštatoval, že na obmedzenie práva prijímať informácie nebol zákonný ani ústavný dôvod a vyslovil, že orgány verejnej moci v týchto prípadoch porušili základné právo občanov na informácie.

Prípady z praxe:

Ústavný súd SR rozhodol, že tým, že Mestská polícia v Prešove zabránila občanovi filmovať príslušníka mestskej polície pri vykonávaní služobného zákroku, porušila právo na prijímanie informácií. Ústavný súd konštatoval, že neobstojí argument, že polícia chránila súkromie policajta, pretože verejní činitelia nepoživajú pri výkone verejnej funkcie takú širokú ochranu súkromia ako iné (súkromné) osoby.⁹⁹

V jednom z ďalších rozhodnutí ústavný súd vyslovil, že Ústredná volebná komisia porušila právo na informácie tým, že neumožnila nezávislým pozorovateľom z občianskych organizácií zúčastniť sa na sčítaní volebných hlasov.¹⁰⁰

⁹⁸ Podľa nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 57/00 „Z ústavnej definície vyplýva, že právo na informácie má tri zložky, a to vyhľadávanie, prijímanie a rozširovanie informácií. ... Prijímanie informácií je získanie informácie do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom.“

⁹⁹ Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 44/00.

¹⁰⁰ Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 10/99.

V ďalšom rozhodnutí Ústavný súd SR konštatoval, že právo občana na informácie bolo porušené tým, že predseda senátu Najvyššieho súdu SR zakázal občanovi vyhotovovať zvukovú nahrávku počas čítania rozsudku na verejnom pojednávaní.¹⁰¹ Právo občanov na vyhotovovanie zvukového záznamu z pojednávania súdov bolo neskôr potvrdené ďalšími rozhodnutiami ústavného súdu.¹⁰²

V ďalšom rozhodnutí Ústavný súd SR vyslovil, že tým, že mestské zastupiteľstvo v Dubnici nad Váhom zakázalo občanovi filmovať verejné zasadnutie zastupiteľstva kamerou, porušilo jeho právo na prijímanie informácií.¹⁰³ V obdobnom prípade ústavný súd vyslovil, že zákaz zastupiteľstva mesta Považská Bystrica fotografovať poslancov zastupiteľstva pri hlasovaní, bol taktiež porušením práva na informácie.¹⁰⁴

Právo na informácie pri konaní orgánov verejnej správy potvrdilo i stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra SR pre aplikáciu správneho poriadku (uverejnené vo Vestníku Vlády SR č. 1/2003), podľa ktorého je účastník správneho konania pred orgánmi verejnej správy oprávnený vyhotovovať si zvukový záznam z ústneho konania (konkrétne išlo o ústne pojednávanie pri konaní o priestupku na okresnom úrade).¹⁰⁵

¹⁰¹ Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 28/96.

¹⁰² Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 7/00, nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 169/03.

¹⁰³ Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 57/00.

¹⁰⁴ Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 40/03.

¹⁰⁵ Stanovisko je zverejnené na internetovej stránke <http://www.civil.gov.sk/OMS/obs2301.doc>.

**Zákon č. 211/2000 Z. z.
o slobodnom prístupe k informáciám
a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií)**

zo 17. mája 2000

v znení neskorších noviel č. 747/2004 Z. z. a č. 628/2005 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

§ 1

Predmet úpravy

Tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám. 1)

1) Čl. 26, 45 a 34 Ústavy Slovenskej republiky; čl. 17, 25 a 35 Listiny základných práv a slobôd.

§ 2

Povinné osoby

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len "povinné osoby") sú štátne orgány, obce, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

(2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona. 2)

(3) Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2.

(4) Osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe. 3)

2) § 21 až 24 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov.

3) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastrí nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 149/1975 Zb. o archívnomctve v znení neskorších predpisov.

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

(2) Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí, 3a) o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

(3) Informácie sa sprístupňujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

3a) Zákon č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí.

§ 4

Vymedzenie niektorých pojmov

(1) Žiadateľom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá požiada o sprístupnenie informácie.

(2) Hromadným prístupom k informáciám je prístup neobmedzeného okruhu žiadateľov pomocou telekomunikačného zariadenia, 4) najmä prostredníctvom siete internetu.

(3) Zverejnenou informáciou je informácia, ktorú môže každý opakovane vyhľadávať a získať, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dát umožňujúcom zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici. 5)

(4) Sprievodnou informáciou je informácia, ktorá úzko súvisí s požadovanou informáciou, najmä informácia o jej existencii, pôvode, počte, dôvode odmietnutia sprístupniť informáciu, o dobe, počas ktorej odmietnutie sprístupnenia informácie trvá, a kedy bude opätovne preskúmaný.

4) § 1 ods. 4 písm. a) zákona č. 110/1964 Zb. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov.

5) Zákon č. 53/1959 Zb. o jednotnej sústave knižníc (Knižničný zákon) v znení neskorších predpisov.

§ 5

Povinné zverejňovanie informácií

(1) Každá povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 je povinná zverejniť tieto informácie:

- a) spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
- b) miesto, čas a spôsob, akým možno získať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie,
- c) miesto, lehota a spôsob podania oprávneného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené,
- d) postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať,
- e) prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe,
- f) sadzovník správnych poplatkov, 6) ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony, a sadzovník úhrad za sprístupňovanie informácií.

(2) Národná rada Slovenskej republiky je povinná zverejniť

- a) termíny jej schôdzí a zasadaní výborov a návrh programu rokovania,
- b) zápisnice z verejných schôdzí,
- c) texty predložených návrhov zákonov do troch dní po ich podaní do Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky,
- d) texty schválených zákonov do troch dní po ich schválení v treťom čítaní,
- e) údaje o dochádzke poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na jej schôdze a na zasadnutia jej výborov do troch dní po skončení každej schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,
- f) výpisy o hlasovaní poslancov po každej schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky okrem prípadov tajného hlasovania a hlasovania na neverejnej schôdzi.

(3) Kancelária prezidenta Slovenskej republiky je povinná zverejniť

- a) program a výsledky pracovných ciest a prijatí prezidenta Slovenskej republiky a miesto jeho pobytu,
- b) podpísanie zákona alebo jeho vrátenie Národnej rade Slovenskej republiky,
- c) prepožičanie vyznamenania,
- d) vymenovanie a odvolanie štátneho funkcionára a prijatie demisie,
- e) odpustenie, zmiernenie alebo zahľadenie trestu a nariadenie nezačínať alebo nepokračovať v trestnom konaní,
- f) organizačnú štruktúru a počty zamestnancov Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky.

(4) Vláda Slovenskej republiky je povinná zverejniť texty materiálov (návrhy, správy, rozbor) predložených na rokovanie vlády a prijaté uznesenia vrátane ich príloh.

(5) Ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy zverejňujú materiály programového, koncepčného a strategického charakteru a texty navrhovaných právnych noriem po ich uvoľnení na medzirezortné pripomienkové konanie.

(6) Povinná osoba je povinná zverejniť označenie nehnuteľnej veci vrátane bytov a nebytových priestorov a hnuťelnej veci, ktorej nadobúdacia cena bola vyššia ako 20-násobok minimálnej mzdy^{6a}) vo vlastníctve štátu, verejnoprávnej inštitúcie, obce, vyššieho územného celku alebo orgánu verejnej moci, ktorý táto povinná osoba previedla do vlastníctva alebo ktorý prešiel do vlastníctva inej osoby než orgánu verejnej moci, dátum prevodu alebo prechodu vlastníctva a právny titul, ako aj informácie o osobných údajoch a iných identifikačných údajoch osôb, ktoré nadobudli tento majetok do vlastníctva, a to v rozsahu

- a) meno a priezvisko, názov alebo obchodné meno,
- b) adresa pobytu alebo sídlo,
- c) identifikačné číslo, ak ide o právnickú osobu alebo fyzickú osobu - podnikateľa.

(7) Ustanovenie odseku 6 sa nevzťahuje na byty a nebytové priestory, ktoré boli prevedené do vlastníctva doterajšieho nájomcu za zákonom ustanovenú cenu podľa osobitného predpisu.^{6b}) Za nadobúdaciú cenu na účely zverejnenia podľa odseku 6 sa považujú, ak ide o vlastné zhotovenie, náklady na zhotovenie, a ak ide o bezodplatné nadobudnutie, cena obvyklá za obdobnú vec v mieste a v čase nadobudnutia.

(8) Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný zverejniť doručené návrhy na začatie konania podľa čl. 125 až 126 a čl. 127a až 129 Ústavy Slovenskej republiky.

(9) Ustanovenia odseku 2 sa primerane použijú na zverejňovanie informácií obecnými zastupiteľstvami, mestskými zastupiteľstvami a miestnymi zastupiteľstvami 7) a zastupiteľstvami samosprávy vyššieho územného celku.

6) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. 6a) § 2 ods. 1 písm. b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov.

6b) § 16 a § 17 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových

priestorov v znení neskorších predpisov.

7) *Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.*

§ 6

(1) Informácie podľa § 5 sa zverejňujú spôsobom umožňujúcim hromadný prístup. Táto povinnosť sa nevzťahuje na fyzické osoby a na obce, ktoré nie sú mestami. 8) Informácia podľa § 5 ods. 6 sa zverejňuje najmenej po dobu jedného roka odo dňa, keď došlo k prevodu alebo prechodu vlastníctva podľa § 5 ods. 6; tým nie je dotknutá povinnosť sprístupniť túto informáciu aj po uplynutí tejto doby.

(2) Informácie podľa § 5 ods. 1 sa ďalej zverejňujú v sídle povinnej osoby a na všetkých jej pracoviskách na verejne prístupnom mieste.

(3) Povinné osoby, ktoré prevádzkujú informačné systémy 9) obsahujúce informácie, pri ktorých osobitný zákon nevylučuje verejnú prístupnosť, 10) sú povinné informácie obsiahnuté v týchto registroch a zoznamoch uverejňovať na voľne prístupnej internetovej stránke. Také zverejnenie nie je porušením osobitných predpisov. 9)

(4) Povinné osoby môžu informácie podľa predchádzajúcich odsekov zverejniť aj ďalšími spôsobmi. Okrem informácií podľa predchádzajúcich odsekov môže povinná osoba zverejniť aj ďalšie informácie.

(5) V obciach, ktoré sú vymedzené osobitným zákonom, 11) povinná osoba zverejní tieto informácie aj v jazyku národnostných menšín.

(6) Na obmedzenia zverejňovania informácií sa použijú ustanovenia § 8 až 12.

8) *§ 22 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb.*

9) *Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.*

10) *Napríklad Obchodný zákonník, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z., nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 100/1993 Z. z. o Obchodnom vestníku v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 50/1998 Z. z., zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení zákona č. 300/1990 Zb., zákona č. 513/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 62/1993 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. o nadáciách v znení zákona č. 147/1997 Z. z.*

11) *Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín.*

§ 7

Odkaz na zverejnenú informáciu

(1) Ak predmetom žiadosti je získanie informácií, ktoré už boli zverejnené, povinná osoba môže bez zbytočného odkladu, najneskôr však do piatich dní od podania žiadosti, namiesto sprístupnenia informácií žiadateľovi oznámiť údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie zverejnenej informácie.

(2) Ak žiadateľ trvá na sprístupnení zverejnených informácií, povinná osoba mu ich sprístupní. V takom prípade začína lehota na sprístupnenie plynúť dňom, keď žiadateľ oznámil, že trvá na priamom sprístupnení informácie.

Obmedzenia prístupu k informáciám

§ 8

Ochrana utajovaných skutočností

Ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona 12) alebo je predmetom bankového tajomstva alebo daňového tajomstva podľa osobitného zákona, 12) ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nesprístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis. 12)

12) *Napríklad zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 91 až 93a zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 40 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 122 Trestného zákona, § 23 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.*

§ 9

Ochrana osobnosti a osobných údajov

(1) Informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon, alebo s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby. Ak dotknutá osoba nežije, taký súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba. 13) Ustanovenia osobitných predpisov tým nie sú dotknuté. 14)

(2) Informácie o osobných údajoch fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom, 9) povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje zákon, alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby. Ak dotknutá osoba nemá spôsobilosť na právne úkony, taký súhlas môže poskytnúť jej zákonný zástupca. 16) Ak dotknutá osoba nežije, taký súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba. 13)

(3) Povinná osoba sprístupní na účely informovania verejnosti osobné údaje fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom⁹⁾ o fyzickej osobe, ktorá je verejným funkcionárom, 16a) poslancom obecného zastupiteľstva, 16b) predstaveným v štátnej službe, 16c) odborníkom plniacim úlohy pre člena vlády Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky alebo podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky, 16d) vedúcim zamestnancom vykonávajúcim prácu vo verejnom záujme, 16e) vedúcim zamestnancom zamestnávateľa, ktorým je orgán verejnej moci, 16f) nadriadeným v služobnom pomere^{16g)} alebo členom hodnotiacej komisie alebo iného obdobného orgánu, ktorý sa zúčastňuje na procese rozhodovania o použití verejných prostriedkov.^{16h)} Podľa prvej vety sa sprístupňujú osobné údaje v rozsahu

a) titul,

b) meno,

c) priezvisko,

d) funkcia a deň ustanovenia alebo vymenovania do funkcie,

e) pracovné zaradenie a deň začiatku výkonu pracovnej činnosti,

f) miesto výkonu funkcie alebo pracovnej činnosti a orgán, v ktorom túto funkciu alebo činnosť vykonáva,

g) mzda, plat alebo platové pomery a ďalšie finančné náležitosti priznané za výkon funkcie alebo za výkon pracovnej činnosti, ak sú uhrádzané zo štátneho rozpočtu alebo z iného verejného rozpočtu.

(4) Osobné údaje osoby, ktorá je nadriadeným v služobnom pomere, 16g) povinná osoba sprístupní v rozsahu a na účel podľa odseku 3, len ak sprístupnenie nie je v rozpore s povinnosťou mlčanlivosti podľa osobitných predpisov¹⁶ⁱ⁾ a zároveň sprístupnenie tejto informácie neohrozí bezpečnosť alebo obranu Slovenskej republiky, ochranu verejného poriadku alebo plnenie úloh týchto osôb alebo orgánov, v ktorých vykonávajú svoju činnosť; ustanovenie § 13 sa v tomto prípade nepoužije.

13) § 116 Občianskeho zákonníka.

14) § 11 až 16 Občianskeho zákonníka.

16) § 26 až 30 Občianskeho zákonníka.

16a) Čl. 2 ods. 1 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

16b) Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

16c) § 5 ods. 3 až 5 a § 9 zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

16d) § 25 ods. 2 písm. b) zákona č. 312/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.

16e) § 5 ods. 1 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

16f) § 9 ods. 3 Zákonníka práce.

16g) Napríklad zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.

16h) § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

16i) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

§ 10

Ochrana obchodného tajomstva

(1) Informácie označené ako obchodné tajomstvo 17) povinná osoba nesprístupní.

(2) Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je najmä sprístupnenie informácie

a) týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo, 18) životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability, 19)

b) o znečisťovaní životného prostredia, 20)

c) ktorá sa získala za verejné financie alebo sa týka používania verejných financií alebo nakladania s majetkom štátu alebo majetkom obce,

d) o štátnej pomoci 21) a informácie podľa § 3 ods. 2.

17) § 17 až 20 Obchodného zákonníka, § 122 Trestného zákona v znení zákona č. 100/1996 Z. z. a zákona č. 13/1998 Z. z.

18) Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 159/1991 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva.

19) Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 34/1996 Z. z. o uzavretí Dohovoru o biologickej diverzite.

20) § 8 ods. 1 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí.

21) Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

§ 11

Ďalšie obmedzenia prístupu k informáciám

(1) Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak

a) jej bola odovzdaná osobou, ktorej takú povinnosť zákon neukladá a ktorá na výzvu povinnej osoby písomne oznámila, že so sprístupnením informácie nesúhlasí. Ak na výzvu povinnej osoby neodpovie osoba oprávnená udeliť súhlas na sprístupnenie informácie do siedmich dní, predpokladá sa, že so sprístupnením informácie súhlasí. Na tieto následky musí byť osoba vo výzve upozornená,

b) ju zverejňuje na základe osobitného zákona; 22) ak je podľa takého zákona zverejňovaná vo vopred stanovenej dobe, iba do tejto doby,

c) tým možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom 23) s výnimkou, ak osoba oprávnená podľa týchto osobitných predpisov 23) na výzvu povinnej osoby na sprístupnenie informácie udelí súhlas,

d) sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov, alebo orgánu činného v trestnom konaní podľa osobitných predpisov 24) okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy, 24)

e) sa týka miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín a hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie,

f) by to bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, 24a)

g) sa týka výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci podľa osobitných predpisov 24b) okrem informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy. 24b)

(2) Ustanovenie písmena a) sa nepoužije, ak ide o informácie, ktoré sa získali za verejné financie, alebo ak sú o informácie týkajúce sa použitia takých prostriedkov, alebo ak ide o informácie o nakladaní s majetkom štátu alebo majetkom obce.

(3) Pri sprístupňovaní informácií, ktoré získala povinná osoba od tretej osoby na plnenie úlohy na základe osobitného zákona, 25) podľa ktorého sa na povinnú osobu vzťahuje povinnosť mlčanlivosti alebo iná prekážka ochraňujúca informácie pred zverejnením alebo zneužitím, ktoré však možno podľa tohto zákona sprístupniť, sprístupní povinná osoba len tie informácie, ktoré priamo súvisia s jej úlohami.

22) Napríklad zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike, § 36 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Slovenskej národnej rady č. 81/1992 Zb. o Česko-slovenskej tlačovej kancelárii Slovenskej republiky v znení zákona č. 442/2003 Z. z., zákon č. 619/2003 Z. z. o Slovenskom rozhlas, zákon č. 16/2004 Z. z. o Slovenskej televízii.

23) Napríklad zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov, zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch priemyselných vzorov a zlepšovacích návrhov; zákon č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch; zákon č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat; zákon č. 529/1991 Zb. o ochrane topografií polovodivých výrobkov.

24) Napríklad Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok, zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

24a) Napríklad čl. 38. 1 Protokolu č. 18 o Štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva v platnom znení, prílohy k zmluve o prístupení Slovenskej republiky k Európskej únii (oznámenie č. 185/2004 Z. z.).

24b) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov, zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 340/2005 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom

kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

25) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane.

§ 12

Podmienky obmedzenia

Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane spríevodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nesprístupnenia.

§ 13

Sprístupnenie informácií podľa tohto zákona sa nepovažuje za porušenie povinností zachovávať mlčanlivosť podľa osobitného zákona. 26)

26) Napríklad § 73 ods. 2 písm. b) zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, § 34 ods. 4 zákona č. 229/1992 Zb. o komoditných burzách v znení neskorších predpisov, § 10 ods. 2 zákona č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii, § 54 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 15 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 16 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky, § 12 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1996 Z. z. Colný zákon v znení neskorších predpisov, § 40 a 41 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 11 ods. 2 písm. k) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe, § 80 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Sprístupňovanie informácií na žiadosť

§ 14

Žiadosť o sprístupnenie informácií

- (1) Žiadosť možno podať písomne, ústne, faxom, elektronickou poštou alebo iným technicky vykonateľným spôsobom.
- (2) Zo žiadosti musí byť zrejmé, ktorej povinnej osobe je určená, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa, jeho adresa pobytu alebo sídlo, ktorých informácií sa žiadosť týka a aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje.
- (3) Ak žiadosť nemá predpísané náležitosti uvedené v odseku 2, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa, aby v určenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako sedem dní, neúplnú žiadosť doplnil. Poučí žiadateľa aj o tom, ako treba doplnenie urobiť. Ak napriek výzve povinnej osoby žiadateľ žiadosť nedoplní a informáciu nemožno pre tento nedostatok sprístupniť, povinná osoba žiadosť odloží.
- (4) Žiadosť je podaná dňom, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať.
- (5) Na žiadosť povinná osoba písomne potvrdí podanie žiadosti a oznámi predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácie.

§ 15

Postúpenie žiadosti

- (1) Ak povinná osoba, ku ktorej žiadosť smeruje, nemá požadované informácie k dispozícii a ak má vedomosť o tom, kde možno požadovanú informáciu získať, postúpi žiadosť do piatich dní odo dňa doručenia žiadosti povinnej osobe, ktorá má požadované informácie k dispozícii, inak žiadosť odmietne rozhodnutím (§ 18).
- (2) Postúpenie žiadosti povinná osoba bezodkladne oznámi žiadateľovi.
- (3) Lehota na vybavenie žiadosti začína plynúť znovu dňom, keď povinná osoba dostala postúpenú žiadosť.

§ 16

Spôsob sprístupnenia informácií na žiadosť

- (1) Informácie sa sprístupňujú najmä ústne, nahliadnutím do spisu vrátane možnosti vyhotoviť si odpis alebo výpis, odkopírovaním informácií na technický nosič dát, sprístupnením kópií predloh s požadovanými informáciami, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou. Ak informáciu nemožno sprístupniť spôsobom určeným žiadateľom, dohodne povinná osoba so žiadateľom iný spôsob sprístupnenia informácie.
- (2) Povinná osoba umožní každému bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu nahliadnuť,

robiť si výpisy alebo odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie.

(3) Povinná osoba pritom urobí opatrenia, aby nazretím do dokumentácie neboli porušené povinnosti podľa § 8 až 12.

§ 17

Lehoty na vybavenie žiadosti

(1) Žiadateľ o sprístupnenie informácií povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich pracovných dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti (§ 14 ods. 2 a 3), ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Zo závažných dôvodov môže povinná osoba predĺžiť lehotu (ods. 1), najviac však o osem pracovných dní. Závažnými dôvodmi sú:

a) vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadosť,

b) vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti,

c) preukázateľné technické problémy spojené s vyhľadávaním a sprístupňovaním informácie, o ktorých možno predpokladať, že ich možno odstrániť v rámci predĺženej lehoty.

(3) Predĺženie lehoty povinná osoba oznámi žiadateľovi bezodkladne, najneskôr pred uplynutím lehoty (ods. 1). V oznámení uvedie dôvody, ktoré viedli k predĺženiu lehoty.

§ 18

Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia

(1) Ak povinná osoba poskytne žiadateľovi požadované informácie v rozsahu a spôsobom podľa § 16 v zákonom stanovenej lehote, urobí rozhodnutie zápisom v spise. Proti takému rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

(2) Ak povinná osoba žiadosti nevyhoví hoci len sčasti, vydá o tom v zákonom stanovenej lehote písomné rozhodnutie. Rozhodnutie nevydá v prípade, ak žiadosť bola odložená (§ 14 ods. 3).

(3) Ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nespístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17).

(4) Ak povinná osoba (§ 2 ods. 3) žiadosti nevyhoví hoci len sčasti, dá bezodkladne, najneskôr do troch dní, osobe, ktorá ju založila alebo s ktorou uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie, podnet na vydanie rozhodnutia (ods. 2).

§ 19

Opravné prostriedky

(1) Proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.

(2) O odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor). Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy možno podať rozklad, o ktorom rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy.

(3) Odvolací orgán rozhodne o odvolaní do 15 dní od doručenia odvolania povinnou osobou. Ak odvolací orgán v tejto lehote nerozhodne, predpokladá sa, že vydal rozhodnutie, ktorým odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil; za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.

(4) Rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona. 27)

27) § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

§ 20

Evidencia žiadostí

Povinná osoba vedie evidenciu žiadostí tak, aby poskytovala údaje potrebné na kontrolu vybavovania žiadostí a údaje o najčastejšie vyžiadaných informáciách. Evidencia musí obsahovať najmä tieto údaje:

a) dátum podania žiadosti,

b) vyžiadanú informáciu a navrhovaný spôsob poskytnutia informácie,

c) výsledok vybavenia žiadosti (poskytnutie informácií, vydanie rozhodnutia alebo postúpenie žiadosti),

d) podanie opravného prostriedku.

§ 21 Úhrada nákladov

- (1) Informácie sa sprístupňujú bezplatne s výnimkou úhrady vo výške, ktorá nesmie prekročiť výšku materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, so zadovážením technických nosičov a s odoslaním informácie žiadateľovi.
- (2) Povinná osoba môže zaplatenie úhrady odpustiť.
- (3) Podrobnosti o úhrade nákladov za sprístupnenie ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo financií Slovenskej republiky.
- (4) Úhrady sú príjmami povinnej osoby.

§ 21a Priestupky

- (1) Priestupku sa dopustí ten, kto
 - a) vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie,
 - b) vydaním rozhodnutia alebo vydaním príkazu, alebo iným opatrením zapríčini porušenie práva na sprístupnenie informácií,
 - c) poruší inú povinnosť ustanovenú týmto zákonom.
- (2) Za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 50 000 Sk a zákaz činnosti až na dva roky.
- (3) Priestupok podľa odseku 1 možno prejednať len na návrh postihnutej osoby, jej zákonného zástupcu alebo opatrovníka (ďalej len "navrhovateľ"). Navrhovateľ je účastníkom konania o priestupku.
- (4) V návrhu musí byť uvedené, kto je postihnutou osobou, koho navrhovateľ označuje za páchatela a kedy a akým spôsobom priestupok spáchal.
- (5) Priestupky podľa tohto zákona prejednáva obvodný úrad.
- (6) Na priestupky a ich prejednávanie sa vzťahuje všeobecný predpis o priestupkoch. 27a)

27a) *Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.*

Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia

§ 22

- (1) Ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní. 28)
- (2) Sprístupňovanie informácií zo štátnych archívov upravuje osobitný predpis. 29)

28) *Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).*

29) *Zákon Slovenskej národnej rady č. 149/1975 Zb. v znení neskorších predpisov.*

§ 22a

Týmto zákonom sa preberajú právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedené v prílohe.

§ 22b

Povinné zverejnenia informácií podľa § 5 ods. 6 a ods. 8 sa vzťahuje na prevod alebo prechod majetku, ktorý sa uskutočnil po 2. januári 2006, a na návrhy na začatie konania doručené po 2. januári 2006. Sprístupnenie informácie podľa § 5 ods. 6 a ods. 8 sa za podmienok ustanovených týmto zákonom vzťahuje aj na prevod alebo prechod majetku, ktorý sa uskutočnil pred 2. januárom 2006, a aj na návrhy na začatie konania doručené pred 2. januárom 2006.

§ 23

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1998 Z. z. o prístupe k informáciám o životnom prostredí.

(...)

ČI. VI

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2001.

Zákon č. 747/2004 Z. z. nadobúda účinnosť 1. januára 2006 s výnimkou čl. XVII, čl. XVIII, čl. XIX a čl. XX, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2005, a s výnimkou čl. I, § 45 ods. 5 tretej vety a čl. XII bodu 1 (§ 21 ods. 2 písm. d), bodu 3 (§ 71a) a bodu 4 (§ 72a), ktoré nadobúdajú účinnosť 1. februára 2005.

Zákon č. 628/2005 Z. z. nadobúda účinnosť 2. januára 2006.

Rudolf Schuster v. r.
Jozef Migaš v. r.
Mikuláš Dzurinda v. r.

Príloha
k zákonu č. 211/2000 Z. z.
v znení neskorších predpisov

ZOZNAM PREBERANÝCH PRÁVNÝCH AKTOV EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV A EURÓPSKEJ ÚNIE

1. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora (Ú. v. EÚ L 345, 31. 12. 2003).
2. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313 EHS (Ú. v. EÚ L 041, 14. 2. 2003)

POZNÁMKY

POZNÁMKY
